

Uradni list

Evropske unije

C 107

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 54

6. april 2011

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina	Stran
	I <i>Resolucije, priporočila in mnenja</i>	
	MNENJA	
	Evropski ekonomsko-socialni odbor	
	469. plenarno zasedanje 16. in 17. februarja 2011	
2011/C 107/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o dostopu do sekundarnih surovin (staro železo, reciklirani papir itd.) (mnenje na lastno pobudo)	1
<hr/>		
	III <i>Pripravljalni akti</i>	
	EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR	
	469. plenarno zasedanje 16. in 17. februarja 2011	
2011/C 107/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Usklajevanje gospodarskih politik za stabilnost, rast in delovna mesta – Kako izboljšati gospodarsko upravljanje EU – COM(2010) 367 konč.	7

Cena:
4 EUR

(Nadaljevanje na naslednji strani)

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina (nadaljevanje)	Stran
2011/C 107/03	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Bančni reševalni skladi – COM(2010) 254 konč.	16
2011/C 107/04	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Reguliranje finančnih storitev za trajnostno rast – COM(2010) 301 konč.	21
2011/C 107/05	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/25/ES glede določb za traktorje, dane na trg v okviru sistema prožnosti – COM(2010) 607 konč. – 2010/0301 (COD)	26
2011/C 107/06	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) – COM(2010) 537 konč. – 2010/0266 (COD) in o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 73/2009 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor za kmete v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete COM(2010) 539 konč. – 2010/0267 (COD)	30
2011/C 107/07	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe (EU) št. [.../...] Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije – COM(2010) 498 konč.	33
2011/C 107/08	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o časovnem načrtu za prehod na nizkoogljični energetski sistem do leta 2050 (raziskovalno mnenje)	37
2011/C 107/09	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt za aplikacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS) – COM(2010) 308 konč.	44
2011/C 107/10	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi varnostnih skenerjev na letališčih EU – COM(2010) 311 konč.	49
2011/C 107/11	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi prvega programa za politiko radiofrekvenčnega spektra – COM(2010) 471 konč. – 2010/0252 (COD) in o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropske širokopasovne povezave: naložbe v rast, ki jo poganja digitizacija – COM(2010) 472 konč.	53
2011/C 107/12	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropski agenciji za varnost omrežij in informacij (ENISA) – COM(2010) 521 konč.	58

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

469. PLENARNO ZASEDANJE 16. IN 17. FEBRUARJA 2011

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o dostopu do sekundarnih surovin (staro železo, reciklirani papir itd.) (mnenje na lastno pobudo)

(2011/C 107/01)

Poročevalec: **g. ZBOŘIL**

Soporočevalec: **g. GIBELLIERI**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 15. julija 2010 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Dostop do sekundarnih surovin (staro železo, reciklirani papir itd.).

Posvetovalna komisija za spremembe v industriji, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 13. januarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) z 88 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor izjemno ceni analize posameznih industrijskih združenj, ki pojasnjujejo sedanje stanje in verjetne prihodnje scenarije, ki bi lahko povzročili hudo neravnovesje med ponudbo in povpraševanjem na trgu sekundarnih surovin.

1.2 Odbor tudi opozarja, da nekatere države (ZDA, Kitajska) obravnavajo razpoložljivost surovin kot strateško vprašanje. Seveda sekundarne surovine niso izjema in zanje v teh državah velja ustrezno strožji režim. Zato EESO pozdravlja dejstvo, da je učinkovitost surovin postala glavna prednostna naloga GD za okolje.

1.3 Obstajajo precejšnje razlike v dostopu posameznih industrijskih panog do surovin, zaradi narave in tradicionalnih načinov uporabe (potrebnih) surovin pa se razlikujejo tudi njihovi tokovi. V nekaterih primerih, na primer v steklarstvu

in jeklarstvu, bi bilo mogoče s pomočjo natančno opredeljenih spodbud izboljšati učinkovitost surovin s preprosto prilagoditvijo in uravnoteženjem obstoječih sistemov in proizvodnih procesov. EESO opozarja, da se s takšnimi spodbudami ne sme ogroziti niti števila niti kakovosti delovnih mest v recikliranju in predelovalni industriji.

1.4 Trenutno se velike količine zbranih sekundarnih surovin izvažajo, čeprav jih evropska temeljna in predelovalna industrija nujno potrebuje. To početje resno ogroža zaposlovanje v vsej predelovalni industriji.

1.5 Pritisk presežnih količin zbranih odpadkov iz obstoječih specializiranih zbiralnih sistemov se pogosto ublaži preprosto z vsesplošno prodajo teh vrst zbranih odpadkov, ne da bi se prej dodatno predelali in ne da bi se zagotovila njihova končna uporaba znotraj EU.

1.6 Žal se za izogibanje neposrednemu nadzoru tokov pomembnih sekundarnih surovin pogosto uporabljajo nezakonite poslovne prakse, na primer lažne carinske deklaracije, na katerih so odpadki opredeljeni kot rabljeno blago, da bi se izognili uredbi o pošiljkah odpadkov, ko gre za tokove specifičnih sekundarnih surovin.

1.7 Na ta način tokovi odpadkov, zbranih na račun davkoplačevalcev EU, ne prinašajo pričakovanih koristi, temveč zmanjšujejo konkurenčnost posameznih industrijskih sektorjev z omejevanjem in/ali nepotrebno dražitvijo dobave sekundarnih surovin.

1.8 Poleg tega je očitno, da številne specifične uredbe o recikliranju niso bile povezane v usklajeno celoto. Večinoma so osredotočene na posamezne ločene vidike zbiranja in recikliranja ter ne upoštevajo tržnih sil, ki delujejo v sistemih in procesih.

1.9 Tudi Uredba REACH povzroča težave nekaterim sektorjem recikliranja, ker ne razlikuje jasno med izrabljenim blagom (odpadki) in rabljenim blagom. Zato je ta sicer dobronameren koncept žal zgrešil svoj cilj. Nekateri prizadeti sektorji, kot je papirna industrija, so našli izhod iz zagate, drugi pa še iščejo uporabne rešitve. To je resen primer neskladnosti zakonodajnega okvira, pred katero je industrija že vnaprej svarila.

1.10 Razkol med tržnimi silami in veljavnim regulativnim okvirom bi bilo treba podrobno analizirati, da bi dosegli bolj uravnotežene rezultate. Med drugim bi lahko predlagali uporabo izvoznih dajatev za varovanje pred tveganjem izgube dragocenih surovin. Takšni ukrepi bi seveda morali biti v skladu s pravili STO. EU bi se morala s STO morda pogajati o določbah v sili ter opredeliti jasne in pregledne pogoje za izvozne omejitve/dajatve za odpadke strateškega pomena.

1.11 Druga možnost bi bil sporazum o ciljih recikliranja, ki bi jih prilagajali glede na dejansko stanje na trgu, npr. v času upada trga (zmanjšano povpraševanje) bi lahko cilje recikliranja zmanjšali, v obdobjih visokega povpraševanja pa povečali. Hkrati je treba razmisliti, kako na pameten način zagotoviti „kritične“ stopnje zaposlenosti v celotnem poslovnem ciklu in celotni vrednostni verigi v pomembnih sektorjih, kot sta odpadna embalaža in papir.

1.12 Tretja možnost bi bilo izenačenje ciljev/kvot recikliranja samo s količinami odpadkov, ki bi jih bilo mogoče ponovno

uporabiti znotraj EU, kar ne bi vključevalo odpadkov, prodanih v tujino, ki jih ne bi bilo mogoče uporabiti v obratih EU. Vendar mora tak ukrep spremljati ponovna določitev ciljev/kvot glede na dejanske zmogljivosti recikliranja v EU.

1.13 EESO odločno podpira industrijo, ki poziva EU, da pripravi obsežno in usklajeno politiko o dolgoročnem trajnostnem dostopu do surovin in uporabi virov. Ta politika bi morala podpirati evropsko industrijo v prizadevanjih za uporabo virov „od zibelke do zibelke“. Recikliranje je treba spodbujati z izboljšanjem infrastrukture za zbiranje, zagotovitev pravnih varnosti in enakih pogojev ter odpravo nepotrebnih upravnih obremenitev. Ta bistven pogoj zahteva dobro ravnovesje in skladnost znotraj celotnega spektra uredb, direktiv in sklepov.

1.14 Uredbe EU o odpadkih določajo pravne obveznosti vseh akterjev v tokovih odpadkov. Ustrezne oblasti morajo to odgovornost temeljito preverjati in zahtevati. Njihova izobraženost in usposobljenost sta ključna pogoja za boj proti nezakonitim praksam nepoštenih akterjev, zlasti v mednarodni trgovini.

1.15 Vsak element politike EU o podnebnih spremembah (Evropski program o podnebnih spremembah, ECCP) bi moral upoštevati okoljske koristi sekundarnih surovin, neskladjem pa bi se bilo treba izogibati: sistem EU za trgovanje z emisijami na primer ne odraža prihranka energije in CO₂ zaradi ponovne uporabe obnovljivih surovin v drugih proizvodnih in gradbenih sektorjih, zato te sektorje po nepotrebnem obremenjuje z dodatnimi stroški.

1.16 Tako kompleksen okvir bi bilo treba izvajati hkrati z resnim in stalnim socialnim dialogom, kar bi spodbujalo nastanek novih delovnih mest v celotnih vrednostnih verigah na tem področju.

2. Uvod

2.1 Stalen dostop do surovin in njihova trajnostna raba sta ključna elementa trajnostne politike EU. Sta osnova sedanje in prihodnje konkurenčnosti proizvodnih sektorjev EU.⁽¹⁾ Dobavne verige surovin – tako primarnih kot sekundarnih – so resnični gospodarski sektorji, ki nudijo delovna mesta in ustvarjajo bogastvo v Evropi. Recikliranje je gospodarska dejavnost, ki prispeva znaten delež BDP Evropske unije. V zbiranje rabljenega materiala in proizvodov so vključeni državljani, občine in javne oblasti, ki vlagajo v učinkovite sisteme za zadovoljitev vse večjih potreb po dolgoročni trajnosti.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o pobudi za surovine – zagotavljanje preskrbe z nujno potrebnimi surovinami za rast in delovna mesta v Evropi, UL C 277, 17.11.2009, str. 92.

2.2 Treba je priznati dopolnjevanje med primarnimi in sekundarnimi surovinami: čeprav so sekundarne surovine ekološko učinkovit način vračanja dragocenih virov nazaj v gospodarstvo, pa na splošno (še) ne zadostujejo za zadovoljitev rastočih potreb po surovinah (papirju, kovinah in mineralih). Potrebni sta torej obe vrsti surovin, ki se med sabo dopolnjujeta. Izboljšanje sistemov zbiranja in uporabe snovi s specifičnim tveganjem (SST) v EU bo prispevalo k uresničevanju ciljev strategije Evropa 2020.

2.3 Industrija poziva EU, naj oblikuje celovito in usklajeno politiko o dolgoročnem trajnostnem dostopanju do surovin in dolgoročni trajnostni uporabi virov. Ta politika bi morala podpirati evropsko industrijo v prizadevanjih za uporabo virov „od zibelke do zibelke“. Pobuda za surovine, tematska strategija o preprečevanju nastajanja in recikliranju odpadkov, tematska strategija o trajnostni rabi naravnih virov in vodilna pobuda komisarja Potočnika „Evropa, gospodarna z viri“ so prepletene, zato bi morale biti usklajene in povezane. Upoštevati bi bilo treba tudi druge pobude, kot sta pobuda za trajnostno proizvodnjo in potrošnjo ter okvirna direktiva o odpadkih, in druge politike, povezane z recikliranjem in viri.

3. Opredelitev glavnih tokov sekundarnih surovin ⁽²⁾

3.1 Tradicionalni materiali za recikliranje, kot so železni in neželezni kovinski odpadki, papirni in kartonski odpadki ter steklo, imajo dolgo zgodovino in tradicijo recikliranja v bolj ali manj sklenjenem krogu. Te panoge ne morejo preživeti brez stalne dobave iz obnovljivih materialov in rabljenih dobrin. Drugi materiali, kot so umetne mase, so v primerjavi s tradicionalnimi materiali na področju recikliranja razmeroma novi in proces ponovne uporabe materialov ne poteka nujno v sklenjenem krogu.

3.2 Reciklažne značilnosti glavnih sekundarnih surovin vnaprej določajo njihove specifične materialne tokove in akterje v njihovih vrednostnih verigah.

3.2.1 **Odpadno železo in jeklo:** Recikliranje železnih in jeklenih odpadkov običajno obsega zbiranje, sortiranje, baliranje, pakiranje, rezanje, striženje, drobljenje in/ali sejanje po velikosti ter nazadnje taljenje v jeklarni. Železni odpadki se zbirajo ločeno ali skupaj z drugimi, nakar se sortirajo na odlagališču kovinskih odpadkov in prodajo obratom za predelavo kovinskih odpadkov ali pošljejo neposredno v jeklarne. Ko kovinski odpadki prispejo v obrat za obdelavo, se različne vrste kovin sortirajo in pripravijo za drobljenje/sejanje po velikosti. Drobljenje in sejanje sta pogosto potrebna za nadaljnjo stopnjo ločevanja. Večji kosi nerjavečega jekla se na primer zbirajo ločeno ali sortirajo na odlagališču kovinskih odpadkov pred drobljenjem. Manjši kosi nerjavečega jekla se ločijo v večstopenjskih ločevalnih procesih. Železni in jekleni odpadki se v jeklarnah običajno pošljejo neposredno v plavže.

⁽²⁾ Podatki so v glavnem iz študij o odpadkih, ki jih je pripravilo Skupno raziskovalno središče (<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>), in iz statistike sektorja.

3.2.1.1 Evropska industrija pridobivanja jekla iz odpadkov je (na stopnji predelave) dokaj koncentrirana, saj samo sedem podjetij predela okoli 40 % vseh jeklenih odpadkov, ki prispejo v jeklarne. Po podatkih urada za mednarodno recikliranje (Bureau of International Recycling, BIR) in evropske zveze za pridobivanje in recikliranje železnih kovin iz odpadkov (European Ferrous Recovery & Recycling Federation, EFR) je v EU27 okoli 42 000 zbirnih mest za kovinske odpadke. Sektor kovinskih odpadkov ocenjuje, da te odpadke sprejema približno 250 velikih in 9 000 srednje velikih do velikih podjetij, ki predelajo več kot 120 000 ton letno, ostalo, približno 36 000 podjetij, pa so srednje velika in mala podjetja.

3.2.1.2 Sistemi zbiranja se med seboj razlikujejo glede na vrsto izdelka in državo. Veliki izrabljeni izdelki in izdelki, proizvedeni v velikih količinah, na primer iz gradbeništva in rušenja, se odpeljejo neposredno na odlagališča ali v obrate za obdelavo kovinskih odpadkov. Direktivi o izrabljenih vozilih ter o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) nalagata odgovornost za pridobivanje in s tem zbiranje kovinskih odpadkov proizvajalcem. Majhne izdelke, kot je embalažni material, zbirajo lokalne oblasti, kar pomeni, da zbiranje ni v rokah industrije kovinskih odpadkov, vseeno pa iz tega sektorja prihajajo pobude za uporabljene pločevinke pijač, kot so zbirni centri ali terminali odpadkov, kjer se kovinske in aluminijaste pločevinke ločujejo in balirajo za prevoz v obdelovalne obrate ali rafinerije kovin.

3.2.1.3 Kovinski odpadki so ene redkih snovi s specifičnim tveganjem (SST), za katere lahko Evropa pričakuje stalno razpoložljivost ali celo nekaj presežka. Trgovina s kovinskimi odpadki v EU pa tudi uvoz v druge države in izvoz iz njih potekajo že desetletja. Težko je oceniti celotno količino kovinskih odpadkov, s katerimi se trguje v EU. V skladu z ocenami je leta 2008 znašal uvoz 5,3 milijona ton letno, izvoz 12,9 milijona ton letno, celotna poraba kovinskih odpadkov v istem letu pa 112 milijonov ton.

3.2.2 **Neželezni kovinski odpadki in drugi tokovi odpadkov, ki vsebujejo takšne kovine:** Za sektor neželeznih kovinskih odpadkov je v primerjavi s sektorjem železa in jekla značilna veliko večja raznolikost (a) kovin, (b) razpoložljivih virov in (c) metod, ki so potrebne za ločevanje in izločanje določenih kovin iz tokov odpadkov. Najpomembnejše in najpogostejše kovine so aluminij, cink, svinec in baker; v tokovih odpadkov pa so tudi kositer in zlahodne kovine, ki jih je mogoče izločiti z ustreznimi postopki.

3.2.2.1 Sistemi zbiranja so bodisi enaki bodisi podobni sistemom za železne kovinske odpadke. Za pridobivanje kakovostnih kovinskih odpadkov iz izrabljenih izdelkov (izrabljenih vozil, OEEO) se uporabljajo kompleksne tehnologije. Za razliko od ostalih, je stopnja pridobivanja osnovnih neželeznih kovin iz tokov odpadkov zelo visoka, visoka pa je tudi stopnja njihove izkoriščenosti.

3.2.2.2 Za pridobivanje neželeznih kovinskih odpadkov, ki zahteva posebne tehnologije, sta pomembna tudi žlindra in pepel. Izrazito neizkoriščene vire neželeznih kovin je mogoče najti v ostankih starih rudnikov na rudarskih območjih EU. Čeprav so ti rudniški odpadki ⁽³⁾ izvzeti iz splošne zakonodaje EU o odpadkih, bi bilo treba tudi tem surovinam posvetiti pozornost, če je to možno gospodarno uresničiti.

3.2.3 **Recikliran papir:** Papirna industrija od samega začetka temelji na obnovljivih virih in recikliranju, odpadne tkanine so bile namreč prva surovina za izdelavo papirja. Recikliranje papirja je bilo doslej razmeroma preprosto in uporaba recikliranega papirja je prevladujoča. Sektor ima (podobno kot sektor železnih kovin) dva značilna glavna vira – papir, pridobljen iz industrije (med drugim embalažne in tiskarske industrije), in potrošniške (komunalne) odpadke. Sortiran papir ima prednost, zato so potrebni ločevanje rabljenega papirja iz komunalnega odpada in osnovni postopki sortiranja.

3.2.3.1 Nedavna recesija je močno prizadela materialne tokove in uporaba odpadnega papirja, se je leta 2009 zmanjšala za 7,6 % na 44,9 milijonov ton. Količina zbranega papirja je prvič v zgodovini padla za 3,6 % na 56,6 milijonov ton, poraba papirja pa je v istem obdobju upadla za 10,1 %. Izvoz odpadnega papirja v države zunaj EU (brez Norveške in Švice) je še naprej naraščal ter dosegel 12,8 milijonov ton, od tega pa je bilo 96,3 % papirja izvoženega na azijske trge. Večina surovine, izvožene v azijske države, je uvozila Kitajska (71,4 % evropskega izvoza). Zaradi dogajanja v tem letu izrednih razmer je stopnja recikliranja v letu 2009 poskočila na rekordnih 72,2 %, leto prej pa je dosegla 66,7 %. Začasno lahko pride do preobrata, ko bo gospodarstvo okrevalo, saj recikliranje ne bo zmoglo takoj zadostiti povečani porabi papirja. Zaradi nedavnega dogajanja v strukturi te industrije prispevata odpadni papir 44,2 %, lesna celuloza pa 40,4 % vlaken k proizvodnji papirja v državah zveze evropske papirne industrije (CEPI).

3.2.4 **Steklo:** Steklo je mogoče večkrat 100-odstotno reciklirati, ne da bi se pri tem izgubila kakovost nove steklene embalaže. Zbrano steklo se uporablja za proizvodnjo novega stekla enake kakovosti, zato je steklo reciklažna surovina, za katero dejansko velja načelo „od zibelke do zibelke“. Iz 90 % odpadnega stekla je mogoče proizvesti novo stekleno embalažo; edina resnična omejitev uporabe odpadnega stekla je dandanes količina zbranega in razpoložljivost odpadnega stekla v Evropi.

3.2.4.1 Način pridobivanja stekla je dokaj preprost – večino zbranega odpadnega stekla predstavlja odpadna embalaža (uporabljena steklena embalaža), manjša količina pa se pridobi iz gradbenih odpadkov (ravno steklo). Povprečna stopnja zbiranja steklene embalaže za recikliranje v EU27 znaša 65 %; leta 2008 je bilo v vsej Evropi (vključno z Norveško, Švico in Turčijo) zbranih skoraj 11,5 milijonov ton steklene embalaže.

3.2.4.2 Izziv na področju recikliranja stekla je preostalih 7 milijonov ton stekla, ki je leta 2008 prišlo na trg, a ni bilo reciklirano. Nujno je treba izboljšati recikliranje in podpreti ustrezne sisteme recikliranja v Evropski uniji.

3.2.4.3 Zbiranje in pridobivanje ravnega stekla in stekla iz izrabljenih vozil še nista dovolj razvita, zato ta dragoceni vir ostaja breme za okolje.

3.2.5 **Plastični odpadki** znašajo okoli 25 % vseh trdnih odpadkov na odlagališčih. Plastika zaradi svoje odpornosti razpada še dolgo po tem, ko se je znašla na odlagališčih. Sežiganje plastike za pridobivanje energije je treba nadzorovati v ustreznih obratih, ker se pri tem sprošča visoka raven nevarnih emisij.

3.2.5.1 Glavni porabniki umetnih mas, ki so hkrati največji povzročitelji plastičnih odpadkov, so: proizvajalci embalaže (38,1 %), gospodinjstva (22,3 %) in gradbeništvo (17,6 %). Embalaža, ki jo proizvedeta trgovina na veliko in trgovina na drobno, znaša 80 % odpadne plastike, ki jo je (potencialno) mogoče zbirati. Plastika iz mešanih gospodinjstev odpadkov sodi med odpadke, ki jih je najtežje zbirati in obdelovati. Večina plastike v gradbeništvu je namenjena dolgoročni uporabi.

3.2.5.2 Nekateri deli odpadne plastike niso primerni za recikliranje, npr. embalaža za hrano ali plastika, mešana z drugimi materiali, saj bi bilo čiščenje nečiste plastike zaradi velike porabe energije dražje, kot bi bili vredni izdelki. Vendar je to plastiko mogoče uporabljati za pridobivanje energije.

3.2.5.3 EU27 je neto izvoznik plastičnih odpadkov, ostružkov in ostankov. Od leta 1999 se nenehno povečuje razlika med uvozom in izvozom. Izvoz se je v obdobju od 1999 do 2002 nekoliko povečal, nato pa med letoma 2002 in 2006 skokovito zrasel na 2,1 milijona ton. Uvoz je v obdobju od 1999 do 2006 zrasel s 55 000 ton na 256 000 ton.

3.2.5.4 Recikliran PET predstavlja 70 % vseh surovin, iz katerih se v EU proizvajajo rezana poliestrska vlakna. Zato je razpoložljivost poliestrskih plasten klučnega pomena. Vendar se proizvajalci v Evropi zdaj soočajo z resnimi problemi, saj vse več trgovcev prodaja PET v obliki kosmičev (nasekljanih plasten) ali stisnjenih plasten na Daljni vzhod in še posebej na Kitajsko. Ta trenutno odpravlja uvozne omejitve za odpadke iz PET, da bi omogočila še večje odtokanje te pomembne snovi s specifičnim tveganjem iz EU.

⁽³⁾ Rudniške odpadke ureja Direktiva 2006/21/ES.

4. Zakonodajni okvir za recikliranje

4.1 Neposredna ureditev v EU

4.1.1 Recikliranje je treba spodbujati z izboljšanjem infrastrukture za zbiranje, zagotovitvijo pravne varnosti in enakih pogojev ter odpravo nepotrebnih upravnih obremenitev. Ta bistveni pogoj zahteva dobro ravnovesje in skladnost znotraj celotnega spektra uredb, direktiv in sklepov. Okvirna Direktiva 2008/98/ES o odpadkih je sicer bila korak v pravo smer, vendar jo je treba razumeti kor prvo stopnjo, pri čemer bo potrebno redno preverjanje dejanskega stanja in posledično prilagajanje.

4.1.2 Druga pomembna zakonodajna besedila so Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, Direktiva 2000/53/ES o izrabljenih vozilih, Uredba (ES) št. 1013/2006 o pošiljkah odpadkov in Direktiva 2002/96/ES o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO). Te direktive določajo poljubne cilje recikliranja, kar izkrivlja prosti trg snovi s specifičnim tveganjem. Glede na nenehne spremembe in popravke, je treba ves čas upoštevati učinke tega okvira.

4.2 **Posredna ureditev:** Procesov pridobivanja in recikliranja ne ureja le obširna zbirka zakonodaje o odpadkih, temveč zanje veljajo še druge omejitve in nadzori, ki izhajajo iz zakonodaje, ki ureja posamezne industrijske sektorje ali industrijo kot celoto. Na tem področju je najpomembnejši učinek Uredbe REACH (ES) št. 1907/2006 in politike EU o podnebnih spremembah.

4.2.1 Odpadki sicer niso predmet Uredbe REACH, toda pridobljene snovi ali mešanice to lahko postanejo, ko prestopijo mejo „izrabljenega blaga“. Komisija obravnava ta problem, ustrezne strokovne delovne skupine pa so predložile bolj ali manj zadovoljive predloge za izhod iz te zagate. Vendar še vedno ostajajo negotovosti, inštitut Komisije JRC-IPTS v Seville pa je izvedel uporabne študije, ki bi lahko skupaj z informacijami Evropske agencije za kemikalije (ECHA) pomagale razrešiti probleme. Kljub temu nevarnost registracije ni v celoti odpravljena niti v primerih, v katerih registracija nima nikakršne koristi.

4.2.2 Politika EU na področju podnebnih sprememb bi morala olajšati vrsto pobud, ki izhajajo iz celostnega in trajnega premikanja svetovne družbe s primarnih fosilnih virov energije k alternativnim virom energije. Evropski program za podnebne spremembe je sestavljen iz posameznih elementov, ki naj bi bili povezani, vendar njihova povezanost obstaja v glavnem na papirju. Nekateri elementi imajo resne posledice za procese pridobivanja in recikliranja: posodobljena različica sistema EU za trgovanje z emisijami (EU-ETS) za pokrajinsko obdobje ovira upravljavce proizvodnih obratov z birokratskim pristopom pri

določanju kvot za obdobje 2013–2020. Poleg tega bi postopno uvajanje sistema, ki temelji na dražbi, izpraznilo finančne vire upravljavcev, ki bi imeli tako še manj denarja za zmanjševanje CO₂ v prihodnosti. Po drugi strani pa (EU-ETS) ne odraža prihranka energije in CO₂ po zaslugi ponovno uporabnih surovin v drugih proizvodnih sektorjih in gradbeništvu.

4.2.3 Še več problemov izhaja iz direktive o energiji iz obnovljivih virov. Zaradi velikega prizadevanja za obnovljive vire in obsežne neuravnotežene podpore, ki jo uživajo, obstaja resna nevarnost, da bodo velike količine pridobljenih snovi s specifičnim tveganjem (vse vrste biomase, odpadni papir) namesto za recikliranje surovin uporabljene za proizvodnjo električne energije in toplote. Vsa ta tveganja je treba temeljito analizirati in ustrezno zmanjšati, da bi ohranili in po možnosti celo izboljšali dostop do snovi s specifičnim tveganjem. Opredelitev biomase je treba spoštovati in po potrebi poostri, da se onemogoči njena zloraba za namene pridobivanja energije iz obnovljivih virov. V nekaterih primerih se zaradi subvencij, ki izkrivljajo trg, sežigajo celo primarne surovine (les)!

4.2.4 Uredbe EU o odpadkih določajo pravne obveznosti za vse akterje v tokovih odpadkov, posamezne oblasti pa morajo to odgovornost temeljito preverjati in zahtevati. Njihova izobraženost in usposobljenost sta ključna pogoja za boj proti vsakršnim nezakonitim praksam brezobzirnih akterjev, zlasti v mednarodni trgovini.

5. Vrednostne verige in akterji v glavnih tokovih snovi s specifičnim tveganjem

Iz opredelitve pod točko 3 je jasno, da so med tokovi snovi s specifičnim tveganjem (SST) velike razlike. Nekateri delujejo skoraj samodejno na naravni podlagi zgodovinskih sistemov zbiranja, predobdelave in obdelave (vključno s sortiranjem) odpadkov, preden pridobljena snov pride v večji predelovalni obrat. Na podlagi številnih značilnosti je mogoče odkriti in odpraviti morebitna tveganja pri pridobivanju in recikliranju.

5.1 Tržna vrednost SST je eden ključnih dejavnikov, ki vplivajo na končno dostopnost snovi. Zbiranje in predobdelava tokov odpadkov sta dokaj poceni stopnji, kadar gre za koncentrirane tokove odpadkov (železo, steklo in papir), iz njih izhajajoče SST pa ostanejo razmeroma dostopne po razumni ceni. Tržni pogoji veljajo za celoten sklenjeni krog. Na drugi strani pa se vse večji segment recikliranja ne ravna po tržnih cenah za snovi, temveč po politikah EU za ravnanje z odpadki. Večina odpadne embalaže, odpadne električne in elektronske opreme ter biološko razgradljivih odpadkov se predela zaradi izpolnjevanja ciljev različnih direktiv.

5.1.1 Proizvodnja SST iz teh tokov odpadkov ni gospodarsko trajnostna na svetovnem trgu. Razlog za zbiranje, sortiranje in predelavo odpadkov je izpolnjevanje razširjenih proizvajalčevih obveznosti ali neposredno javno financiranje. V obeh primerih predelavo plačajo evropski državljani kot davkoplačevalci ali potrošniki.

5.1.2 Evropa proizvaja SST, ki so lahko dostopne vsem svetovnim akterjem vsakič, ko na svetovnem trgu naraste povpraševanje po snoveh. Velike količine zbranih nepredelanih odpadkov se izvozijo, v glavnem v Azijo. Ker se svetovni trg spreminja, se močno spreminjajo tudi ravni cen. V obdobju recesije na svetovnem trgu se pridobljene SST začnejo kopičiti, ker je treba izpolniti cilje recikliranja. To stanje povzroča resno izkrivljanje trga znotraj EU.

5.1.3 Izvajalci recikliranja v EU morajo v gradnjo obratov za recikliranje vlagati veliko več kot njihovi azijski tekmeči, ker morajo ohranjati preveliko proizvodnjo in spoštovati strožje tehnične standarde. Ko pa svetovni trgi surovin rastejo, se njihove drage zmogljivosti ne uporabljajo, ker se zbrani odpadki izvažajo iz Evrope v nepredelanem stanju. Zato je treba okvirno zakonodajo o odpadkih nujno prilagoditi glede na svetovne sile na področju surovin, da se prepreči izkrivljanje trga in podjetjem EU olajša dostop do SST.

5.1.4 Nezakonito in polzakonito trgovanje s snovmi s specifičnim tveganjem bi lahko omejili tako, da bi od partnerjev zunaj EU, ki prejemajo snovi s specifičnim tveganjem, zahtevali dosledno izpolnjevanje mednarodno priznanih potrdil o kakovosti, kakršna so potrdila standardov ISO. Države članice bi morale poleg tega uporabljati vse razpoložljive ukrepe za ugotavljanje izvora zbranih odpadkov, kadar je ta problematičen.

5.1.5 Ker je politika o surovinah v številnih delih sveta vprašanje strateške varnosti, bi lahko podpora EU v celotni vredno-

stni verigi, zlasti v zvezi z visokokakovostnimi SST („posebna kakovost“), rešila marsikateri problem, povezan z dostopom do SST. Seveda je treba pregledati evropsko opredelitev sekundarnih surovin, da bo mogoče določiti „posebno kakovost“ SST.

5.2 Okoljski vpliv razumnega recikliranja mora koristiti vsem glavnim industrijskim sektorjem, ki uporabljajo velike količine/deleže SST. Te splošne ugotovitve ne more spremeniti niti uporaba kompleksne tehnologije za predelavo zahtevnih tokov odpadkov. Običajno se celotna poraba energije zmanjša, da včasih znaša le delček energije, ki se normalno porabi pri predelavi surovin iz rudnikov ali drugače pridobljenih surovin. To tudi pomeni znižanje emisij CO₂ oziroma na splošno emisij plinov. Zaradi nečistoč v tokovih odpadkov je treba upoštevati nove vrste odpadkov in v nekaterih primerih je treba uporabiti tudi čistilne naprave za odpadne vode. Takšni težavni tokovi odpadkov imajo tudi višje stroške predobdelave in obdelave, zato so procesi dražji.

5.3 Konkurenčna uporaba SST zunaj posameznih industrijskih panog predstavlja veliko tveganje za te panoge (glej točko 4.2.3). Konkurenčno okolje je močno izkrivljeno s financiranjem, ki ima popolnoma drugačen namen, zato bi lahko prišlo do hudega izkrivljanja trgov surovin. Papirna industrija niti pri celuloznem lesu (ki je glavna surovina) niti pri odpadnem papirju (kot drugi najpomembnejši surovini) ne more konkurirati obratom za proizvodnjo električne energije in toplote, ki zaradi uporabe obnovljivih virov prejemajo subvencije. Treba je sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe, da se zaščiti dostop do osnovnih surovin. Če bodo ti ukrepi spodleteli, bo močno ogrožena ena ključnih industrijskih panog EU. Podpora proizvodnji SST „posebne kakovosti“ bo povečala povpraševanje po delovni sili, kar bo imelo pozitiven družbeni učinek v obdobjih krize v potrošnji SST.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

469. PLENARNO ZASEDANJE 16. IN 17. FEBRUARJA 2011

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Usklajevanje gospodarskih politik za stabilnost, rast in delovna mesta – Kako izboljšati gospodarsko upravljanje EU

COM(2010) 367 konč.

(2011/C 107/02)

Poročevalec: **g. PALMIERI**

Evropska komisija je 30. junija 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Usklajevanje gospodarskih politik za stabilnost, rast in delovna mesta – Kako izboljšati gospodarsko upravljanje EU

COM(2010) 367 konč.

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 17. februarja) z 240 glasovi za, 2 glasovoma proti in 14 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja dejstvo, da se Evropska komisija zaveda, da je treba pri usklajevanju evropskih gospodarskih politik zagotoviti večje povezovanje, ter da je na svoj dnevni red uvrstila potrebo po izboljšanju gospodarskega upravljanja Unije.

1.2 EESO priznava, da je trenutna gospodarska kriza postavila pred težko preizkušnjo gospodarsko, socialno in tudi politično trdnost Evropske unije (EU) nasploh, še posebej pa Evropske monetarne unije (EMU), ter razkrila šibko zmožnost usklajevanja med državami članicami. To se je pokazalo tako pri nujnih ukrepih za obvladovanje finančnih in realnih posledic krize kot pri ukrepih za preoblikovanje globalnega ustroja, zlasti ustroja euroobmočja, katerih namen je preprečiti, da bi se v bližnji prihodnosti znašli v enakem položaju. Poleg tega je

jasno, da visok javni dolg v nekaterih državah članicah, ki je vsaj deloma posledica obsežnega reševanja bank, zavira javna vlaganja in vzdržnost socialnih izdatkov.

1.3 EESO upa, da bo dejansko prišlo do izboljšanja evropskega gospodarskega upravljanja in da bo pri tem enaka pozornost namenjena potrebam po stabilnosti in rasti, ki pomeni nova delovna mesta.

1.4 EESO namerava prispevati k doseganju širokega soglasja, ki je nujno za učinkovito krepitev gospodarskega upravljanja, z opozarjanjem, po eni strani, na nekatere omejitve in tveganja v pristopu, ki ga je izbrala Komisija, po drugi pa na velik potencial, ki ga ta prinaša.

1.5 Najprej je treba preseči trenutni zastoj, v katerem se je znašla EU zaradi nesrečnih pripetljajev v zvezi z evropsko ustavo in širitve na 27 držav članic z zelo različnimi političnimi zgodovinami in vizijami, zaradi česar je težko opredeliti skupne gospodarske, socialne in okoljske cilje, ki bi morali predstavljati temelje gospodarskega upravljanja.

1.6 Obenem morajo pravila za prihodnost temeljiti na skupnem razumevanju preteklosti, zlasti omejitev obstoječih instrumentov usklajevanja, ki so privedle do neučinkovitega izvajanja Pakta za stabilnost in rast in nezadostnega uresničevanja ciljev, začrtanih v Lizboni.

1.7 Drugič, kar zadeva časovni načrt, je bil sprejet sklep, da se evropski semester prične 1. januarja 2011, ne da bi pred tem določili pravila in vsebino. Poleg tega tudi ni prišlo do dejanske uskladitve predlogov med različnimi institucionalnimi zainteresiranimi stranmi.

1.8 Zaradi omejenega sodelovanja institucij, ki predstavljajo evropske državljanke (Parlament in oba odbora), lahko javnost v razpravi o novem upravljanju in pri njegovem izvajanju v krepitvi predpisov (ki pomeni manj politične diskrecije in več avtomatizmov) zazna pomanjkanje legitimnosti odločitev Unije, obenem pa se – kot razkrivajo podatki Evrobarometra – zmanjšuje zaupanje v EU.

1.9 EESO meni, da ima Evropski parlament odločilno vlogo pri potrjevanju demokratične legitimnosti usklajevanja evropskih gospodarskih politik. V zvezi s tem EESO upa, da bo Evropski parlament igral ključno vlogo v procesu, ki ga začenja evropski semester, tako na stopnji nadzora kot na stopnji vrednotenja korektivnih ukrepov, ki so predvideni v sporočilu Evropske komisije.

1.10 Samo z ohranjanjem usklajenosti med cilji rasti in gospodarskega in socialnega razvoja – zapisanimi v evropski strategiji 2020, za katere so potrebne ravni vlaganja, ki morda niso v skladu s proračunskimi omejitvami – ter zahtevami Pakta za stabilnost in rast glede monetarne in finančne stabilnosti, bo mogoče doseči, da bo javnost razumela proračunske omejitve.

1.11 V ta namen je treba sprejeti tudi ustrezen nabor kazalnikov, ki bodo merili več kot zgolj BDP in bodo vključevali tudi dosežke in izgube na socialnem in okoljskem področju ter tako odražali resnične interese državljanov, kar je v skladu s petimi ukrepi v okviru, ki jih predvideva sporočilo Komisije *BDP in več*. Ti ukrepi predvidevajo uporabo okoljskih in socialnih kazal-

nikov, informacije skoraj v realnem času in natančnejše podatke o porazdelitvah in neenakostih, pripravo evropske preglednice trajnostnega razvoja ter razširitev nacionalnih računov na okoljska in družbena vprašanja.

1.12 EESO bi v svoji vlogi posvetovalnega organa lahko prispeval k boljšemu delovanju evropskega semestra, s pomočjo posebnega letnega zasedanja, namenjenega razpravi o priporočilih in načinih izvedbe, ki bi omogočali doseči soglasje glede reform na nacionalni ravni, ob upoštevanju posledic, ki jih prinašajo sprejeti ukrepi za socialno področje. Ta razprava bi lahko potekala jeseni, po formalnem sprejetju priporočil v državah članicah, sklepi razprave pa bi bili osnova za soočanje z nacionalnimi ekonomskimi in socialnimi sveti, nacionalnimi parlamenti in Evropskim parlamentom.

1.13 Vedno več pozornosti se namenja pogajanjem med socialnimi partnerji, predvsem v euroobmočju, kjer države članice nimajo več na razpolago instrumenta devalvacije, zato so odnosi med sindikati in združenji delodajalcev postali sestavni del strategije, ki jo je začrtala Komisija. Ena od rešitev bi lahko bila intenzivnejša uporaba makroekonomskega dialoga, ki bi vladam in socialnim partnerjem dejansko omogočal skupno ocenjevanje gospodarskega položaja na ravni EU ter ukrepov, ki jih je treba uvesti, in bi bil tesno povezan s socialnim dialogom na nacionalni ravni.

1.14 Za dejansko usklajevanje evropskih gospodarskih politik je potrebno soglasje glede referenčnega makroekonomskega okvira in glede predhodnega okvira. Zato EESO želi, da bi bili izpolnjeni pogoji, da bi Eurostat imel na voljo ustrezne baze podatkov, da bi Komisija lahko oblikovala konkretne predhodne predloge, in da bi se uvedla aktivna podpora med ostalimi vključenimi organi, kot so: Evropska centralna banka, Evropski svet, Evropski parlament in nacionalni parlamenti.

1.15 EESO upa, da je usklajevanje evropskih gospodarskih politik vsaj za države euroobmočja prvi korak k pravi skupni gospodarski politiki ter k usklajevanju proračunskih politik.

1.16 Če so v tesnejše usklajevanje ekonomskih politik v območju eura vključene ne le fiskalna in monetarna politika, temveč tudi plačne politike, je treba upoštevati neodvisnost socialnih partnerjev. Nesprejemljivo je, da bi država določala cilje pogajanj o plačah ali celo predpisovala znižanje plač, zato je treba to možnost zavrniti.

2. Izboljšanje evropskega gospodarskega upravljanja v sporočilu Evropske komisije ⁽¹⁾

2.1 Sporočilo Komisije je nadaljnji razvoj idej sporočila *Okrepitev usklajevanja ekonomskih politik* ⁽²⁾ in smernic Evropskega sveta EUCO 13/10, ki izhajajo iz dosedanjih rezultatov projektne skupine za gospodarsko upravljanje pod vodstvom Hermana VAN ROMPUYA (VAN ROMPUY Task Force).

2.2 V osnovi je dokument Komisije posredno priznanje, da so učinki finančne in gospodarske krize povzročili močan pritisk na gospodarsko in socialno trdnost EU nasploh in še zlasti EMU, ter razkrili šibko sposobnost usklajevanja evropskih gospodarskih politik.

2.3 V tem okviru si poročilo zadaja nalogo oblikovati okvir ukrepov za zagotavljanje boljšega usklajevanja evropskih gospodarskih politik med 27 državami članicami EU in zlasti med 16 državami članicami EMU, za katere so predvideni posebni predpisi. Predstavljeni načrt združuje Pakt za stabilnost in rast ter strategijo Evropa 2020 (SE 2020).

2.4 V okviru procesa izboljšanja evropskega gospodarskega upravljanja namerava Komisija uresničiti tri glavne cilje.

2.4.1 Prvi je okrepitev usklajevanja in nadzora gospodarskih politik z namenom:

— zmanjšati nacionalna neravnovesja na podlagi strožjega makroekonomskega nadzora, ki bo temeljil na opozorilnem in kaznovalnem mehanizmu,

— okrepiti homogenost nacionalnih proračunskih okvirov z natančno opredelitvijo minimalnih zahtev zanje, enotnih za vse države članice, in zlasti s prehodom od letnega k večletnemu proračunskemu načrtovanju,

— povečati učinkovitost Pakta za stabilnost in rast z osredotočenjem na dinamiko dolga in primanjkljajev.

2.4.2 Drugi cilj je vzpostaviti sistem preventivnih in korektivnih ukrepov ter kazni, ki bi se lahko uporabljale v primeru kršitev držav članic EU.

2.4.3 Tretji in zadnji cilj je vzpostavitev *evropskega semestra za predhodno usklajevanje ekonomskih politik*, ki bo veljal tudi za

⁽¹⁾ COM(2010) 367 konč.

⁽²⁾ COM(2010) 250 konč.

strukturne reforme in ukrepe za pospeševanje gospodarske rasti iz strategije Evropa 2020.

2.5 Komisija je te cilje prevedla v sekundarno zakonodajo s svežnjem, ki ga je predstavila 29. septembra 2010 in zajema šest sporočil ⁽³⁾, v katerih so podrobno opisani konkretni načini za doseganje teh ciljev. O njih bo EESO podal dve posebni mnenji, eno o reformi Pakta za stabilnost in rast in drugo o makroekonomskih neravnovesjih. Zato je to mnenje omejeno na splošne vidike celotnega sistema upravljanja, ki ga je predlagala Komisija, in se ne dotika zakonodajnega sveznja, ki ga bosta obravnavali zgoraj omenjeni mnenji.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Odločitev Komisije, da začne proces za dejansko izboljšanje usklajevanja evropskih gospodarskih politik, velja pozdraviti. To je namreč potreba, na katero že dolgo opozarjajo mnoge evropske in druge institucije (med drugim tudi Evropski parlament). EESO je v preteklih mnenjih, ki so obravnavala to tematiko, večkrat poudaril, kako pomembno je okrepiti povezovalno upravljanje Unije ⁽⁴⁾.

3.2 Finančna in gospodarska kriza je postavila pred težko preizkušnjo proizvodno, socialno in politično trdnost EU nasploh in zlasti EMU ⁽⁵⁾.

3.3 Kaže, da je socialni in gospodarski okvir podvržen nestabilnosti in negotovosti, zato potrebuje učinkovito organizacijo in dobro delovanje institucij. Vedno bolj jasno postaja, da brez sodelovanja med akterji nacionalnih gospodarskih politik ob izzivih, ki jih prinašajo proizvodna in finančna globalizacija ter korenite tehnološke spremembe, ki so v teku, ni mogoče voditi vseh držav članic v skupno smer.

⁽³⁾ COM(2010) 522 do 527; za podrobne informacije glej http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/2010-09-eu_economic_governance_proposals_en.htm

⁽⁴⁾ Mnenja EESO o naslednjih temah: *Posledice krize državnega dolga za upravljanje EU*, UL C 51, 17.2.2011, str. 15; *Oživitve gospodarstva: pregled stanja in konkretne pobude*, UL C 48, 15.2.2011, str. 57; *Finančna kriza in njen vpliv na realno gospodarstvo*, UL C 255, 22.9.2010, str. 10; *Ekonomske politike, ki spodbujajo evropsko industrijsko strategijo*, UL C 10, 15.1.2008, str. 106; *Širše smernice ekonomskih politik in gospodarsko upravljanje ter pogoji za boljše usklajevanje ekonomskih politik v Evropi*, UL C 324, 30.12.2006, str. 49; *Krepitev gospodarskega upravljanja – reforma pakta za stabilnost in rast*, UL C 88, 11.4.2006, str. 68.

⁽⁵⁾ Kot je dejal evropski komisar za ekonomske in monetarne zadeve Olli REHN med predstavitvijo v Evropskem parlamentu 5. julija 2010, „je kriza razkrila pomembne sistemske pomanjkljivosti v sedanjih ekonomski in monetarni uniji. Preprosto povedano, potrebujemo boljše in večje usklajevanje gospodarske politike EU. Poleg tega moramo dosledneje izvajati pravila ekonomske in monetarne unije. Pravila nimajo pomena, če jih ne upoštevamo“. REHN O., *Krepitev zaupanja v gospodarstvo v Evropi*, govor v odboru Evropskega parlamenta ECON, Strasbourg, 5. julij 2010.

3.4 Zaradi pomanjkanja usklajevanja gospodarskih politik je kriza že privedla do vrste gospodarskih in socialnih posledic, ki so za EU še posebej težke, zlasti na področju možnosti za rast in zaposlovanje. Te posledice so jasno opisane v osnutku poročila o finančni, gospodarski in socialni krizi, ki ga je v Parlamentu predstavila poročevalka Pervenche BERÈS⁽⁶⁾.

3.4.1 Bruto družbeni proizvod (BDP) Evropske unije je po komaj opazni rasti v letu 2008 (+ 0,5 %) v letu 2009 močno padel (- 4,2 %), v letih 2010 in 2011 pa naj bi ponovno počasi rasel (predvidena rast + 1 % oz. 1,7 %). Padec je še zlasti velik v treh baltskih državah (v Latviji bo konec leta 2011 BDP za 22 % nižji kot v letu 2007) in na Irskem, v manjši meri pa tudi v Italiji, Grčiji in na Finskem. Obenem se je izvoz držav članic bodisi v druge države članice bodisi izven EU od leta 2007 do leta 2009 zmanjšal za 12 %, na Finskem, Malti, v Bolgariji, na Švedskem, v Estoniji in Združenem kraljestvu pa za več kot 15 %⁽⁷⁾.

3.4.2 Tako so se cilji glede trga dela iz lizbonske strategije za večino držav članic oddaljili. Stopnja zaposlenosti za EU se je znižala s 65,4 % leta 2007 na 64,6 % v letu 2009, pri čemer je prišlo v Estoniji, na Irskem, v Španiji in Latviji do znižanja za več kot pet odstotnih točk. V istem obdobju se je stopnja brezposelnosti v EU povečala s 7,1 % na 8,9 %, prag 10 % pa je preseгла v Španiji (kjer je dosegla 18 %), na Slovaškem, Irskem in v treh baltskih državah.

3.5 V teh zelo kritičnih okoliščinah, ki zahtevajo učinkovite rešitve, ostajajo nekateri pomisleki glede pristopa in časovnega okvira, ki ju je sprejela Komisija v procesu izboljšanja evropskega gospodarskega upravljanja. To so dejavniki, ki ne le ovirajo sprejemanje – v najširši možni obliki – začetega procesa v institucijah skupnosti in javnosti, temveč lahko tudi znatno zameglijo dejanski cilj predlaganega usklajevanja.

3.6 Ukrep EU, namenjen izboljšanju usklajevanja gospodarskih politik, zahteva natančno opredelitev pojma „gospodarsko upravljanje“, s katero se bodo strinjale vse države članice, poleg tega pa je treba pozorno oceniti razloge za neučinkovito uporabo Pakta za stabilnost in rast ter za nezadostno uresničevanje ciljev iz Lizbone v preteklem desetletju.

3.6.1 Izraz „upravljanje“ po eni strani pomeni decentraliziran institucionalni ustroj, v katerem ne deluje eno samo središče

moči kot v nacionalnih državah, temveč večje število vladnih in nevladnih subjektov, ki sodelujejo z namenom dosegati skupne cilje. Toda EU je še vedno na mrtvi točki, na kateri se je znašla zaradi nesrečnih pripetljajev v zvezi z evropsko ustavo in širitvijo na 27 držav članic z močno različnimi političnimi zgodbami in vizijami. Iz tega izhaja potreba, da se institucije EU in države članice dogovorijo o novih skupnih gospodarskih, socialnih in okoljskih ciljih, ki pa jih je po velikem trudu za vzpostavitev enotnega trga in uvedbo eura v 80. in 90. letih težko opredeliti.

3.6.2 Po drugi strani kaže, da oblikovanje predpisov za prihodnost ne temelji na skupnem razumevanju preteklosti. Pomembno je namreč ugotoviti, ali pomanjkljivosti Pakta za stabilnost in rast izhajajo iz začetnih napak pri oblikovanju obveznosti znotraj EMU za primere hudih kriz ali iz neustreznih političnih odločitev med njegovim izvajanjem ali nenazadnje iz različnih vizij o ciljih in strategijah, ki jim je treba slediti (nizka inflacija, gospodarska rast in rast zaposlovanja, vloga evra kot rezervne valute itd.)⁽⁸⁾. Tudi pri prejšnjih različicah Pakta za stabilnost in rast so v Uniji že več kot desetletje obstajala pravila ravnanja za države članice, ki pa niso preprečila pogostega in ponavljajočega se pojavljanja kritičnih situacij.

3.6.3 Obenem neuspeh pri doseganju večine kvantitativnih ciljev iz lizbonske strategije, ne glede na gospodarsko krizo, zbuja močne dvome glede izbire kazalnikov in njihove zmožnosti učinkovito začrtati pot k dvigu konkurenčnosti in dinamičnosti.

3.7 Drugič, kar zadeva časovni načrt, je bilo odločeno, da se evropski semester prične 1. januarja 2011, ne da bi pred tem določili pravila in vsebine, ki jih je treba uporabljati. Poleg tega tudi ni prišlo do učinkovite uskladitve predlogov med različnimi zainteresiranimi institucijami: Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom, projektno skupino za gospodarsko upravljanje, ki ji predseduje VAN ROMPUY, Evropsko centralno banko, EESO in Odborom regij. Proces razprav naj bi se zaključil z odobritvijo Parlamenta šele pred poletjem 2011.

⁽⁶⁾ Evropski parlament, osnutek poročila o finančni, gospodarski in socialni krizi: priporočila za ukrepe in pobude, ki naj bi jih sprožili (vmesno poročilo). Posebni odbor za finančno, gospodarsko in socialno krizo. Poročevalka: Pervenche BERÈS. 6. maj 2010.

⁽⁷⁾ Podatki so bili pridobljeni iz podatkovne zbirke Eurostata septembra 2010 in so navedeni v tabelah 1 in 2 v Prilogi.

⁽⁸⁾ Predsednik Evropskega sveta Herman VAN ROMPUY je 20. septembra 2010 priznal ta „institucionalni hendikep“: „... živeti moramo z dilemo, ko imamo monetarno unijo, nimamo pa razvite proračunske unije. Od uvedbe evra so evropske institucije odgovorne za monetarno politiko, države članice pa se še naprej odgovorne za lastne proračunske politike in usklajujejo lastne gospodarske politike. Zaradi tega prihaja do napetosti in iz tega izhajajo včasih nejasne odločitve, o katerih sem govoril ...! Po mnenju nekaterih gre za napako pri izgradnji, kar naj bi bil ‚izvirni greh‘ evra. Menim, da gre za strukturno pomanjkljivost. Toda v času pogajanj o Maastrichtski pogodbi, zlasti pogajanj med Nemčijo in Francijo, je bilo treba sprejeti odločitev. Brez tega izvirnega greha evra sploh ne bi bilo!“ VAN ROMPUY H., *Ne ponovna nacionalizacija evropske politike, temveč evropeizacija nacionalne politike*, govor na povabilo „Notre Europe“, Pariz, veliki amfiteater Fakultete za politične vede (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fr/ec/116622.pdf).

3.8 V zelo kritičnem položaju, kakršnemu smo bili priča spomladi 2010, se zdi, da Komisijo bolj zanima hiter izhod iz krize, ki ga bo lahko pokazala globalnim finančnim trgov in javnemu mnenju, kot učinkovitost takega odgovora na srednji in dolgi rok ne le s finančnega, temveč tudi s proizvodnega, socialnega in političnega vidika.

3.9 Po mnenju Komisije so za izhod iz krize potrebni strožji predpisi in bolj gotove sankcije ter manjša politična diskrecija in več avtomatizmov. Toda noben skupek predpisov se ne more učinkovito soočiti s primeri hude krize, saj do nje skoraj vedno pride zaradi izrednih in nepredvidljivih dogodkov, ki jih napovedi strokovnjakov ne morejo zajeti in na katere ni mogoče odgovoriti s pomočjo vnaprej pripravljenih pravil. Utopija „upravljanja na podlagi predpisov“, ki bi politiki odvzelo breme sprejemanja odločitev, je težko uresničljiva, oziroma je celo nevarna, saj daje lažen občutek varnosti pred vsakršno negotovostjo.⁽⁹⁾ Poleg tega tak pristop prinaša dvojne težave, ki jih je treba pozorno pretehtati.

3.9.1 Prva je nevarnost, da bi podcenjevali prednosti skupnostnega pristopa, v katerega so vključene institucije, ki predstavljajo evropske državljane, v primerjavi z medvladno logiko, v skladu s katero odločitve v glavnem sprejema Svet, Parlament in Odbora pa imajo omejeno vlogo. Edina izjema je vključitev Evropskega parlamenta v evropski semester: Komisija mu bo januarja predstavila letno analizo rasti, s čimer se bo začela razprava o usmeritvah usklajevanja.

3.9.1.1 Če bo prevladala medvladna logika, lahko ponovno pride do podcenjevanja pomanjkanja evropskega državljanstva tako kot v primeru lizbonske strategije. To bi bil izziv za gospodarsko, socialno in politično trdnost EU v enakem smislu kot globalna kriza, poleg tega pa bi to lahko ponovno zbudilo iluzijo, da lahko države z odpovedjo euru (in celo sami Uniji) obnovijo nacionalno suverenost in tako ponovno začnejo malo verjeten nacionalni razvoj, prost vseh vezi in evropskih tehnokratov. Ni slučaj, da je pozoren opazovalec Evropske unije Charles KUPCHAN⁽¹⁰⁾ v svojem članku, ki je izšel 29. avgusta 2010 v Washington Postu, opozoril na nevarnost „ponovne nacionalizacije“ evropskega projekta: „Evropa doživlja ponovno nacionalizacijo političnega življenja in države si ponovno pris-

⁽⁹⁾ VEROLA N., *L'Europa e la crisi: squilibri finanziari ed equilibri costituzionali*, (Evropa in kriza: fiskalna neravnotežja in ustavna razmerja) članek za ASTRID, 2010, na voljo na spletni strani <http://www.astrid-online.it/Riforma-de/Studi-e-ri/VEROLA—L-Europa-e-la-crisi—squilibri-finanziari-ed-equilibri-costituzionali.pdf> (samo v italijanskem jeziku).

⁽¹⁰⁾ Direktor evropskih študij na Council on Foreign Relations in profesor na univerzi Georgetown.

vajajo suverenost, ki so jo nekoč prostovoljno žrtvovali na oltarju skupnega ideala“⁽¹¹⁾.

3.9.1.2 Kot kaže, evropski državljani izražajo prav to izgubo zaupanja, ne toliko v institucije Skupnosti, temveč glede tega, ali je koristno biti del Evropske unije. Raziskave Evrobarometra⁽¹²⁾ namreč kažejo, da je od pomladi 2007 do pomladi 2010 delež Evropejcev, ki pozitivno ocenjujejo dejstvo, da je njihova država del EU, padel s 57 % na 49 % v korist tistih, ki to dejstvo ocenjujejo negativno (danes 18 %) ter tistih, ki so glede tega negotovi (29 %). Obenem se je odstotek državljanov, ki menijo, da je njihova država na splošno imela od članstva v EU korist, znižal z 59 % na 53 %, medtem ko se je delež tistih, ki so odgovorili, da koristi ni bilo, povečal na 35 %.

3.9.2 Druga težava je nevarnost, da bi se držali tradicionalnega pristopa k reševanju problemov, v skladu s katerim restriktivna finančna politika prevladuje nad temami, kot so rast, socialna enakost in slabšanje stanja okolja, čeprav obstajajo inovativni argumenti, ki so široko sprejeti in prepričljivi⁽¹³⁾.

3.9.2.1 Odnosi med javno porabo, gospodarsko uspešnostjo in socialnimi cilji so kompleksnejši kot nas hoče prepričati poenostavljena hipoteza o kompromisu med pravičnostjo in učinkovitostjo. Dobro zasnovani sistemi socialnega skrbstva in okoljskih predpisov omogočajo tudi rast učinkovitosti in konkurenčnosti, tako da veljajo za dejavnik produktivnosti, ki prispeva k stabilnosti in h gospodarski dinamiki v postindustrijskih gospodarstvih.

3.9.2.2 To še bolj velja v obdobju krize, v katerem so trenutno evropska gospodarstva. V evropskem načrtu za oživitev gospodarstva⁽¹⁴⁾ je Komisija priznala, da je treba „zmanjšati ceno upada gospodarstva za posameznike in njegov učinek na najbolj ogrožene dele prebivalstva“ ter da je treba krizo videti kot priložnost, da se „pospeši prehod v nizkoogljično gospodarstvo“ z uresničevanjem strategije, „ki bo spodbujala nove tehnologije, ustvarjala nova, zelena delovna mesta in prinašala nove priložnosti na hitro rastočih svetovnih trgih“.

⁽¹¹⁾ KUPCHAN, C., *As nationalism rises, will the European Union fall?*, Washington Post, 29. avgust 2010. Glej tudi razmišljanje o obdobjevanju in predstavnstvu, ki ga je zapisal DE GRAUWE P. z naslovom *Why a tougher Stability and Growth Pact is a bad idea*, VoxEU.org, na voljo na spletni strani <http://www.voxeu.com/index.php?q=node/5615>.

⁽¹²⁾ Podatki Evrobarometra 73 – Prvi rezultati, prikazani v slikah 1, 2 v Prilogi.

⁽¹³⁾ V zvezi z okoljsko trajnostjo glej DALY H., *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development*, 1996. V zvezi s socialnim skrbstvom in enakostjo glej BEGG I., FERRERA M., HODSON D., MADSEN P., MATSAGANIS M., SACCHI S., SCHELKE W., *The Cost of Non Social Policy: Literature Review*, (Cena odsotnosti socialne politike: pregled literature), Poročilo Evropski komisiji, Bruselj, 2003. V zvezi s paradigmo razvoja človeštva glej SEN A., *Inequality Reexamined*, 1992; ter SEN A., *Development as Freedom*, 1999.

⁽¹⁴⁾ COM(2008) 800 konč. Evropski načrt za oživitev gospodarstva, str. 5.

3.9.2.3 Poleg tega ne gre pozabiti, da kriza ni nastala v javnem, temveč v zasebnem sektorju, in sicer zaradi neravnovesja med globalno ekspanzijo ponudbe blaga in storitev ter upočasnjeno rastjo kupne moči potrošnikov⁽¹⁵⁾. Velik del poslabšanja v proračunih držav članic, kar zadeva BDP, je bil zgolj posledica nujnih ukrepov, ki so sledili padcu imenovalca (državnih prihodkov) in rasti števca (povečanje javne porabe za reševanje finančnega in proizvodnega sistema ter kot avtomatskega stabilizatorja, namenjenega za zajezitev potencialnih dramatičnih učinkov krize)⁽¹⁶⁾. FITOUSSI je upravičeno zapisal: „Proračunski problemi v Evropi so nastali ne toliko zaradi diskrecijskih ukrepov vlad kot zaradi neizogibnih posledic osiromašenja družbe za javne finance“⁽¹⁷⁾.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Zaradi premajhne jasnosti pojma „gospodarsko upravljanje“ in glavnih ciljev, na katerih le-to temelji, ter slabega poznavanja omejitev Pakta za stabilnost in rast ter lizbonske strategije, je treba opredeliti strategijo, s katero se bodo strinjale država članice in institucije EU. Ta strategija ne sme biti omejena zgolj na pravila in formalne postopke, temveč se mora – zlasti v sedanjih občutljivi situaciji, ki je posledica gospodarske krize – lotiti konkretnih politik za izboljšanje kakovosti življenja evropskih državljanov, dvig stopnje zaposlenosti (tudi v ogroženih skupinah, kot so invalidi in etnične manjšine) in krepitev konkurenčnosti evropskega proizvodnega sistema (vključno z malimi in srednjimi podjetji ter socialnim podjetništvom).

4.2 Zato ne zadostujejo zgolj, sicer nujna, pravila dobrega računovodstva, potrebna za zagotavljanje ravnovesja med prihodki in odhodki. Za krepitev zaupanja evropskih državljanov v EU in pričakovanj v zvezi z njo bodo potrebni srednje- in dolgoročni ukrepi, ki bodo združevali potrebno proračunsko strogost z enako pomembno zmožnostjo snovanja in uresničevanja projektov za gospodarski in socialni razvoj. V ta namen se mora v Evropi okrepiti zavest o Evropski uniji kot politični entiteti, ki želi usmerjati različne nacionalne politike k resničnemu skupnemu cilju, in dejavnemu subjektu na svetovnem prizorišču.

4.3 Za večjo evropsko zavest pa je poleg večje sposobnosti razumevanja sprememb, do katerih prihaja, potrebna močnejša

vloga institucij, ki predstavljajo državljane in socialne partnerje – Parlamenta in Odborov – iz katerih lahko proces usklajevanja, kot ga je predvidela Komisija, črpa močno demokratično legitimnost in doseže široko podporo, ki je potrebna za njegovo učinkovito izvajanje.

4.4 Vendar pa je sedaj predvidena vloga Parlamenta v evropskem semestru skromna, omejena na začetno fazo razprav in prvih usmerjanj procesa usklajevanja, čeprav bi lahko bila močnejša in bolj učinkovita, če bi bila usklajena z dejavnostjo nacionalnih parlamentov pri razpravljanju o nacionalnih proračunih in njihovem sprejemanju. Parlament ima lahko bistveno vlogo pri odločanju o načinu gospodarskega upravljanja Unije in pri zagotavljanju demokratične legitimnosti preventivnih in korektivnih ukrepov, vključno z denarnimi sankcijami za države članice.

4.5 EESO bi v vlogi posvetovalnega organa lahko prispeval k boljšemu delovanju evropskega semestra, s pomočjo posebnega letnega zasedanja, namenjenega razpravi o priporočilih in načinih izvedbe, ki bi omogočali doseči soglasje glede reform na nacionalni ravni, ob upoštevanju posledic sprejetih ukrepov na socialnem področju. Dodana vrednost EESO je prav v tem, da zastopa organizacije, ki na nacionalni ravni določajo socialni konsenz o gospodarskih politikah; zato lahko EESO pomembno prispeva k vključevanju in ozaveščanju političnih voditeljev in še zlasti državljanov držav članic.

4.5.1 Ta razprava bi lahko potekala jeseni, po formalnem sprejetju priporočil v državah članicah, sklepi razprave pa bi bili osnova za soočanje z nacionalnimi ekonomskimi in socialnimi sveti, nacionalnimi parlamenti in Evropskim parlamentom. Na podlagi tega bi lahko ocenili sprejete strategije ter jih na nacionalni ravni primerno razširjali in seznanjali javnost z njimi.

4.6 Če bi Parlament ter EESO in OR imeli večjo težo, bi to zmanjšalo tveganje, da bi bil cilj rasti in gospodarskega in socialnega razvoja zapostavljen v primerjavi s potrebo po monetarni in finančni stabilnosti, kar bi omogočilo skladnost med Paktom za stabilnost in rast in strategijo Evropa 2020. Stabilnost gospodarstva je sicer temelj za rast in ohranjanje življenjskega standarda evropskih državljanov, zlasti v času krize, vendar prizadevanja za večjo stabilnost ne smejo ogroziti dohodkov in pravic državljanov. Sočasno izvajanje reforme gospodarskega upravljanja in strategije Evropa 2020 bi torej omogočilo, da bi javnost lažje sprejela proračunske omejitve.

⁽¹⁵⁾ ILO-IMF, *The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion* (Izzivi za rast, zaposlovanje in socialno kohezijo), dokument za razpravo na skupni konferenci ILO in IMF, Oslo, 13 september 2010, str. 67–73.

⁽¹⁶⁾ Skupni javni dolg v euroobmočju je leta 1999 znašal 72 %, leta 2007 pa 67 % (Priloga, Slika 3), v istem obdobju pa se je povečala zadolženost družin in finančnega sektorja (Priloga, Slika 4). Zadolževanje javnega sektorja se je začelo v letu 2008 (Priloga, Slika 5), ko so vlade začele z ukrepi za reševanje bančnih sistemov in prevzele nase učinke recesije (zmanjšanje bruto domačega proizvoda in prihodkov od davkov).

⁽¹⁷⁾ FITOUSSI J.P., *Crise et démocratie, le paradoxe européen*, Le Monde, 16. oktober 2010. Glej tudi DE GRAUWE P., *What kind of governance for the eurozone?*, CEPS Policy Brief, št. 214, september 2010.

4.6.1 Trenutno si Komisija sicer zelo prizadeva, da bi obe strategiji postavila na isto raven, kljub temu pa se porajajo močni dvomi, ali ju namerava dejansko združiti, saj ostajata jasno ločeni. Prav tako prihaja do odtrganja socialne dimenzije na stran v prid produktivnosti in prožnosti dela, ki naj bi omogočali rast konkurenčnosti evropskih podjetij.

4.6.2 Temeljna predpostavka je, da makroekonomski nadzor skupaj z vsebinskim nadzorom strukturnih reform, ki jih zahteva Komisija, ustvarja ugoden okvir, ki omogoča trajnostno gospodarsko rast v korist tako strategije Evropa 2020 kot tudi Pakta za stabilnost in rast. Toda več kot desetletne izkušnje s skupno valuto, ko države na euroobmočju ne morejo uporabljati instrumenta devalvacije, niso jasno pokazale, da bi bilo razlike v konkurenčnosti znotraj EU in EMU možno hitro odpraviti.

4.7 Kar zadeva dvigovanje konkurenčnosti v smislu kakovosti kaže, da gre strategija Evropa 2020 v pravo smer z ukrepi na področju znanja, inovacij in okoljske trajnosti. Vendar prihaja do nasprotja med cilji strategije Evropa 2020 in krepitev Pakta za stabilnost in rast, še zlasti v sedanjem gospodarskem in socialnem okviru, ko Evropa počasi okrevaja po krizi.

4.7.1 Da bi dosegli ambiciozne cilje strategije Evropa 2020 – pametno rast (ki temelji na znanju in inovacijah), trajnostno rast (bolj učinkovito, zeleno in konkurenčno) ter vključujočo rast (socialno in ozemeljsko kohezijo na podlagi zaposlitve, pri čemer je posebna pozornost namenjena delavcem v neugodnem položaju) – so potrebna ustrezna finančna vlaganja. Vendar pa bi se lahko izkazalo, da so takšni ukrepi, ki zahtevajo večjo javno porabo, neposredno ali pa v obliki spodbud (vključno z davčnimi spodbudami) za zasebno dejavnost, neskladni s proračunskimi omejitvami, ki jih Komisija namerava poostriiti za izpolnjevanje Pakta za stabilnost in rast ter za izboljšanje gospodarskega upravljanja.

4.7.2 Poleg tega je, prav tako glede BDP, gotovo res, da so zdravi javni računi in trden euro podlaga za širokopotezne razvojne politike, vendar pa računovodska pravila sama po sebi ne zagotavljajo dolgoročnega pozitivnega razvoja financ držav članic. V skladu z načelom „proračunske nevtralnosti“, ki ga omenjajo STIGLITZ, SEN in FITOUSSI⁽¹⁸⁾, skupna vrednost

računov na nacionalni ravni ne sme variirati v skladu z institucionalnimi, gospodarskimi, socialnimi in političnimi razlikami med posameznimi državami, temveč morajo biti stanja čim bolj enotna. Drugače povedano: za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnih računov ne zadostuje nadzor primanjkljaja in dolga na letni ravni, temveč je treba upoštevati tudi prihodnji razvoj na trgih, tudi zasebnih, zlasti finančnih in nepremičninskih trgih ter trgih socialnega zavarovanja, ki lahko v primeru krize in izrednih razmer pomembno vplivajo na trdnost javnih financ držav članic, na primer v povezavi z reševanjem finančnih institucij in velikih podjetij.

4.7.3 Osredotočanje na neravnovesja v konkurenčnosti tudi zahteva stalno spremljanje dinamike stroškov dela na enoto, kar pomeni tudi, da je treba več pozornosti nameniti pogajanjem med socialnimi partnerji zlasti v euroobmočju, kjer države članice nimajo več na razpolago devalvacije. Odnosi med sindikati in podjetniškimi združenji bi zato morali biti vključeni v strategijo, ki jo je zasnovala Komisija, vendar te pomembne teme v sporočilu Komisije ni zaslediti.

4.7.3.1 Ena od rešitev bi lahko bila intenzivnejša uporaba makroekonomskega dialoga, ki bi vladam in socialnim partnerjem dejansko omogočal skupno ocenjevanje gospodarskega položaja na ravni EU ter ukrepov, ki jih je treba uvesti, in bi bil tesno povezan s socialnim dialogom na nacionalni ravni. Dvig kakovosti tega instrumenta bi socialnim partnerjem omogočil, da učinkovito prevzamejo svojo vlogo ob Evropski centralni banki, Komisiji in Svetu, kar bi dinamike Unije uskladilo z nacionalnimi dinamikami.⁽¹⁹⁾

4.8 Za učinkovito usklajevanje evropskih gospodarskih politik mora vseh 27 držav članic sprejeti tako referenčni kot predhodni makroekonomski okvir. Na teh okvirih bi temeljil razvoj gospodarskih in fiskalnih politik, ki jih bodo oblikovale države članice in o njih poročale v evropskem semestru. Pri tem imajo pomembno vlogo analize Evrostata, predlogi Evropske komisije, podpora Evropske centralne banke ter odzivi Evropskega sveta in Evropskega parlamenta.

⁽¹⁸⁾ STIGLITZ J.E., SEN A., FITOUSSI J.P., *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* (Poročilo Komisije o merjenju gospodarskih rezultatov in socialnega napredka), poročilo predsedniku Francoske republike, Pariz, 2009 (str. 22–23).

⁽¹⁹⁾ WATT A., *Economic Governance in Europe: A Change of Course only after ramming the Ice*, Social Europe Journal, 30. julij 2010, na voljo na spletni strani <http://www.social-europe.eu/2010/07/economic-governance-in-europe-a-change-of-course-only-after-ramming-the-ice/>.

4.9 Zaradi močne medsebojne povezanosti med gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi cilji je treba določiti tudi bolj celovite kazalnike kot je zgolj rast BDP. Velja poudariti, da Komisija v sporočilu z naslovom *BDP in več – Merjenje napredka v svetu, ki se spreminja* ⁽²⁰⁾, izraža potrebo po oblikovanju novih kazalnikov, „ki zgoščeno vključujejo družbene in okoljske dosežke (kot so izboljšana socialna kohezija, dostopnost ter preskrbljivost osnovnih dobrin in storitev, izobraževanja, javnega zdravstva ter kakovost zraka) in izgube (kot so naraščajoča revščina, porast kriminala, osiromašenje naravnih virov)“ in ki torej „zadovoljujejo interese državljanov“.

4.10 Da bi bilo izboljšanje upravljanja učinkovito in bi doseglo svoje cilje, je treba uresničiti pet ukrepov, da bi presegli zgolj BDP: (i) uporaba okoljskih in socialnih kazalnikov (ii) pridobivanje informacij za sprejemanje odločitev skoraj v

realnem času; (iii) natančnejše poročanje o porazdelitvah in neenakostih; (iv) priprava evropske preglednice trajnostnega razvoja; (v) razširitev nacionalnih računov na okoljska in družbena vprašanja.

4.11 Proces izboljšanja evropskega gospodarskega upravljanja, ki je v teku, se bo gotovo izkazal za kompleksnega, enako kot so se drugi procesi v zgodovini EU. To je pravzaprav značilnost Unije. Gotovo drži, kar je poudaril italijanski novinar: Evropa trpi za večjo negotovostjo kot ZDA, zato je že od začetka zasnovana kot popotovanje v iskanju cilja ⁽²¹⁾, vendar pa to popotovanje zdaj potrebuje jasno določen cilj, s katerim se strinjajo evropski državljani, njihovi parlamenti ter nacionalne in evropske institucije. Le tako bo mogoče doseči cilj, ki si ga je Evropska unija zastavila že ob svojih prvih korakih.

V Bruslju, 17. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽²⁰⁾ COM(2009) 433 konč., str. 3–4.

⁽²¹⁾ BASTASIN C., *Questo secolo può essere ancora europeo*, (To stoletje je še vedno lahko evropsko), *Il Sole 24 ore*, 2. september 2010.

PRILOGA

k Mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednji amandma je plenarna skupščina zavrnila, čeprav je prejel vsaj četrtino glasov:

Točka 4.7.3.1 – Amandma 1 je vložil g. PÁLENIK

Za točko 4.7.3.1 se doda nova točka 4.7.4:

S povečano pozornostjo do javnega dolga in proračunske vzdržnosti se Evropska komisija med drugim osredotoča na implicitne obveznosti, zlasti v povezavi s staranjem prebivalstva. To vprašanje je treba metodično in bolj konkretno obravnavati v zvezi z državami, ki so se lotile pokojninske reforme na podlagi kapitalsko financiranega pokojninskega sistema.

Obrazložitev

V tretjem delu predloga Komisije je navedeno, da je treba upoštevati implicitne obveznosti, vendar ni pojasnjeno, kako naj bi bilo to videti vsebinsko in praktično. Takšno dopolnilo bi prispevalo h kakovosti predloga.

Rezultat glasovanja

Za:	69
Proti:	160
Vzdržani:	19

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Bančni reševalni skladi

COM(2010) 254 konč.

(2011/C 107/03)

Poročevalka: **ga. ROUSSENOVA**

Evropska komisija je 26. maja 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Bančni reševalni skladi

COM(2010) 254 konč.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 1. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja dne 16. februarja) s 193 glasovi za, brez glasov proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Zaključki in priporočila

1.1 EESO se strinja s Komisijo, da denarja davkopllačevalcev ne bi smeli znova uporabiti za kritje bančnih izgub, in načeloma podpira ustanovitev usklajenega omrežja nacionalnih predhodnih skladov za reševanje bank, povezanih s skladnimi nacionalnimi ureditvami za obvladovanje kriz. Kljub temu pa meni, da bi se morale države članice, če želijo vzpostaviti delujoč sistem bančnih reševalnih skladov, najprej sporazumeti o sprejetju skupnih metod in enotnih pravil, da bi preprečile izkrivljanje konkurence. Trenutno se zdi, da počnejo ravno nasprotno. Kar nekaj držav članic je že uvedlo ali načrtuje davčne ukrepe, s katerimi želijo ponovno napolniti prazne proračune oziroma okrepiti svoje trge: neenaki pogoji so že stvarnost. Če realno pogledamo trenutne razmere in upoštevamo pretekle izkušnje, je le **težko pričakovati** hitro rešitev. Z bolj postopnim pristopom bi nekatere razlike morda sčasoma odpravili.

1.2 Kar zadeva **konkurenco**, bi morale biti zagotavljanje enakih pogojev na nacionalni, evropski in svetovni ravni vedno glavni cilj. Bančni reševalni skladi, kot so načrtovani trenutno, bi utegnili imeti škodljive učinke na več ravneh: na nacionalni, ker bi vplivali le na del finančnega sektorja, na ravni EU, ker bi uvedli nove stroške za nekatere nacionalne sektorje, ki so že tako šibki, in na svetovni ravni, ker je malo verjetno, da bo v skupini G20 doseženo soglasje.

1.3 **Najbolj skrb zbujač je makroekonomski scenarij.** Vsi nacionalni in mednarodni organi pritisakajo na bančni sektor, naj ublaži posledice krize z dodeljevanjem več posojil realnemu gospodarstvu. Nova bonitetna pravila, nove kapitalske zahteve

in novi davki so po ocenah nujni, toda oblasti bi si morale prizadevati za razumno ravnotežje med **potrebo po kapitalu za podporo državnih proračunov na eni strani in podporo realnemu gospodarstvu po drugi**. Zaenkrat je načrt bančnih reševalnih skladov preveč nedorečen, da bi omogočal natančne izračune za zagotovitev potrebnih naložb v proizvodnjo, rast in delovna mesta. Brez določitve ustreznih prednostnih nalog in časovnega načrta za izvedbo posameznih faz predlaganega načrta bančnih reševalnih skladov bo težko zagotoviti koristi na obeh straneh.

1.4 EESO meni, da bi morala Komisija, preden sprejme kakršen koli ukrep za uvedbo bančnih dajatev, opraviti poglobljeno oceno skupnega učinka teh dajatev in bančnih reševalnih skladov ter upoštevati zgoraj izražene pomisleke, zlasti tiste v točki 1.3. Preden se sprejme odločitev o uvedbi bančnih reševalnih skladov, je treba oceniti, kolikšni bodo stroški celotnega načrta, v kolikšni meri bo vplival na posojilno sposobnost bančnega sektorja in kako dolgo bo trajalo, preden bodo skladi dovolj učinkoviti oziroma bodo dosegli svojo ciljno velikost. EESO predlaga, da se v teh ocenah predvidi najslabši možni scenarij, da bo načrt realističen in uresničljiv v obdobju krize, ko bodo banke po eni strani s težavo vplačevale prispevke v reševalne sklade, po drugi strani pa bodo ravno takrat potrebna sredstva iz teh skladov.

2. Uvod

2.1 Evropska komisija je pozdravila sporočilo s srečanja skupine G20 v Pittsburgu septembra 2009, namreč da se denarja davkopllačevalcev ne sme znova uporabiti za kritje bančnih izgub, in si prizadeva, da bi ta cilj dosegla na vsaj dva dopolnjujoča se načina:

- a) z zmanjšanjem verjetnosti za insolventnost bank z okrepljenim **makro- in mikroekonomskim nadzorom, boljšim upravljanjem podjetij in strožimi zakonskimi standardi** ter
- b) z zagotovitvijo, da so – če kljub navedenim ukrepom pride do insolvence – **na voljo ustrezna sredstva, vključno z zadostnimi viri, za urejeno in pravočasno izpeljavo postopka za pomoč banki v primeru plačilne nesposobnosti.**

2.2 V sporočilu COM(2010) 254 konč. je Komisija pojasnila svoje poglede na to, kako bi lahko finančni sektor prispeval k stroškom reševanja bank v težavah, in sicer v okviru zbirke splošnih instrumentov za preprečevanje in obvladovanje kriz. Prepričana je, da bi morali biti predhodni bančni reševalni skladi, ki bi se financirali z bančnimi dajatvami, del okvira za finančno stabilnost in obsežnejših reform finančnega sistema, osredotočenih na preprečevanje kriz. Bili naj bi ustrezen instrument za posredovanje in reševanje bank v težavah na način, ki bi čim bolj zmanjšal stroške insolvence bank za javnost. V sporočilu so pojasnjeni še namen in potencialna velikost teh skladov ter pogoji, pod katerimi bi se lahko uvedli.

2.3 Namen Evropske komisije je uvesti pristop EU k bančnim reševalnim skladom in nazadnje oblikovati vseevropski reševalni sklad kot zelo zaželeno rešitev. Kljub temu Komisija priznava, da bo **brez integriranega okvira EU za nadzor in obvladovanje kriz** zelo težko začeti izvajati to nalogo. **Zato naj bi bil ustrezen prvi korak oblikovanje sistema, ki bi temeljil na usklajenem omrežju nacionalnih predhodnih reševalnih skladov, povezanih s skladnimi nacionalnimi ureditvami za obvladovanje kriz.**

2.4 EESO odobrava vse predloge za krepitev finančnega sektorja in preprečevanje kriz v prihodnje, zato se **načeloma** strinja tudi s pobudami in priporočili Komisije za pristop EU k bančnim reševalnim skladom, kot ga je pojasnila v sporočilu COM(2010) 254 konč., vendar ima kljub temu nekaj pomislekov. Zaveda se, da v tej fazi nekatere pobude morda niso uporabne ali sprejemljive za nekatere države članice, druge pa zahtevajo dodaten razmislek, analizo in pojasnila.

2.5 Namen novega okvira za preprečevanje in obvladovanje kriz bo zagotoviti, da bodo imele države članice v primeru

večjih bančnih zlomov skupno orodje, ki ga bo mogoče uporabiti na usklajen način za zaščito širšega finančnega sistema, preprečevanje stroškov za davkoplačevalce in zagotavljanje enakih pogojev za vse. **Skupna orodja za reševanje** naj bi zagotovila, da so pravilno izpeljani insolventni postopki **verodostojna možnost za vsako banko, ne glede na njeno velikost ali kompleksnost.** Koncept **velikosti** je pomemben. Čeprav naj bi bilo urejeno izvajanje postopkov v primeru plačilne nesposobnosti bank zagotovljeno v „vseh“ primerih, je pomembno **opredeliti koncept „večje“ insolventnosti ali insolventnosti „večjega obsega“.** **Zelo velike in kompleksne finančne institucije** (mednarodne skupine, ne nujno vseevropske ali s sedežem v Evropi) **utegnejo pomeniti izziv.** Insolventnost večjega obsega lahko zahteva drugačno obravnavo, morebiti tudi zagotavljanje nadaljnega obstoja pravne osebe s prestrukturiranjem, odpisom dolga in zmanjšanjem vrednosti/popolnim razvrednotenjem delnic. Dodatna sredstva iz sklada bi bila morebiti potrebna kot del paketa ukrepov.

2.6 Komisija je 20. oktobra 2010 sprejela načrt s časovnim razporedom, ukrepi, sredstvi in načrti za popoln okvir EU za obvladovanje kriz. Spomladi 2011 naj bi predstavila zakonodajne predloge za obvladovanje kriz in reševalne sklade. V tej fazi lahko izrazimo samo nekatera pričakovanja in pripombe. **Datum začetka izvajanja** naj bi določila direktiva, če bo sprejeta. Če upoštevamo okoliščine in obljubo Komisije, da bodo zakonodajni predlogi s tega področja sprejeti do spomladi 2011, imamo utemeljene razloge za domnevo, da bo postopek v najboljšem primeru končan v letih 2013–2014. Skladi bodo potrebovali nekaj časa, da bodo dosegli ciljno velikost, toda ker bodo vključevali tako predhodno kot naknadno financiranje, bi bili teoretično lahko uporabni takoj, ko bo zakonodaja v državah članicah začela veljati. Upoštevati je treba tudi, da so nekatere države članice že napovedale, da v bližnji prihodnosti ne nameravajo uvesti bančnih dajatev, ker njihovega bančnega sektorja kriza ni huje prizadela in ostaja še naprej stabilen. Bančni reševalni skladi naj bi bili torej **sredstvo za obvladovanje finančnih kriz na srednji ali dolgi rok.**

3. Posebne ugotovitve

3.1 Pristop k bančnim reševalnim skladom

3.1.1 **EESO odobrava pristop Komisije, ki predlaga, da se najprej oblikuje usklajeno omrežje nacionalnih bančnih reševalnih skladov, povezanih s skladnimi nacionalnimi ureditvami za obvladovanje kriz.** Kljub temu sočasno priporoča, da se to omrežje skladov vzpostavi **postopoma in ob skrbnem upoštevanju posebnih značilnosti posameznih držav članic.** Nemčija in Švedska sta že začeli ustanavljati lastna sklada, v katerih naj bi se sredstva zbirala z dajatvami/prispevkami. **Vsaka država ima lastne metode in pravila za ustanovitev sklada in v tej fazi EESO še ne more oceniti, katera so primernejša.**

3.1.2 Glede na to, da nekatere države že uvajajo lastne specifične bančne dajatve, davke in sisteme, EESO meni, da bi bilo treba **najprej razpravljati in se zediniti o nekaterih skupnih temeljnih načelih in parametrih za dajatve**, da se prepreči izkrivljanje konkurence v finančnem sektorju EU. EESO je naklonjen postopnemu pristopu, ki razlikuje med kratkoročnimi in srednjeročnimi cilji⁽¹⁾. Kratkoročno naj bi države članice dosegle sporazum o podlagi za izračun dajatve, njeni stopnji in področju uporabe, pri čemer naj bi – glede na stalne spremembe regulativnega okvira in razvoj v smeri večje usklajenosti – omogočile določeno raven prilagodljivosti. Potem bi morda lahko razmislili o postopni uvedbi preproste in primerne dajatve, čemur bi sledila uvedba bolj usklajenega sistema bančnih dajatev in bančnih reševalnih skladov.

3.1.3 EESO meni, da je postopno uvajanje primernejše in bolj realistično, saj je tako mogoče upoštevati različne načine, na katere je finančna kriza prizadela posamezne države članice, pa tudi posebnosti njihovih odzivov na krizo:

- različne države članice je kriza prizadela ob različnem času, na različne načine in v različnem obsegu. Prebrodile so jo ali jo bodo ob različnem času, prav tako pa bodo obdobja, ko bodo sposobne ustanoviti lastne bančne reševalne sklade, različna;
- finančni sektorji nekaterih držav članic niso utrpeli hudih posledic zaradi finančne krize in niso prosili za pomoč. Namesto tega je svetovna finančna in gospodarska kriza s časovnim zamikom udarila po tamkajšnjih realnih gospodarstvih. Bančni sektorji se, čeprav so trdni, še vedno trudijo, da bi preprečili razmah krize, hkrati pa se od njih pričakuje, da bodo podprli oživitvev gospodarstva. Te države morda ne bodo naklonjene ustanavljanju nacionalnih bančnih reševalnih skladov takrat, ko bo to pripravljena storiti večina držav članic, med drugim tudi zato, ker imajo nekatere od njih sklade za zajamčene vloge, ki so obsežnejši od sistemov zajamčenih vlog in vključujejo tudi možnosti za reševanje bank.

3.1.4 EESO pozdravlja namero Komisije, da bo raziskala „možne sinergije med sistemi zajamčenih vlog in reševalnimi skladi“, kot je navedla v dokumentu COM(2010) 579 konč. Če bi razširili podlago, na kateri zdaj temeljijo skladi za zajamčene vloge, bi po mnenju Odbora lahko funkcije, ki jih imajo zajamčene vloge in reševanje bank, združili v enem samem skladu, ne da bi s tem ogrozili zmožnosti sistema zajamčenih vlog in skladov za te vloge, da izpolnijo svoj cilj, tj. zaščitijo imetnike vlog. Takšna preučitev bi bila zelo primerna za tiste države članice, katerih skladi za zajamčene vloge že imajo nekatere funkcije preprečevanja in reševanja, ker sta v enem večjem skladu združeni obe področji.

⁽¹⁾ Gl. ekonomsko-finančni odbor, *ad hoc* delovna skupina za obvladovanje kriz, 17. september 2010.

3.1.5 EESO razume argumente Komisije v prid vseevropskemu reševalnemu skladu, pa tudi njene pomisleke glede težav, ki bodo nastale pri njegovi vzpostavitvi, zato meni, da bi bila njegova uvedba v tej fazi prenačljiva in neizvedljiva. Glede na izkušnje v daljni in bližnji preteklosti EESO dvomi, ali bi enotni sklad na ravni EU deloval učinkovito.

3.2 *Financiranje bančnih reševalnih skladov: dajatev*

3.2.1 Komisija meni, da bi se morali bančni reševalni skladi financirati s prispevki ali dajatvami bank. Evropski svet je 17. junija 2010 dosegel dogovor, da bi morale biti bančne dajatve del verodostojnega okvira za reševanje,⁽²⁾ to pa eno od temeljnih načel za njihovo uvedbo.

3.2.1.1 V sporočilu je sicer pojasnjeno, da naj bi banke s to dajatvijo prispevale k stroškom krize, ublažile sistemsko tveganje, omejile izkrivljanje konkurence in zbirale sredstva za verodostojen reševalni okvir, vendar ne vsebuje jasne opredelitve te dajatve. Dokument⁽³⁾ ekonomsko-finančnega odbora izraz „dajatev“ opredeljuje kot obremenitev (pristojbino ali davek) finančnih institucij, da bodo prispevale k stroškom finančne krize: dajatev je pristojbina, kadar se steka v sklad, ki ni del proračuna, in davek, kadar je del državnega proračuna. EESO pričakuje, da bo Komisija izraz „dajatev“ natančneje opredelila.

3.2.2 EESO meni, da so merila za osnovo za dajatve, pa tudi za njeno stopnjo, ena glavnih ovir za doseg splošnega sporazuma, in je prepričan, da bi se bilo treba najprej dogovoriti o več temeljnih načelih. Strinja se s Komisijo, da bi morala biti osnova za dajatev v skladu z načeli, naštetimi na osmi strani sporočila. Prav tako se je treba zavedati, da se nacionalni finančni sektorji razlikujejo **po velikosti, sistemih upravljanja, učinkovitosti nadzora in stopnji tveganja**. Glede na te razlike bi lahko države članice na začetku imele možnost, da določijo različne osnove za dajatve, pozneje pa bi jih bilo treba uskladiti.

3.2.3 V sporočilu je navedeno, da bi lahko prispevki/dajatve temeljili na treh postavkah: sredstvih, obveznostih ter dobičkih in bonusih banke. Ker je iz sredstev in obveznosti v bilanci stanja tveganje razvidno bolj kot iz drugih kazalnikov, EESO meni, da so bančni dobički in bonusi manj primerna osnova za prispevke bank. Prvi dve osnovi za dajatev imata dobre in slabe strani in morda bi imela kombinacija obeh določene prednosti.

⁽²⁾ Evropska komisija, GD za notranji trg in storitve, delovni dokument služb Komisije o bančnih dajatvah za razpravo na srečanju ekonomsko-finančnega odbora 31. avgusta 2010, str. 4.

⁽³⁾ Ekonomsko-finančni odbor, *ad hoc* delovna skupina za obvladovanje kriz.

3.2.3.1 **Sredstva banke so dober kazalnik njenih tveganj.** Odražajo verjetnost insolventnosti banke in znesek, ki bi bil potreben za reševanje banke. Sredstva, ovrednotena glede na tveganost, kot predlaga Mednarodni denarni sklad, ⁽⁴⁾ bi prav tako lahko bila ustrezna osnova za dajatev, saj so – glede na splošno sprejete baselske kapitalske zahteve – mednarodno primerljiva. Po drugi strani bi, ker se za bančna sredstva uporabljajo kapitalske zahteve, ovrednotene glede na tveganje, dajatev na njihovi osnovi podvojila učinke kapitalskih zahtev Baselskega odbora.

3.2.3.2 **EESO meni, da so obveznosti bank, ob izključitvi zajamčenih vlog in bančnega kapitala (torej kapitala prvega reda za banke) ter vključitvi nekaterih zunajbilančnih postavk, najverjetneje najprimernejša osnova za bančne prispevke/dajatve** ⁽⁵⁾. So namreč dober kazalnik stroškov, ki bi utegnili nastati pri reševanju banke, so preproste in – čeprav določenega prekrivanja ni mogoče izključiti – ne vodijo do tolikšnega prekrivanja kot pristop na podlagi sredstev ⁽⁶⁾. Prav tako bi bilo mogoče izključiti druge obveznosti: podrejeni dolg, dolg z državnim poroštvom in dolžniške transakcije znotraj skupine. Toda če upoštevamo, da so države članice že uvedle specifične lastne sisteme dajatev, katerih osnove se precej razlikujejo, bi bil mogoče na začetku bolj sprejemljiv usklajen pristop, ki bi temeljil na vseh obveznostih in njihovi prejšnji kvalitativni analizi.

3.2.4 EESO podpira mnenje Komisije, izraženo v dokumentu COM(2010) 579 konč., v skladu s katerim naj bi se v posamezne bančne reševalne sklade stekali prispevki institucij, ki imajo dovoljenje za opravljanje dejavnosti v isti državi članici, prispevek pa bi pokrival tudi njihove poslovalnice v drugih državah članicah. Tako bi podružnice plačevale dajatve v gostiteljski državi, poslovalnice pa v matični državi. Če bi vse države članice uvedle dajatve za finančne institucije v skladu s temi načeli, bi se lahko izognili tveganju izkrivljanja konkurence in podvajanja obremenitve.

3.2.5 **EESO vztraja, da je treba pozorno razmisliti o časovnem načrtu za uvedbo dajatve, glede na izzive, s katerimi se soočajo tako banke kot gospodarstvo.** Po obdobjih hude finančne krize banke običajno nekaj let niso

naklonjene tveganju in niso pripravljene dajati posojil, kljub prizadevanjem državnih in mednarodnih organov, da bi jih spodbudili, naj prispevajo h gospodarski oživitvi. Hkrati morajo banke nositi stroške novih kapitalskih in likvidnostnih zahtev. Zato bi lahko – v skladu s priporočilom EESO v točki 1.4, da se pripravi ocena učinka – finančnim institucijam omogočili ustrezno prehodno obdobje, med katerim bi okrepile lastno kapitalsko osnovo, se prilagodile novim predpisom in finančrale realno gospodarstvo. V srednjeročnem obdobju bi bilo primerno stopnjo nekoliko prilagoditi, da se upošteva morebitne prihodnje regulativne novosti, pa tudi razvoj okvira EU za reševanje.

3.3 Področje uporabe in velikost bančnih reševalnih skladov

3.3.1 **Področje uporabe in velikost bančnih reševalnih skladov sta odvisna od tega, kako bo Komisija opredelila naloge skladov pri financiranju urejenega reševanja finančnih institucij v težavah, tudi bank.** EESO podpira stališče Komisije, da bi morali biti reševalni skladi namenjeni pomoči bank, vendar je treba jasno izključiti možnost njihove uporabe za popolno sanacijo bančnih institucij. Vendar pa po mnenju EESO ni sprejemljivo, da bi bil okvir za reševanje kriz **namenjen v glavnem bančnemu sektorju**, saj so vse finančne institucije lahko nevarne za vlagatelje, če so njihovi posli zelo tvegani. Zato priporoča, da se v reševalni okvir vključijo **vse banke in vse nadzirane finančne institucije** (razen zavarovalnic, za katere se pripravlja posebna jamstvena shema) ⁽⁷⁾. Tako bodo zagotovljeni enaki pogoji, javnost pa si ne bo ustvarila napačnega mnenja, da je le en del finančne skupnosti kriv za nastanek krize.

3.3.2 V sporočilu ni navedeno, kakšna naj bi bila velikost skladov, omenjeno pa je, da naj bi finančni sektor pokrival vse stroške reševanja, po potrebi z naknadnim financiranjem. Težave se bodo pojavile pri **izračunu ustrezne ciljne velikosti** od države do države. Sporni bosta predvsem dve vprašanji: prvo je, da **bodo najšibkejši sistemi sorazmerno zahtevali najvišje prispevke**, zaradi česar se bodo pojavili pomisleki v zvezi z enakimi konkurenčnimi pogoji. Drugo je časovni okvir, uporabljen za izračune: **ciljna omejitev se izračuna glede na trenutne in bodoče situacije**. Preden bo ciljna omejitev dosežena, se bo situacija lahko bistveno spremenila, zaradi česar bo treba prilagoditi tako cilj kot prispevke. Pri pravilih bi bilo torej treba upoštevati **morebitne spremembe začetnega stanja in izračunov**. Poleg tega se tveganja med ciklom spreminjajo, zato bo treba stopnjo dajatve prilagajati, da bo finančni sistem manj procikličnen.

⁽⁴⁾ Mednarodni denarni sklad, Pravičen in znaten prispevek finančnega sektorja (*A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector*), vmesno poročilo za skupino G20, april 2010.

⁽⁵⁾ Mednarodni bančni sklad se zavzema za širok niz obveznosti, vključno z nekaterimi zunajbilančnimi postavkami, vendar brez kapitala in zavarovanih obveznosti. Komisija je v delovnem dokumentu z dne 20. avgusta prav tako podprla pristop na podlagi tržnih obveznosti. Štiri države članice so že sprejele pristop na podlagi diferenciranih obveznosti.

⁽⁶⁾ Baselski odbor predlaga nadzor likvidnosti bank in njihovih tveganj zaradi preoblikovanja.

⁽⁷⁾ V dokumentu COM(2010) 579 konč. Komisija obljublja, da se bo okvir EU za obvladovanje kriz v finančnem sektorju uporabljal za vse kreditne institucije in nekatere investicijske družbe, pri tem pa zadnjih ni jasno opredelila. EESO meni, da bi moral okvir za reševanje veljati za vse nadzirane finančne institucije.

3.4 Neodvisnost in upravljanje bančnih reševalnih skladov

3.4.1 EESO odobrava stališče Komisije, da bi morali biti bančni reševalni skladi ločeni od državnih proračunov. Strinja se, da bi morali delovati neodvisno od vlade, kar bi zagotovilo, da se uporabljajo samo za ukrepe za reševanje in za nič drugega. Kljub temu države članice trenutno sledijo dvema različnima pristopoma za dodeljevanje sredstev, ki jih je zbral finančni sektor. Nemčija, Belgija in Švedska se denimo opirajo na načelo, da je treba vzpostaviti jasno povezavo med stranjo, ki prispeva v reševalni mehanizem, in stranjo, ki ima od njega koristi. Druge države sredstva, zbrana z dajatvijo, vključujejo v splošni proračun, ker ne načrtujejo izrecne povezave z reševalnim mehanizmom za finančni sektor. Ureditev, ki ustvarja pričakovanja pri finančnih institucijah, da bodo prejele podporo države, lahko ogrozi cilj predlaganega okvirja, tj. uvedbo urejenega reševanja finančnih institucij v težavah, ki izključuje reševanje z denarjem davkoplačevalcev. EESO se strinja s stališčem Komisije, da bi ustanovitev posebnih reševalnih skladov lahko zmanjšala odvisnost finančnega sektorja od javnih sredstev in ublažila problem moralnega hazarda, povezanega z institucijami, ki so „prevelike, da bi lahko propadle“. EESO meni, da bi morali sredstva, zbrana z

dajatvijo, podobno kot pri sistemu zajamčenih vlog nadzirati in upravljati državni organi, ki niso odgovorni za javne finance, npr. tisti, ki jim je bilo naloženo vodenje okvira za finančno stabilnost.

3.4.2 Preden bo sprejeta dokončna odločitev o upravljanju bančnih reševalnih skladov, je treba jasno odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Ali so skladi del bonitetnega nadzora?
- Ali so zasnovani kot davčni ukrep, s katerim naj bi finančni sektor prispeval k povrnitvi porabljenih javnih sredstev?
- Ali gre preprosto za davčni ukrep, katerega cilj je boj proti finančnim špekulacijam in s tem večja preglednost trga?

Če Komisija bančne reševalne sklade vidi kot paradavčni ukrep in del okvira za finančno stabilnost, mora poskrbeti, da bo to popolnoma jasno, saj ni mogoče zagotoviti primerne upravljanja teh skladov, če ni znano, kakšna je njihova narava.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Reguliranje finančnih storitev za trajnostno rast

COM(2010) 301 konč.

(2011/C 107/04)

Poročevalec: **g. IOZIA**

Evropska komisija je 2. junija 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropski centralni banki – Reguliranje finančnih storitev za trajnostno rast

COM(2010) 301 konč.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela dne 1. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja dne 16. februarja) s 164 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 „Za nadzor bančnega sektorja je treba narediti veliko več. Imamo lahko najboljša pravila na svetu, vendar je vse zaman, če ne nadzorujemo njihovega izvajanja.“⁽¹⁾

1.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja sporočilo Komisije in v novi ureditvi finančnih trgov vidi nepogrešljiv instrument za ponovno vzpostavitev trajnostnega gospodarstva.

1.3 EESO meni, da se tem težavam namenja čedalje manj pozornosti, da države različno dojemajo nujnost sprejema predlaganih ukrepov in da je videti, da to ni več skupna prednostna naloga.

1.4 EESO ponavlja in poudarja pomen okrepitve prizadevanj, da se doseže mednarodni dogovor. Predvsem pa meni, da je nujno in bistvenega pomena hitro in pozitivno zaključiti postopek, ki so ga začele evropske institucije, pri čemer se ta postopek ne sme podrediti okviru mednarodnih dogovorov, za katere smo žal lahko tudi v zadnjem času ugotovili, da ne bodo tako kmalu doseženi.

1.5 EESO zavzema pozitivno stališče o predlaganih ukrepih in z nestrpnostjo pričakuje tiste, ki so v pripravi za dokončno sprejetje, kot je na primer načrtovana revizija direktive MiFID – pomembna za zagotavljanje trdnosti in preglednosti trgov ter utrditev zaupanja vlagateljev, in o katerih bo v doglednem času podal svoje stališče.

1.6 EESO podpira prizadevanja Komisije, da bi zaključila zakonodajni postopek. Komisija bi lahko EESO zaupala odgovornost za spodbujanje obravnavanih predlogov in naknadnih osnutkov predpisov v okviru družbenih in gospodarskih organizacij ter potrošniških organizacij na področju finančnih storitev, ki delujejo na nacionalni ravni.

1.7 ZDA so s sprejetjem *Dodd Frank*-ovega zakona, ki ureja ameriške finančne trge, dale pomembno spodbudo in postavile temelje za močnejše zблиževanje na globalni ravni. Ta zakonski akt številna vprašanja obravnava samo z ureditvenim okvirjem, končno obliko predpisov pa prepušča pristojnim organom ali naknadni dodelavi, medtem ko so v primeru Evropske komisije predpisi podrobno razdelani. V končni fazi bi morala oba pristopa doseči iste cilje.

1.8 EESO pozdravlja nekatere inovativne odločitve v ureditvi ZDA in predlaga Komisiji, naj opravi poglobljeno študijo predloga za ustanovitev organa za varstvo potrošnikov na področju finančnih storitev. Hkrati meni, da bi bilo treba razmisliti o možnosti da bi takemu organu dodelili več avtonomnosti.

1.9 Zanimive in vredne razmisleka so tudi odločitve z druge strani Atlantika o tem, kako ravnati s finančnimi institucijami, ki so prevelike, da bi jih lahko pustili propasti („*too big to fail*“), hkrati pa odpirajo vprašanje moralnega hazarda pri upravljanju s tveganji. EESO Komisijo poziva, naj pozorno preuči možnost sprejetja podobnih ukrepov, ki dajejo vtis odločnosti in bodo odvracali od nepremišljenega in preveč tveganega ravnanja nekaterih direktorjev finančnih institucij, in ki lahko pomagajo izboljšati obvladovanje tveganj v finančnih institucijah.

⁽¹⁾ Dominique Strauss-Kahn, Agadir, 1. november 2010.

1.10 Revizija zakonodaje bi morala biti zaključena do konca leta 2011 in zakonodaja bi morala postati v celoti operativna z letom 2013. To bo mogoče, če ne bodo nastopile težave in če bodo vsi spoštovali časovni načrt. Vendar pa ima EESO pomisleke in ga skrbi, da se to ne bo zgodilo. Komisija bi morala ponovno pozvati Parlament in Svet, naj uporabita *skrajšani postopek* pri vseh aktih, povezanih z ureditvijo finančnih trgov. Finančna kriza je nastopila leta 2007 in že takrat se je pokazala potreba po resnem reguliranju trgov. Od tedaj je izpuhtelo več kot dva tisoč milijard dolarjev, propadla so številna podjetja in izgubljenih je bilo vsaj trideset milijonov delovnih mest, po besedah direktorja MDS pa lahko v kratkem pride do izgube dodatnih 400 milijonov. Samo v finančnem sektorju je delo izgubilo vsaj 500 000 ljudi po vsem svetu. Odpuščanja v drugih sektorjih se nadaljujejo in se bodo še nadaljevala.

1.11 EESO poziva k sprejetju trdne, celovite, učinkovite in uravnotežene zakonodaje. Da bi se izognili negativnim posledicam, EESO priporoča izvedbo temeljite analize skupnega učinka regulativnih pobud na finančni sistem in kapitalski trg. Stabilen in učinkovit sistem bi moral spodbujati finančno stabilnost in likvidnost realnega gospodarstva.

1.12 Civilna družba na evropski in nacionalni ravni mora še naprej pritiskati na oblasti in javne organe, da hitro sprejmejo nove predpise na finančnem področju. Komisija bi lahko EESO zaupala nalogo, da prevzame pobudo in v državah članicah zagovarja potrebo po sprejetju hitrih in celovitih odločitev na področju regulacije finančnih trgov, prek javnih pobud na terenu, ki bi vključevale socialne in ekonomske akterje ter potrošniške organizacije na področju finančnih storitev.

2. Sporočilo Komisije

2.1 V sporočilu *Reguliranje finančnih storitev za trajnostno rast* Komisija predstavlja dosežene cilje in časovni načrt za prihodnje zakonodajne pobude z navedbo štirih glavnih načel, na katerih temelji njena dejavnost: preglednost, učinkovit nadzor, večja odpornost in finančna stabilnost ter varstvo potrošnikov.

2.2 „Pogoj za trajnostno rast je varnejši, trdnjši, preglednejši in odgovornejši finančni sistem, ki deluje v korist gospodarstva in družbe kot celote ter lahko financira realno gospodarstvo. Je bistveno dopolnilo prizadevanj Evrope za konsolidacijo javnih financ in izvajanje strukturnih reform, ki bodo prispevala k močnemu gospodarstvu v prihodnosti“. To so vodilna načela zakonodajnega dela Komisije.

2.3 Komisija v tem dokumentu navaja sprejete ukrepe, ki so od velike krize septembra 2008 naprej pomagali pri pripravi novega in skladnega zakonodajnega okvira.

2.4 Že novembra 2008 je bila ustanovljena skupina pod vodstvom Jacquesa de Larosièra in sprejete so bile nekatere

nujne pobude, na primer revizija direktive o kapitalskih zahtevah in direktive o sistemih zajamčenih vlog. Sprejeta je bila tudi uredba o bonitetnih agencijah in predloženi sta bili dve priporočili o politiki prejemkov.

2.5 Po predlogih iz poročila skupine je Komisija sprejela vrsto predlogov, od katerih so številni še v fazi razprave v političnih institucijah Unije, Svetu in Parlamentu.

2.6 Komisija si prizadeva za usklajeno politično zavezo, da bi do konca leta 2012 zaključili postopke pri vseh predlaganih predpisih in jih tudi prenesli v nacionalne zakonodaje.

3. Ugotovitve Odbora

3.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je v številnih mnenjih izrazil svoje stališče glede ukrepov, ki jih namerava sprejeti Komisija, začevši s svežnjem, ki ga je predlagala de Larosièrjeva skupina, in o posameznih ukrepih, ki so sledili.

3.2 V več primerih so bili predlogi in pripombe Odbora sprejeti in končni rezultat, ki iz tega izhaja, se zdi primeren in zadosten. Pa bo vse to dovolj za vrnitev zaupanja v trge in nadzorne institucije ter v javne organe, ki so v preteklosti na kakršen koli način podpirali skrajno liberalne modele v prepričanju, da se bo trg samoregiral? Ta iluzija je poleg večine držav članic prevarala tudi pomembne predstavnike Evropske komisije. Trgi imajo prirojeno nagnjenje k neracionalnim nihanjem, ki se raztezajo od izogibanja tveganjem do naklonjenosti tveganjem. Zajezitev teh nihanj, ne da bi uničili trge, ni lahka naloga.

3.3 Komisija s tem sporočilom posredno priznava pretekle napake, in sicer tiste, na katere je EESO sproti opozarjal, ter zastavlja dober in vsebinsko celovit načrt, s katerim namerava obnoviti zakonsko ureditev nadzora, stabilnosti in preglednosti trga. To delo je pomembno in Odbor se strinja, da je doslej opravljeno delo kakovostno.

3.4 Evropski parlament je precej pripomogel h krepitvi in izboljšanju predlaganih besedil, pri čemer je včasih zagovarjal enake spremembe, kot jih je predlagal Odbor, s čimer je bilo omogočeno sprejetje uredb in direktiv, ki so videti učinkovite in dosledne.

3.5 V fazi izvajanja pa je zaznati nekaj težav. Tako je na primer pri organu EIOPA (Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine), ki nadzoruje zavarovalniški trg ter pokojninske sklade, temeljnega pomena zagotoviti priznanje in varovanje posebnosti teh dveh sektorjev, zlasti pa je nujno sektorju dodatnega zavarovanja zagotoviti enak status kot sektorju zavarovanja.

3.6 Svet je nepričakovano odigral manj pozitivno vlogo s tem, da je Komisiji naložil obveznost, da ponovno prouči nekatere dobre predloge, kot v primeru nadzornih organov. Kompromis, dosežen s pomočjo Parlamenta in Komisije, pa je bil kljub vsemu dober, čeprav bi to lahko opravili bolje in hitreje, brez navzkrižnih vetov na posamezne določbe.

3.7 Vendar, ali je bilo storjeno vse, kar je bilo treba, in v primernem času?

3.8 Odgovor ZDA na pozive najšibkejšega člena trga, to je potrošnikov, k regulaciji in varstvu z *Dodd-Frank*-ovim zakonom⁽²⁾, sprejetim 21. julija 2010, je videti celovitejši in hitrejši. Seveda je treba upoštevati, da je proces odločanja v Evropi počasnejši in da evropski predpisi podrobno obravnavajo posamezne vidike, medtem ko zakonski akt ZDA vzpostavlja okvir za naknadne zakone in predpise. Pomembno je, da procesi napredujejo uravnoteženo in z enakomerno hitrostjo, da bi tako zagotovili organski pristop k novi ureditvi.

3.9 EESO namerava pri analizi predlogov Komisije primerjati oba načina ureditve, pretehtati različne odgovore na posamezna vprašanja in ugotoviti, ali bi bilo smotrno nekatere vidike zakonodaje, sprejete v ZDA, vključiti v naše predpise.

3.10 Primer, ki ga je vredno preučiti, je ustanovitev zveznega organa za varstvo potrošnikov (*Bureau of Consumer Financial Protection*). EESO poziva Komisijo, naj temeljito preuči možnost vzpostavitve podobnega organa v evropskem pravnem sistemu.

3.10.1 Organ, predviden v ZDA, je umeščen v okvir *Federal Reserve* (centralne banke ZDA) in ima obsežna pooblastila, ki pokrivajo večji del funkcij, ki so jih pred tem že opravljali drugi regulativni organi (*regulators*) v skladu z zakonodajo, ki ureja varstvo potrošnikov. Organ bo imel izključna pooblastila za nadzor izvajanja predpisov v zvezi z dejavnostmi, ki jih opravljajo posredniki, katerih aktiva presega 10 milijard dolarjev, v primeru posrednikov, katerih aktiva je manjša od 10 milijard pa bo imel deljena pooblastila z drugimi nadzornimi organi.

3.10.2 EESO meni, da je treba proučiti zlasti naslednja vprašanja:

— v ZDA se organ (*Bureau*) nahaja v okviru *Federal Reserve*. To je sicer mogoče utemeljiti s potrebo po omejitvi upravnih stroškov organa, lahko pa vpliva na njegovo avtonomnost in neodvisnost. EESO zato meni, da bi bilo treba preučiti, ali bi bilo bolje, da ima takšen organ večjo avtonomnost;

— pooblastila organa bi lahko bila v nekaterih okoliščinah v navzkrižju s pooblastili organa za nadzor finančnih posred-

nikov. Treba je vnaprej določiti hierarhijo prednostnih nalog, ki bo pomagala razreševati morebitne spore, ob upoštevanju, da je kljub temu, da je stabilnost posrednikov in trgov primarnega pomena, izjemno pomembno tudi varstvo malih vlagateljev. Potreba po varstvu vlagateljev ne more biti podrejena nobenemu drugemu načelu. Rast se lahko namreč opredeli kot trajnostna samo, če so potrebe in varstvo najšibkejših posameznikov postavljene v osrčje sistema;

— osredotočiti se je treba na finančne storitve in produkte, ne samo na finančne institucije. Organ mora imeti pristojnost, da lahko posreduje vedno, ko se finančne storitve ali produkti ponujajo javnosti, tudi takrat, ko v njih ne sodelujejo zlasti finančni posredniki, za katere se že uporabljajo tudi druge oblike nadzora.

3.11 Še eno pomembno vprašanje, ki ga je treba pretehtati, so predpisi za preprečevanje moralnega hazarda finančnih institucij, za katere velja, da so prevelike, da bi jih lahko pustili propasti (*„too big to fail“*). Rešitve ameriškega zakonodajalca na tem področju so odločne in daljnosežne: možnost preventivnega posega z odreditvijo prodaje delov podjetja, da se preprečijo sistemska tveganja, ter obveznost priprave načrta razpustitve konglomeratov, ki opravljajo različne dejavnosti ali so tako veliki, da je vsakršen poseg problematičen. Predvideno je, da bi take ukrepe uvedli tudi za povezane družbe s sedežem v drugih državah, s čimer bi vplivali na dejavnost nekaterih pomembnih akterjev s sedežem v EU.

3.11.1 Ustanovitev Evropskega odbora za sistemska tveganja (*European Systemic Risk Board*, ESRB) je korak v to smer. Omejevanje moči velikih skupin je koristno s številnih vidikov. Poleg tega, da zmanjšuje sistemske tveganje, saj dopušča propad slabo upravljanih bank, bi prispevalo h konkurenci, ki pa bi morala prispevati k obvladovanju obrestnih mer in s tem poskrbeti za strankam dostopnejše kredite. Te zamisli so bile znane že v preteklosti in bi jih morali regulativni organi nedvomno bolj upoštevati, zlasti glede na posebnosti finančnega poslovanja, ki nima niti fizičnih omejitev, kakor jih imajo druga področja.

3.11.2 Čeprav je velikost eden od najpomembnejših vidikov, je treba upoštevati tudi, da sistemski pomen posrednika ni odvisen samo od njegove velikosti, ampak tudi od funkcij, ki jih opravlja v okviru sistema, od njegove zamenljivosti in od stopnje medsebojne povezanosti skupine na nacionalni in mednarodni ravni. Nekateri posredniki bi lahko ne glede na svojo čezmerno velikost propadli sočasno, ker so izpostavljeni istim tveganjem.

(²) Pub.L. 111-203, H.R. 4173

3.11.3 EESO poudarja, da je treba sprejeti uravnotežen pristop k finančni regulaciji. Hkrati opozarja, da strožja ureditev finančnih institucij na dolgi rok prinaša znatne koristi v obliki finančne stabilnosti, gospodarske rasti in učinkovitosti realnega gospodarstva.

3.12 Med ukrepi v novi ameriški finančni ureditvi so mehanizem zgodnjega opozarjanja na velika sistemska tveganja, regulacija nebančnega sistema, ustanovitev sveta za finančno stabilnost, učinkovita zakonodaja za bonitetne agencije, ukrepi za preglednost in verodostojnost nestandardnih instrumentov, vključno s trgi OTC, ter listinjenje prek vrednostnih papirjev, zavarovanih s premoženjem (ABS), in hedge skladov.

Prvi korak Evropske unije je bil odziv na krizo in zavzemanje za mednarodno usklajevanje, kar je temeljni pogoj za zagotovitev enakih pogojev na mednarodni ravni.

3.13 Treba se je vprašati, ali se oblasti v različnih državah odzivajo na podoben in usklajen način, glede na dejstvo, da je eno največjih težav povzročila neusklajenost predpisov na različnih finančnih trgih.

3.14 Evropa se mora izogniti kakršnemu koli odlašanju zaključka procesa reform, ki bi morale biti prenesene v nacionalne zakonodaje z letom 2013, da ne kaznuje podjetij in evropskega finančnega sistema, ki ga mednarodni vlagatelji dojemajo kot slabo vodenega zaradi razlik med državami članicami in neučinkovitosti zakonodajnega modela.

3.15 Kljub prizadevanjem Komisije za enotno zakonsko ureditev notranjega trga, močni gospodarski in politični interesi vedno bolj otežujejo oblikovanje učinkovitega in trdnega evropskega nadzornega sistema.

3.16 EESO je poleg tega v zadnjem času poudaril potrebo po hitri okrepitvi pravnega in zakonodajnega okvira ter podpira prizadevanja Komisije na tem področju. Civilna družba na evropski in nacionalni ravni mora še naprej pritiskati na oblasti in javne organe, da hitro sprejmejo nove predpise na finančnem področju. EESO mora odigrati zelo pomembno vlogo, neposredno in prek organizacij svojih članov, ki bi morale spodbujati resno in z informacijami podprto razpravo v državah članicah. Prihodnost novega trajnostnega gospodarstva in finančnih trgov, usmerjenih v uravnotežen razvoj in trajnostno rast, bo v največji

meri odvisna od kakovosti ureditve finančnih trgov. Potrebni so boljši in trdnejši predpisi, da bi trg ponovno uvedel poslovno etiko, ki bo narekovala njegova ravnanja.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Sporočilo o sodelovanju akterjev v procesu ocenjevanja učinkov in sprejetih ukrepov ne pove ničesar drugega kakor samo, da se ta proces izvaja. Kdo pa so akterji? Če gre za običajno elektronsko posvetovanje, v katerega sta nedvomno vključena industrija in takšna ali drugačna strokovna skupina (ki jo po pravilu imenuje finančni sistem), predstavniki delavcev in potrošnikov pa imajo zgolj obrobno vlogo, potem ni pravega ravnotežja med različnimi interesi, ki morajo biti prisotni od samega začetka izvajanja reformnih dejavnosti.

4.2 EESO poziva Komisijo, naj večjo pozornost nameni civilni družbi in njenemu dejanskemu vključevanju. EESO poziva Komisijo, naj učinkoviteje uporabi svoje zmogljivosti za večje mednarodno usklajevanje demokratičnih ustanov vseh držav članic EU. Potreben je resen program, ki bo primerno financiran, da bi tako vključili evropske državljane in jih obveščali tudi o nekaterih problematičnih, vendar nujnih spremembah.

4.3 Skupni učinki različnih zakonodajnih pobud niso jasno izkazani, tudi zato, ker ukrepi niso obravnavani celovito, nekatere (Basel 3, prihodnji mednarodni računovodski standardi) pa bodo sprejemali tretji organi, na primer Baselski odbor in IASB⁽³⁾.

4.4 EESO poziva k sprejetju trdne, celovite, učinkovite in uravnotežene zakonodaje. Da bi se izognili negativnim posledicam, EESO priporoča izvedbo temeljite analize skupnega učinka regulativnih pobud na finančni sistem in kapitalski trg. Stabilen in učinkovit sistem bi moral spodbujati finančno stabilnost in likvidnost realnega gospodarstva. Komisija se bo morala spopasti s težko nalogo v okviru celovite prenove celotne arhitekture regulacije trgov, in sicer poiskati najboljše ravnotežje med previdnostnimi ukrepi, povečanjem kapitalskih zahtev, boljšim kritjem in razvrščanjem tveganj ter gospodarskim razvojem. To bo morala storiti v okoliščinah, ko finančno in gospodarsko krizo resno poglobljajo ukrepi za konsolidacijo javnih proračunov.

4.5 EESO poziva Komisijo, naj okrepi prizadevanja za uskladitev z organi glavnih držav, predvsem z državami skupine G20.

(3) Odbor za mednarodne računovodske standarde.

4.6 Na razpravo in odobritev čaka trideset novih zakonodajnih predlogov; po mnenju Komisije naj bi se to zgodilo do konca prihodnjega leta, v delovni načrt Parlamenta pa še niso uvrščeni. EESO je zelo zaskrbljen in ne verjame, da bi bil lahko program dejansko izpolnjen. Naslednji predsedstvi Unije bosta imeli zelo težko nalogo, pri čemer pa vloga predsednika Unije, ki bi morala zagotavljati neprekinjenost in učinkovitost ukrepov, še ni zaživela. Komisija bi morala ponovno pozvati Evropski parlament in Svet, naj uporabita *skrajšani postopek* pri vseh ukrepih v zvezi z regulacijo finančnih trgov, ki jih že predolgo pričakujemo.

4.7 EESO je pripravljen podpreti Komisijo v tem procesu in prispevati k boljši regulaciji s svojimi mnenji in z nenehnim in neposrednim posvetovanjem. Komisija bi lahko EESO zaupala nalogo, da prevzame pobudo in v državah članicah zagovarja

potrebo po sprejetju hitrih in celovitih odločitev na področju regulacije finančnih trgov, prek javnih pobud na terenu, ki bi vključevale socialne in ekonomske akterje ter potrošniške organizacije na področju finančnih storitev. EESO lahko skupaj z mrežo nacionalnih in mednarodnih ekonomsko-socialnih svetov veliko pripomore k pozitivnemu izidu procesa z ukrepi, katerih namen je:

- nenehno opozarjati na problem,
- okrepiti evropsko in mednarodno usklajevanje,
- razširjati predloge, o katerih se razpravlja na evropski ravni,
- prispevati z izkušnjami in znanjem.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/25/ES glede določb za traktorje, dane na trg v okviru sistema prožnosti

COM(2010) 607 konč. – 2010/0301 (COD)
(2011/C 107/05)

Samostojni poročevalec: **g. RANOCCHIARI**

Evropski parlament in Sveta sta 10. oziroma 24. novembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/25/ES glede določb za traktorje, dane na trg v okviru sistema prožnosti

COM(2010) 607 konč. – 2010/0301 (COD).

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela dne 1. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 144 glasovi za, in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je prepričan, da je zmanjšanje škodljivih emisij ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev iz motorjev za kmetijske in gozdarske traktorje nepogrešljiv del prizadevanj za to, da EU doseže predvideno raven kakovosti zraka.

1.2 EESO poleg tega meni, da je treba zlasti v času globalne krize na finančnem in gospodarskem področju ter področju zaposlovanja evropski industriji kmetijskih in gozdarskih traktorjev zagotoviti dovolj prožnosti, ki je potrebna za razvoj novih traktorjev brez pretiranih gospodarskih obremenitev, ki jih v sedanjih razmerah ne bi mogla prenesti.

1.3 EESO zato podpira predlog Komisije, ki želi povečati mejo v okviru sistema prožnosti, s prvotno predvidenih 20 % na 50 %, in sorazmerno povečati tudi količine, namenjene malim in srednje velikim podjetjem.

1.4 EESO ocenjuje, da vpliv povečanja prožnosti na okolje ni odvisen od trajanja tega sistema, vendar predlaga, da se določi rok izteka tistih faz, za katere še ni bil predviden. Zato meni, da je treba opredeliti skupno, fiksno obdobje trajanja za vse kategorije moči motorja za stopnjo III B in za prihodnje stopnje, kar bi ustrezalo bodisi dobi treh let bodisi trajanju te faze, če je to krajše.

1.5 Odbor meni, da so mehanizmi za usklajitev in roki za prehod z ene na drugo stopnjo zlasti obremenjujoči in zahtevni

za MSP, saj so predvideni stroški za prilagoditev zasnove kmetijskih in gozdarskih traktorjev, da bi lahko vanje vgradili nove motorje – predvsem pa stroški za raziskave in tehnološki razvoj ter za ugotavljanje skladnosti – za manjša podjetja seveda veliko občutnejše breme kot pa za velike industrijske družbe.

1.6 Zato EESO podpira predlog, da se določi fiksna količina izvzetih motorjev izključno za MSP.

1.7 EESO ocenjuje, da je spodbujanje skupnih prizadevanj na evropski in mednarodni ravni za pripravo enotnih in splošno sprejetih tehničnih standardov temeljnega pomena za spodbujanje svetovne trgovine v tem sektorju in za vse večje usklajevanje mejnih vrednosti za emisije, ki veljajo v EU, z vrednostmi, ki veljajo ali so predvidene v tretjih državah.

1.8 EESO je prepričan, da je idealen okvir za tovrstna prizadevanja za usklajevanje ekonomska komisija za Evropo pri Organizaciji združenih narodov (UNECE), zlasti v okviru svetovnega sporazuma o usklajevanju iz leta 1998.

1.9 EESO poudarja potrebo po meritvi emisij kmetijskih in gozdarskih traktorjev med dejansko uporabo, ne pa zgolj s teoretičnimi poskusi v laboratoriju, in Evropsko komisijo poziva, naj čim prej predstavi predloge za načrte preverjanja „med uporabo“ (*in service conformity*).

1.10 EESO meni, da imajo elektronski sistemi bistveno vlogo pri nadzoru delovanja motorjev in sistemov za naknadno obdelavo, ki so potrebni za doseganje opredeljenih okoljskih ciljev.

1.11 EESO zato predlaga, da Evropska komisija sprejme ukrepe, ki bodo preprečevali nedovoljeno poseganje v programsko opremo za nadzor ter zahtevali uvedbo sistemov, ki bi zmanjšali zmogljivost kmetijskih traktorjev, če sistemi za naknadno obdelavo ne bodo pravilno vzdrževani.

2. Uvod

2.1 Direktiva 2000/25/ES se nanaša na motorje s kompresijskim vžigom in močjo od 18 do 560 kW, namenjene vgraditvi v kmetijske in gozdarske traktorje. Določa mejne vrednosti za emisije ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev. Predvideva čedalje nižje mejne vrednosti za različne stopnje, za katere določa različne roke. Ti se uporabljajo za prilagajanje mejnih vrednosti za izpušne pline in trdne delce. Naslednji stopnji, ki sta že določeni, sta III B (z začetkom 1. januarja 2011) in IV (z začetkom 1. januarja 2014). Za motorje z močjo od 37 do 56 kW še niso bili določeni pogoji za stopnjo IV, za vse ostale motorje z večjo močjo pa še ni bila določena stopnja, ki bo sledila stopnji IV. Ker velja, da posamezna stopnja traja od datuma, ko začne veljati obvezna uporaba njenih pogojev, do začetka veljavnosti pogojev naslednje stopnje, je mogoče sklepati, da imajo nekatere stopnje (za konkretne kategorije moči motorjev) danes neomejeno trajanje.

2.2 Določbe o emisijah izpušnih plinov iz kmetijskih in gozdarskih traktorjev so bile leta 2005 spremenjene. Ravno ta sprememba je prinesla sistem prožnosti, ki omogoča uvedbo zelo ambicioznih omejitev emisij v kratkem času, po vzoru tistih, ki so jih uvedli v ZDA, obenem pa – vsaj delno in poenostavljeno – opredelila sistem prožnosti, podoben sistemu v omenjeni zakonodaji za omejitve obremenitev proizvajalcev, gospodarskih in glede človeških virov. Druge zakonodaje s tega področja, npr. na Kitajskem, v Indiji in Braziliji, takšnih sistemov ne predvidevajo, vendar pa so roki, ki jih navajajo za uvedbo, veliko daljši.

2.3 Sistem, ki ga je sprejela EU, omogoča proizvajalcu kmetijskih in gozdarskih traktorjev, da v določenem obdobju pri lastnih dobaviteljih motorjev kupi omejeno število motorjev, ki upoštevajo pogoje predhodne stopnje. Število motorjev je na podlagi zahtevka določeno enkrat, pri čemer se upoštevata dva pogoja:

- odstotek (povprečne) prodaje traktorjev v zadnjih petih letih;
- določeno število motorjev, kar je zaradi manjšega obsega namenjeno MSP.

Količina motorjev, dovoljenih v okviru sistema prožnosti, torej ni odvisna od trajanja sistema prožnosti.

2.4 Direktiva Komisije 2010/26/EU z dne 31. marca 2010, ki spreminja Direktivo 97/68/ES o emisijah motorjev, namenjenih za vgradnjo v necestno mobilno mehanizacijo, je v duhu primerne zakonodajne poenostavitve med drugimi ukrepi pospešila upravni postopek za zahteve in preverjanje v okviru sistema prožnosti.

2.5 Tokratni predlog Evropske komisije upošteva izjemno obremenitev, ki jo za proizvajalce pomeni stopnja III B, saj najprej uveljavlja splošno uvedbo sistemov za naknadno obdelavo emisij iz motorjev. Te tehnologije, ki so sicer že znane in se uporabljajo v sektorju težkega prevoza, je treba znova v celoti pregledati, da bi se upoštevali težavni pogoji za delovanje kmetijskih in gozdarskih traktorjev. Nato je treba v celoti pregledati tudi načrtovanje samih traktorjev, da bi uvedli sisteme za naknadno obdelavo.

2.6 Evropsko industrijo kmetijskih in gozdarskih traktorjev so po drugih strani leta 2009 močno prizadele posledice svetovne gospodarske in finančne krize. Statistika kaže sicer prva znamenja izboljšanja, vendar kriza še vedno močno vpliva na socialno področje in predvsem na področje zaposlovanja.

2.7 Predlog za večjo prožnost je omejen zgolj na stopnjo III B, ki sovпада z najhujšim obdobjem svetovne krize.

2.8 Predlog Komisije v nasprotju z načelom postopnega začetka veljavnosti stopenj glede na različne kategorije moči motorjev določa en sam časovni rok za konec sistemov prožnosti za stopnjo III B.

2.9 Če je razumno določiti končni datum za prenehanje veljavnosti sistema prožnosti za kategorije moči z neomejenim trajanjem (glej točko 2.1), torej brez datuma prenehanja veljavnosti, potem ni primerno, da trajanje pri drugih kategorijah moči ni enako in niha od treh do samo enega leta. Običajno se takšna izbira upravičuje z zmanjšanjem okoljskega vpliva, dejansko pa se celotna količina motorjev, dovoljenih po sistemu prožnosti, določi na začetku tega sistema glede na (odstotek od) povprečne prodaje posameznega proizvajalca v letih pred njegovim zahtevkom, ali pa se opredeli konkretno število, ki se v času trajanja sistema ne spreminja. Proizvajalec običajno to število zahteva, kar omogoča oceno okoljskega učinka ukrepa. Trajanje sistema prožnosti torej nima nobenega nadaljnega vpliva na okolje, saj je količina motorjev, za katere velja odstopanje, določena vnaprej.

2.10 Da bi se izognili neupravičenim razhajanjem med kategorijami moči, je treba za vse kategorije moči motorjev določiti enako dolgo trajanje sistemov prožnosti in s spremembo predloga Komisije ta pristop razširiti na vse stopnje, ki zaenkrat še nimajo določenega konca veljavnosti, kot npr. stopnja IV.

2.11 Za zagotovitev razvoja industrije v okviru varstva okolja je treba:

- ohraniti konkurenčnost evropskih proizvajalcev kmetijskih in gozdarskih traktorjev ter ublažiti neposreden pritisk gospodarske krize;
- pri stopnji III B industriji omogočiti nadaljevanje financiranja raziskav in tehnološkega razvoja za vse vrste izdelkov, zlasti tistih za specializirane potrebe;
- omejiti emisije voznega parka in spodbuditi zamenjavo zastarelih kmetijskih in gozdarskih traktorjev s traktorji, ki imajo manjši vpliv na okolje in voznikom zagotavljajo večjo varnost. Možnost naknadne vgradnje naprav za zmanjšanje emisij prinaša zgolj skromne koristi glede škodljivih emisij in nikakršnega izboljšanja glede varnosti.

3. Predlog spremembe Direktive

3.1 Predlog predvideva naslednje spremembe Direktive 2000/25/ES:

3.2 Pri stopnji III B se dovoli povečanje števila motorjev vseh kategorij moči za vgradnjo v kmetijske in gozdarske traktorje, danih na trg v okviru sistema prožnosti; tj. povečanje dovoljenih količin z 20 % na 50 % prejšnje letne prodaje traktorjev, oziroma, kot druga možnost, sorazmerna prilagoditev fiksnega števila motorjev, ki jih je mogoče dati na trg v okviru sistema prožnosti.

Ti ukrepi prenehajo veljati 31. decembra 2013.

3.3 Predlagana možnost torej zagotavlja okrepitev sedanjega sistema prožnosti. To velja za najboljšo rešitev, saj zagotavlja ravnovesje med okoljskim vplivom in gospodarsko koristjo, in sicer zaradi zmanjšanja stroškov prilagajanja trga novim mejnim vrednostim za emisije. Treba je spomniti, da povečanje prožnosti sicer že omogoča člen 4(8) Direktive 2000/25/ES.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO podpira pristop Komisije, katerega namen je zagotoviti več prožnosti pri izvajanju različnih stopenj uvajanja mejnih vrednosti za motorje za vgradnjo v kmetijske in gozdarske traktorje glede emisij ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev.

4.2 EESO se pridružuje želji Komisije, da bi po eni strani zaščitila konkurenčnost in delovna mesta v evropski industriji kmetijskih in gozdarskih traktorjev pred posledicami svetovne finančne in gospodarske krize, obenem pa zagotovila visoko raven varstva okolja in blaginje državljanov EU.

4.3 EESO zato podpira predlog Komisije za povečanje prožnosti na 50 % v sektorjih, za katere velja sistem prožnosti, ki ga predvidevajo direktiva o emisijah izpušnih plinov kmetijskih in gozdarskih traktorjev iz leta 2000 in poznejše spremembe, samo za stopnjo III B.

4.4 Na splošno EESO meni, da je spodbujanje skupnih prizadevanj na evropski in mednarodni ravni za pripravo enotnih in splošno sprejetih tehničnih standardov temeljnega pomena za spodbujanje svetovne trgovine, z namenom, da se mejne vrednosti za emisije, ki veljajo v EU, vse bolj uskladijo z vrednostmi, ki veljajo ali so predvidene v tretjih državah. Zato se zdi, da je ekonomska komisija za Evropo pri Organizaciji združenih narodov (UNECE) v Ženevi idealen sedež za razvoj.

4.5 Posebno pozornost je treba nameniti MSP v tem sektorju. EESO meni, da so mehanizmi sistema prožnosti, ki naj bi olajšali prilagajanje, roki za izvedbo in roki za prehod z ene na drugo stopnjo obremenjujoči zlasti za MSP, in sicer zaradi stroškov prilagajanja mehanizacije in motorjev, ki za manjša podjetja očitno pomenijo precej občutnejše breme kot za velike industrijske družbe. Zato je treba MSP zagotoviti možnost fiksnega števila motorjev, ki so izvzeti.

4.6 EESO želi poudariti, da je za usmerjenost ciljev treba ne samo določiti stroge mejne vrednosti, ampak tudi preizkusne postopke, ki bodo emisije preverili med dejansko uporabo po načrtih spremljanja emisij motorjev, ki jih izvedejo proizvajalci motorjev ali nadzorne oblasti v okviru sistema „preverjanja med uporabo“ (*in service conformity*).

4.7 EESO se zaveda dejstva, da najbolj ambiciozne stopnje zmanjšanja emisij terjajo uvedbo sistemov za naknadno obdelavo, zato je po njegovem mnenju nujno zagotoviti, da nedovoljeno poseganje vanje ne bo mogoče in da bodo izvajalci poskrbeli za njihovo pravilno vzdrževanje, saj bo tako zagamčena njihova učinkovitost v celotnem predvidenem obdobju trajanja traktorjev. V nasprotnem primeru bodo emisije teh motorjev večje od emisij motorjev predhodnih stopenj. Obsto-

ječa direktiva prinaša minimalne določbe o vzdrževanju in nič glede nedovoljenega poseganja v sisteme, zlasti v programske opremo za delovanje. EESO priporoča, da Evropska komisija čim prej sprejme predpise, ki bodo preprečili delovanje kmetijskih in gozdarskih traktorjev, če sistemi za naknadno obdelavo ne bodo pravilno vzdrževani, in preprečili dostop tretjih oseb, ki jih proizvajalci niso izrecno pooblastili, do programske opreme, ki zagotavlja pravilno delovanje in nadzor emisij.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)

COM(2010) 537 konč. – 2010/0266 (COD)

in o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 73/2009 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor za kmete v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete

COM(2010) 539 konč. – 2010/0267 (COD)

(2011/C 107/06)

Poročevalec: **Gilbert BROS**

Evropski parlament in Svet sta 11. novembra oziroma 13. oktobra 2010 sklenila, da v skladu s členi 42, 43(2) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)

COM(2010) 537 konč. – 2010/0266 (COD).

Evropski parlament in Svet sta 11. novembra oziroma 19. oktobra 2010 sklenila, da v skladu s členi 42, 43(2) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor za kmete v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete

COM(2010) 539 konč. – 2010/0267 (COD).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 3. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 96 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Uskladitev uredb št. 73/2009 (neposredne podpore) in št. 1698/2005 (razvoj podeželja) z Lizbonsko pogodbo predvideva nadomestitev sedanjega postopka v odborih (t. i. komitologije) z razlikovanjem med delegiranimi akti in izvedbenimi akti. EESO podpira postopke posvetovanja z zainteresiranimi stranmi in državami članicami pri pripravi zakonodaje EU in se zavzema za njihovo ohranitev.

1.2 Svet in Komisija različno tolmačita ločnico med delegiranimi akti in izvedbenimi akti. Zato EESO meni, da je treba izbiro postopka, ki je predviden za vsak posamezen akt, določiti na podlagi jasnih meril.

1.3 EESO meni, da je treba pooblastilo za delegirane akte nujno časovno opredeliti. Poleg tega pa bi ti morali biti omejeni

na področja, na katerih je nujno, da se odločitve sprejemajo hitro.

1.4 Izvedbeni akti bi se morali nanašati na primere, pri katerih je zaželeno, da se izvajanje uskladi med državami članicami. Na nekaterih področjih je takšno usklajevanje še posebej zaželeno, da se prepreči izkrivljanje konkurence. Po mnenju EESO bi bilo tako treba akte, ki se nanašajo na primer na posebna izvedbena pravila za akte iz drugega stebra skupne kmetijske politike (SKP) ali ki so povezani z izvajanjem okoljskih ukrepov, uvrstiti med izvedbene akte, v nasprotju s tem, kar predlaga Komisija.

1.5 EESO pozdravlja dejstvo, da je Komisija te spremembe uredb izkoristila za dodatne ukrepe poenostavitve. Vendar pa se prizadevanja za poenostavitev nanašajo zgolj na administracijo, medtem ko bi jih bilo treba usmeriti predvsem v poenostavitev dejavnosti za kmete.

1.6 EESO podpira redno poročanje držav članic o napredku na področju razvoja podeželja. Odbor želi posebej opozoriti na to, da lahko zmanjšanje števila poročil, ki jih morajo države članice glede doseženega napredka pri izvajanju strateških načrtov predložiti Komisiji, zmanjša obseg razpoložljivih informacij o tej tematiki.

1.7 EESO je naklonjen ukrepu, katerega namen je še posebej male kmete oprostiti obveznosti, da prijavijo vse kmetijske površine. Vendar pa bi se lahko zvišal prag enega hektarja.

1.8 EESO pozdravlja večjo prožnost sistema kmetijskega svetovanja, ki jo predlaga Komisija. Ta bo državam članicam omogočila, da uvedejo bolj prilagojeno svetovanje kmetom, ki ne bo omejeno zgolj na navzkrižno skladnost.

2. Ozadje mnenja

2.1 Lizbonska pogodba v členih 290 in 291 predvideva spremembo postopka odločanja med Evropsko komisijo, Svetom in Evropskim parlamentom v zvezi z izvedbenimi pravili zakonodajnih besedil EU.

2.2 V predlogih Komisije o spremembi uredb št. 73/2009 (neposredne podpore) in št. 1698/2005 (razvoj podeželja) sta predvideni dve vrsti sprememb:

- spremembe, povezane z uskladitvijo z Lizbonsko pogodbo;
- spremembe za poenostavitev obstoječih uredb na različnih področjih.

2.3 V sedaj veljavnih pravilih postopek v odborih temelji na prejšnjem členu 202 Pogodbe, na podlagi katerega Svet „v pravnih aktih, ki jih sprejema, prenese pristojnost za izvajanje svojih predpisov na Komisijo. Glede izvajanja te pristojnosti lahko Svet postavi nekatere zahteve. Poleg tega si lahko Svet v posebnih primerih pridrži pravico, da sam neposredno izvaja to pristojnost.“

2.4 Trenutno na podlagi Sklepa Sveta št. 1999/468, t. i. sklepa o postopku v odborih, obstajajo štiri vrste odborov, ki odločajo o osnutkih besedil Komisije:

- svetovalni odbori;
- upravljalni odbori;
- regulativni odbori;
- odbori za regulativni postopek s pregledom.

2.5 Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe prejšnjega člena 202 ni več, razločuje pa se med dvema vrstama aktov: med delegiranimi akti in izvedbenimi akti.

2.6 Delegirani akti (člen 290) so nova kategorija aktov nezakonodajne narave, ki dopolnjujejo ali spreminjajo nekatere „nebitvene“ elemente zakonodajnega akta, zakonodajni organ pa za njihovo sprejemanje pooblastilo prenese na Komisijo. Za izvajanje tega člena pa ni predviden noben izvedbeni ukrep: dejansko Pogodba določa, da bo ta prenos v vsakem zakonodajnem besedilu opravljen s pooblastilom. Če Evropski parlament ali Svet nasprotuje delegiranemu aktu, ta akt ne začne veljati.

2.7 Izvedbeni akti (člen 291) so akti, ki jih sprejme Komisija ali – v ustrezno utemeljenih posebnih primerih in na področju skupne zunanje in varnostne politike – Svet, da se zagotovi usklajeno izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije.

2.8 Tako se bo vloga držav članic pri sprejemanju izvedbenih sklepov bistveno spremenila. Po eni strani je klasičen postopek v odborih, v okviru katerega so države članice pristojne za pogajanja, omejen samo na primere, ko je prizadevanje za uskladitev izvajanja akta med državami nujno. Po drugi strani pa bo druge akte, o katerih zdaj odločajo odbori (najpogosteje regulativni odbori), v prihodnosti obravnavala samo Komisija.

3. Splošne ugotovitve o vplivu členov 290 in 291 na obe uredbi

3.1 Predlogi Komisije znatno spreminjajo pristojnosti Komisije, držav članic in Evropskega parlamenta pri izvajanju evropskih aktov.

3.2 EESO je zavezan posvetovanju z zainteresiranimi stranmi pri pripravi zakonodaje EU. Zato je v primeru delegiranih aktov posvetovanje s strokovnjaki držav članic pomembno, četudi nimajo pristojnosti za sprejemanje odločitev. To zagotavlja boljše poznavanje pravil in možnost seznanjanja s problemi, ki se lahko pojavijo, v smeri *od spodaj navzgor*.

3.3 Poleg tega in kljub temu, da to ne spada v področje usklajevanja z Lizbonsko pogodbo, EESO poudarja pomen posvetovalnih organov z zainteresiranimi stranmi civilne družbe, kot so posvetovalne skupine. Nujno je, da se ne dvomi o pomenu teh organov za izmenjavo stališč, saj imajo ključno vlogo pri prenosu strokovnega znanja in stališč Komisiji ter v smeri *od spodaj navzgor* izboljšujejo seznanjenost zainteresiranih strani z zakonodajo v pripravi.

3.4 V zvezi s trajanjem pooblastila za delegirane akte EESO meni, da bi moralo biti trajanje vedno natančno določeno.

3.5 EESO ugotavlja, da Svet in Komisija različno tolmačita ločnico med delegiranimi akti in izvedbenimi akti. Zato Odbor meni, da je treba izbiro postopka, ki je predviden za vsak posamezen akt, določiti na podlagi jasnih meril. V točkah 3.6, 3.7 in 3.8 so predlagana tri merila.

3.6 Pri nekaterih aktih je potrebno usklajevanje njihovega izvajanja med državami članicami, saj razlike pri izvajanju lahko privedejo do izkrivljanja konkurence, ki močno škodi dobremu delovanju enotnega trga s kmetijskimi proizvodi. To usklajevanje izvajanja je posebej zaželeno na nekaterih področjih. V zvezi s tem se lahko vprašamo, če ne bi bilo treba na primer aktov v povezavi s posebnimi izvedbenimi pravili aktov drugega stebra SKP (člena 20 in 36 Uredbe št. 1698/2005) ali ukrepov, povezanih z izvajanjem okoljskih ukrepov (na primer: člen 38 Uredbe št. 1698/2005 glede posebnih izvedbenih pravil plačil zaradi omejitev, povezanih z izvajanjem okvirne direktive na področju vodne politike), uvrstiti med izvedbene akte, v nasprotju s tem, kar predlaga Komisija.

3.7 Za druge sklepe je morda potrebno predhodno posvetovanje z državami članicami z namenom dobrega vzajemnega razumevanja. To Komisiji omogoča tudi, da izkoristi strokovno znanje držav članic. V tem primeru je tudi uvrstitev med izvedbene akte upravičena.

3.8 Na nekaterih področjih je nujno, da se odločitve sprejmejo hitro, s čimer se izkaže sposobnost odziva. V teh primerih je zaželeno uvrstitev med delegirane akte.

4. Posebne ugotovitve glede predlogov poenostavitve pri spremembi Uredbe št. 1698/2005 (razvoj podeželja)

4.1 Komisija namerava zmanjšati število poročil, ki jih morajo glede doseženega napredka pri izvajanju strateških načrtov države članice predložiti Komisiji. Ta ukrep lahko za uprave držav članic pomeni precejšnjo poenostavitev. Vendar pa EESO opozarja na pomen ohranitve obveznosti držav članic, da redno poročajo o napredku pri izvajanju.

4.2 Glede olajšanja bolj potrebnam prikrojene uporabe svetovalnih storitev je sprememba, ki jo predlaga Komisija, *a priori* pomemben ukrep poenostavitve z omilitvijo pogojev dostopa do pomoči in pojasnilom, da ni nujno, da se svetovalne storitve nanašajo na navzkrižno skladnost v celoti. Dejansko je ena od

glavnih ovir za razvoj učinkovitega svetovanja na kmetijskem področju v EU omejitev na preverjanje izvajanja navzkrižne skladnosti pomoči. Zato kmetje pogosto kmetijske svetovalce enačijo z inšpektorji.

4.3 Odbor z zvezi z olajšanjem uporabe plačil držav članic za zagotovitev „ekološke“ povezanosti območij Natura 2000 meni, da je treba na nacionalni in evropski ravni zagotoviti jasno povezavo med posebnimi predlaganimi ukrepi in zahtevami prednostnih vrst in habitatov.

5. Posebne ugotovitve glede predlogov poenostavitve pri spremembi Uredbe št. 73/2009 (neposredne podpore)

5.1 EESO meni, da se prizadevanja za poenostavitev ne bi smela nanašati zgolj na administracijo, temveč tudi na poenostavitev dejavnosti za kmete.

5.2 Evropsko računsko sodišče je bilo v svojem posebnem poročilu leta 2008 kritično do pogojevanja pomoči z navzkrižno skladnostjo. Sodišče zlasti priporoča poenostavitev pravnega okvira. EESO podpira to priporočilo.

5.3 Komisija predvideva, da se ne zahtevajo prijave vseh kmetijskih površin kmetijskega gospodarstva za kmete s skupno površino kmetijskega gospodarstva, manjšo od enega hektarja. EESO je naklonjen temu ukrepu poenostavitve, ki koristi izredno majhnim kmetijskim gospodarstvom, za katere so lahko stroški kontrol pretirani. Vendar pa bi se lahko zvišal prag enega hektarja.

5.4 EESO meni tudi, da bi bilo treba pri metodah izvajanja kontrol na kmetijskih gospodarstvih predvideti določeno prožnost. Čas izvajanja kontrole in čas, ki ga inšpektor porabi za kontrolo na posameznem kmetijskem gospodarstvu, bi bilo treba v nekaterih primerih prilagoditi glede na razpoložljivost kmeta. Nedopustno je predvsem, da ima zaradi kontrole, ki je načrtovana ob neprimernem času, kmet finančno izgubo, povezano z obveznostjo, da mora biti na razpolago prav na določeni datum.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe (EU) št. [.../...] Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije

COM(2010) 498 konč.

(2011/C 107/07)

Poročevalec: **g. ESPUNY MOYANO**

Evropski parlament in Svet sta 7. oktobra 2010 oziroma 19. septembra 2010 sklenila, da v skladu s členoma 43(2) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog Uredbe (EU) št. .../... Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije

COM(2010) 498 konč.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 3. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 17. februarja) s 182 glasovi za, 9 glasovi proti in 11 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor predlaga, da se člen 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije skupaj s členoma 42(1) in 43(2) vključi kot pravna podlaga, saj zgolj sklicevanje na člene SKP ni dovolj za sprejetje ustreznih ukrepov za najbolj oddaljene regije Evropske unije.

1.2 Odbor meni, da je treba črtati sklicevanje na „količine“ v členu 18(2)(e) ter da je treba pojasniti besedilo te določbe v povezavi s členom 18(4), da se omogoči ustrezna prožnost pri načrtovanju ukrepov in projektov. Vsakemu ukrepu je treba namesto „količin“ pripisati ustrezen finančni izkaz, sklicevanje na najvišje zgornje meje pri posameznih projektih pa je treba črtati, saj bi bile te določene kot del celotnega ukrepa.

1.3 Odbor meni, da je treba ukrep ohranjanja krajine in tradicionalnih značilnosti kmetijskih zemljišč ter zlasti ohranjanja kamnitih zidov opornih teras razširiti na druge najbolj oddaljene regije, da bodo lahko imele koristi od prožnosti, ki jo trenutno uživa Madeira v zvezi s podvojitvijo sredstev najvišjih letnih zneskov v okviru pomoči Unije, kot je določeno v Prilogi I k Uredbi (ES) št. 1628/2005.

1.4 Odbor meni, da je treba v člen 22 dodati nov odstavek, na podlagi katerega bi bila velika podjetja v najbolj oddaljenih regijah izvzeta iz prepovedi prejemanja državne pomoči za sklepanje kmetijskih zavarovanj.

1.5 Odbor se zavzema za povečanje obsega finančnih sredstev za sektor banan v okviru programov POSEI (programov možnosti za oddaljene in otoške regije), da se ublaži negativni učinek, ki ga ima načrtovano znižanje tarif na uvoz banan v EU na prihodke proizvajalcev v Skupnosti.

1.6 Odbor ocenjuje, da je treba posebni režim preskrbe za vsako regijo zasnovati ob upoštevanju njene lokalne kmetijske proizvodnje, katere razvoja ne sme zavirati previsoka pomoč za preskrbo s proizvodi, ki se proizvajajo tudi lokalno.

2. Uvod

2.1 Najbolj oddaljene regije Evropske unije so deležne posebne obravnave, kot je priznано v členu 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), v katerem je določeno, da je ob upoštevanju posebnih značilnosti in omejitev teh regij primerno sprejeti posebne ukrepe, namenjene zlasti opredelitvi pogojev uporabe Pogodb za te regije, vključno s skupnimi politikami. Trenutno je v členu 349 PDEU določenih devet regij, ki pripadajo trem državam članicam:

— Guadeloupe, Francoska Gvajana, Martinique, Reunion, Saint-Barthélemy in Saint-Martin (Francija);

— Azori in Madeira (Portugalska);

— Kanarski otoki (Španija).

2.2 V okviru skupne kmetijske politike so najbolj oddaljene regije upravičene do posebnega režima, do t.i. programov POSEI, ki vključujejo naslednje glavne instrumente:

- ukrepe za podporo lokalni proizvodnji;
- poseben režim preskrbe, katerega cilj je zmanjšati stroške preskrbe z nekaterimi osnovnimi proizvodi;
- spremljevalne ukrepe, v glavnem namenjene prilagajanju SKP specifičnostim najbolj oddaljenih regij.

2.3 Posebni kmetijski ukrepi v najbolj oddaljenih regijah so bili prvič uvedeni leta 1991, in sicer v francoskih čezmorskih departmajih (POSEIDOM), ter leta 1992 na Kanarskih otokih (POSEICAN), Azorih in Madeiri (POSEIMA). Uredbe POSEI so bile leta 2001 prenovljene, in sicer tako, da so se spremenili posebni režimi preskrbe ter zlasti način izračuna pomoči v okviru posebnih režimov preskrbe. Prav tako so bili uvedeni novi ukrepi in dopolnjeni stari za podporo lokalni proizvodnji.

2.4 Leta 2006 je bila izvedena pomembna reforma režima POSEI, saj so bile tri uredbe POSEI združene v enoten dokument: Uredbo Sveta (ES) št. 247/2006. V tej uredbi je določen nov načrtovalni pristop, ki predvideva decentralizacijo procesa zasnov, spreminjanja, upravljanja in spremljanja programov POSEI tako, da se odgovornost za izvajanje teh nalog prenese na pristojne organe držav članic. Novi režim je predvidel večjo prožnost pri upravljanju posebnih režimov preskrbe, ki je bolj prilagojeno na lokalne potrebe, kot tudi poenostavitev postopkov za njihovo spreminjanje. Tudi reforma SKP iz leta 2003 o shemah neposrednih podpor za kmete je vplivala na prilagoditev režima POSEI, saj je reforma SKP upoštevala posebne značilnosti kmetijstva v najbolj oddaljenih regijah tako, da so bile te regije izvzete iz uporabe modulacije in nevezanosti pomoči.

2.5 Pozneje je bila Uredba Sveta (ES) št. 247/2006 večkrat spremenjena, da bi se v njej upoštevali reforme sektorjev sladkorja in banan iz leta 2006, zdravstveni pregled SKP (programu POSEI so bila dodeljena proračunska sredstva, ki so ustrezala ukrepom neposredne podpore, ki so se prej izvajali na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1782/2003) ter drugi prenosi neposredne pomoči v letih 2007 in 2008.

2.6 Trenutno je mogoče trditi, da so programi POSEI enakovredni prvemu stebri SKP za najbolj oddaljene regije in da je treba ohraniti njihove mehanizme tako, da se jim zagotovijo ustrezna finančna sredstva.

3. Povzetek predloga Komisije

3.1 Najprej je treba Uredbo Sveta št. 247/2006 spremeniti, da se jo prilagodi glede na najnovejše spremembe zakonodaje ter zlasti na začetek veljavnosti Lizbonske pogodbe, ki je za skupno kmetijsko politiko uvedla postopek soodločanja. Zato je treba ločiti med pooblastili, ki se podelijo Komisiji za sprejetje nezakonodajnih aktov (delegirani akti) iz člena 290, ki se splošno uporabljajo in dopolnjujejo ali spreminjajo nekatere nebitvene elemente zakonodajnega akta, ter pooblastili, ki se podelijo Komisiji za sprejetje izvedbenih aktov iz člena 291.

3.2 Poleg tega naj bi se s to spremembo prenovilo in preoblikovalo besedilo uredbe, da se zagotovita jasnost in preglednost ter da se njene določbe čim bolj prilagodijo realnosti kmetijskega režima POSEI.

3.3 Nova uredba izrecneje določa glavne cilje, ki naj bi se dosegli v okviru režima POSEI, ter poudarja osrednjo vlogo programov POSEI. Poleg tega so bile v besedilo uredbe vključene nekatere določbe v zvezi z načrtovanjem, da se zagotovita večja prožnost pri prilagajanju programov in s tem boljša prilagoditev na potrebe najbolj oddaljenih regij.

3.4 Prav tako se predlaga vrsta zelo konkretnih sprememb:

- možnost ponovnega odpošiljanja proizvodov, ki so bili predelani lokalno iz osnovnih proizvodov, za katere je bila prejeta pomoč posebnega režima preskrbe, brez povračila prejetih ugodnosti, je bila razširjena na francoske čezmorske departmaje;
- zgornja meja za financiranje posebnega režima preskrbe za najbolj oddaljene regije Francije in Portugalske se bo zvišala, kar pa ne bo pomenilo zvišanja celotnega proračuna;
- v skladu z uredbo bo tudi zavezujoče, da se v programe vključi način določanja zneska pomoči za ukrepe za podporo lokalne kmetijske proizvodnje.

3.5 Poleg tega je določeno, da mora biti poseben režim preskrbe zasnovan za vsako regijo v skladu z lokalno kmetijsko proizvodnjo, katere razvoj ne sme biti oviran zaradi prevelike pomoči, namenjene preskrbi s proizvodi, ki se prav tako proizvajajo lokalno.

3.6 Nov predlog uredbe ne prinaša sprememb glede virov financiranja ali intenzivnosti podpore Unije ter v nobenem primeru ne pomeni bistvene vsebinske reforme, vendar pa oblikovno.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Kmetijstvo je v najbolj oddaljenih regijah pomemben del lokalnega gospodarstva, zlasti z vidika zaposlovanja, prav tako pa pomembno podpira lokalno agroživilsko industrijo, ki je najpomembnejši del industrijske proizvodnje teh regij.

4.2 Vendar je za kmetijsko proizvodnjo najbolj oddaljenih regij značilna močna krhkost, v glavnem zaradi težav, povezanih z oddaljenostjo, velikostjo lokalnih trgov, njihovo razdrobljenostjo, neugodnimi podnebnimi pogoji, majhno površino njihovih kmetij ali nizko stopnjo diverzifikacije poljščin, kar znatno znižuje njihovo konkurenčnost v primerjavi s proizvodnjo na celini. Poleg tega je lokalno kmetijstvo močno odvisno od zunanjih dejavnikov, kar velja tako za preskrbo s kmetijskimi vložki kot tudi za trženje proizvodov v geografskem okolju, ki je zelo oddaljeno od virov preskrbe in trgov.

4.3 V večini najbolj oddaljenih regij je za kmetijsko proizvodnjo značilna izrazita dvojnost med kmetijstvom, usmerjenim v izvoz, ter kmetijstvom za preskrbo lokalnih trgov. Vendar se mora proizvodnja, namenjena za izvoz, soočiti s konkurenco iz držav, ki nastopajo na globalnem trgu (Sredozemlje, Latinska Amerika itd.) in ki prav tako prodajajo svoje proizvode v Evropi z nižjimi stroški in vse bolj ugodnimi pogoji dostopa, ki so posledica postopne liberalizacije trgovinskega režima za kmetijske proizvode v EU.

4.4 Položaj sektorja banan v EU je zaskrbljujoč, saj se sooča s postopno odpravo zaščite za glavne izvozne proizvode najbolj oddaljenih regij. Evropska unija je 15. decembra 2009 v okviru Svetovne trgovinske organizacije podpisala večstranski sporazum o trgovini z bananami, v katerem je določeno znižanje tarife na 176 EUR na tona, ki pa naj bi se v obdobju 2017–2019 znižala na 114 EUR na tona. Poleg tega so bili podpisani posamezni sporazumi o partnerstvu s Kolumbijo, Perujem in državami Srednje Amerike, v bližnji prihodnosti pa naj bi bil podpisan tudi sporazum z Ekvadorjem. V teh sporazumih je določeno še večje znižanje tarife, in sicer na 75 EUR na tona, ta tarifa pa naj bi se začela uporabljati od leta 2020.

4.5 Reforma režima POSEI iz leta 2006 se je izkazala za zelo učinkovito, saj je omogočila boljšo prilagoditev režima posebnim značilnostim kmetijstva v najbolj oddaljenih regijah, pri čemer so nacionalni in regionalni organi pridobili več pristojnosti za zasnovo programov, s čimer se je omogočilo bolj neposredno sodelovanje zainteresiranih strani pri opredelitvi ukrepov za podporo.

4.6 Predlagana sprememba zagotavlja večjo usklajenost določb uredbe z dejanskim delovanjem režima ter večjo prožnost pri prilagajanju programov potrebam posamezne regije.

4.7 Kar zadeva uskladitev z Lizbonsko pogodbo, si je Komisija močno prizadevala za jasno ločitev med delegiranimi akti in izvedbenimi akti, s čimer je skušala preprečiti spremembo veljavnih določb, da bi se zagotovilo nadaljnje delovanje sistema, čeprav je njen predlog nekoliko prenatržen, saj ne vsebuje vseh informacij o tem vprašanju, tj. še vedno ni znana vsebina uredbe, ki bo določila nove postopke komitologije.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Trenutno ima Uredba POSEI dvojno pravno podlago: dva člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (nekdanja člena 36 in 37) o skupni kmetijski politiki (SKP) ter poseben člen o najbolj oddaljenih regijah (nekdanji člen 299(2)). Vendar pa je v predlogu spremembe uredbe pravna podlaga omejena na nova člena 42 in 43(2) o SKP, novi člen 349 o najbolj oddaljenih regijah pa je izpuščen. Zgolj sklicevanje na člene SKP ne zadošča za sprejetje ustreznih ukrepov za najbolj oddaljene regije, saj je poseben člen pravna podlaga za vse tiste določbe, ki se nanašajo na izjemne okoliščine najbolj oddaljenih regij.

5.2 V členu 18 se predlagajo nove določbe z obveznimi elementi, ki jih morajo vsebovati programi POSEI, ki jih predložijo pristojni nacionalni organi. Vendar pa lahko nekatere od teh določb privedejo do različnih tolmačenj. Razdelek e) v členu 18 bi bilo treba črtati, ker gre za nejasno določbo, poleg tega pa ponavlja tisto, kar je omenjeno že v odstavku 4 istega člena: pogoje pomoči in proizvode je treba že tako določiti za vsak projekt. Vključitev „količin“ kot obveznega elementa ukrepov ustvarja več zmede kot koristi, saj je vsak ukrep razdeljen na različne projekte, zato nima smisla, da se pri opisu celotnega ukrepa navaja sklicevanje na količine. V členu 18(4) določitev najvišje zgornje meje za posamezen projekt ni potrebna in zmanjšuje prožnost pri upravljanju programov, saj je treba posamezno pomoč in upravičence že tako ali tako določiti.

5.3 Kar zadeva ohranjanje krajine in tradicionalnih značilnosti kmetijskih zemljišč ter zlasti ohranjanje kamnitih zidov opornih teras, je treba v nekaterih najbolj oddaljenih regijah spodbujati ohranjanje teh značilnosti, ki so zaradi neugodnega reliefa in značilnosti tal ključnega pomena za tradicionalno krajino in ustrezno ohranjanje zemljišč. Zato je treba v členu 21(1) prožnost, ki jo uživa Madeira v zvezi s podvojitvijo sredstev najvišjih letnih zneskov v okviru pomoči Unije, določenih v Prilogi I k Uredbi (ES) št. 1628/2005, razširiti na druge najbolj oddaljene regije.

5.4 Skupinska zavarovanja, ki jih mora skleniti celoten sektor, so za nekatere najbolj oddaljene regije zelo pomembna. Dejstvo, da velika podjetja ne morejo uporabiti državne pomoči za sklenitev skupinskih zavarovanj, zvišuje ceno zavarovalnih premij za male in srednje proizvajalce ter zmanjšuje trajnost sistema zavarovanja. Treba je upoštevati, da najbolj oddaljene regije obsegajo omejeno geografsko območje in da se v nekaterih od njih uporabljajo posebne zavarovalne linije za posamezne pridelke. Zato bi bilo primerno sprejeti ukrepe, da bi celota vsakega podsektorja imela dostop do ustreznega skupinskega zavarovanja.

5.5 Znižanje tarif, določeno v večstranskem sporazumu o trgovini z bananami, sklenjenem v Ženevi, že ima negativne učinke na prodajne cene banan ter posledično na prihodke proizvajalcev Skupnosti. Ta negativni učinek se bo še povečal zaradi dodatnega znižanja tarif, določenega v dvostranskih sporazumih z državami Andske skupnosti in Srednje Amerike. Za ublažitev tega močnega padca konkurenčnosti sektorja banan v EU, ki je posledica znatnega znižanja tarif, se zdi primerno določiti nekatere izravnalne ukrepe, ki bodo čim bolj zmanjšali negativni učinek tega znižanja, in sicer z zvišanjem obsega finančnih sredstev v okviru programov POSEI, s katerim bi se lahko ohranili prihodki proizvajalcev Skupnosti.

V Bruslju, 17. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o časovnem načrtu za prehod na nizkoogljični energetske sistem do leta 2050 (raziskovalno mnenje)

(2011/C 107/08)

Poročevalec: **g. PEZZINI**

Evropska komisija je 12. maja 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednji temi:

Časovni načrt za prehod na nizkoogljični energetske sistem do leta 2050

(raziskovalno mnenje).

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 17. februarja) s 193 glasovi za, 3 glasovi proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor meni, da je zelo pomembno opredeliti resnično integrirano evropsko energetske politiko in v tem okviru srednjeročno in dolgoročno strategijo Skupnosti, ki naj določi časovni načrt za obdobje do leta 2050 za konkurenčno in trajnostno zmanjšanje vsebnosti CO₂ v pridobljeni energiji, da bi se na globalni ravni odzvali na izzive podnebnih sprememb in zadovoljili družbene in industrijske potrebe EU.

1.2 Za skupno energetske politiko na svetovni ravni je po mnenju Odbora treba ustvariti „integrirano energetske skupnost“, kot določa člen 194 Pogodbe.

1.3 Po mnenju EESO bi moral biti časovni načrt za nizkoogljični energetske sistem do leta 2050 zmožen:

- združiti več različnih možnih poti razvoja za proizvodnjo in rabo energije v Evropi,
- proučiti sporazumne možnosti za gospodarske spremembe,
- določiti načine stalnega dialoga o časovnem načrtu na različnih ravneh,
- opredeliti ukrepe, potrebne za boljše razumevanje strateških odločitev,
- zasnovati sisteme, ki bodo z ekonomskega vidika združljivi, upoštevali konkurenco in ki jih bo družba podpirala,
- izpostaviti nujne elemente prožnosti, da bi se lahko hitro prilagajali podnebnim spremembam, novim tehnologijam in svetovnemu gospodarskemu razvoju.

1.4 EESO meni, da je nujno sprejeti kombinacijo politik, ki vključuje

- ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti,
- varne sisteme za zajemanje in shranjevanje CO₂ (CCS),
- trdne mehanizme za trgovanje z emisijami,
- konkurenčen razvoj obnovljivih virov energije,
- preobrazbo elektrarn za nizkoogljično proizvodnjo energije,
- trajnostno preobrazbo prevoznih sredstev,
- ustrezno mednarodno tehnično standardizacijo ter
- ukrepe za izgradnjo visoko učinkovite kogeneracije (soproizvodnje toplotne in električne energije (CHP)).

1.5 Odbor meni, da je treba pri pripravi časovnega načrta 2050 upoštevati štiri ključne spremenljivke:

- močno pospešen tehnični, znanstveni in tehnološki napredek,
- zavezo vseh držav in vseh udeleženih sektorjev za jasen prevzem odgovornosti,
- vzdržnost finančnega okvira, ki je zanesljiv v daljšem časovnem obdobju,
- merljivost vmesnih ciljev in njihovo prilagodljivost tehničnemu in znanstvenemu razvoju.

1.6 V zvezi z instrumenti integriranega evropskega energetskega trga je treba po mnenju EESO nujno sprejeti program naložb na podlagi soglasja, in sicer na naslednjih področjih:

- pametna omrežja in izboljšanje omrežij za prenos energije,
- raziskave in razvoj skupnih programov na področjih energetske trajnosti, nanoznanosti in nanotehnologij, aplikacij informacijske tehnologije za velike omrežne sisteme in mikrosistemov za avtomatizacijo stanovanj,
- sposobnosti za upravljanje kompleksnih sistemov in zagotavljanje stabilnega referenčnega okvira za industrijo ter za javne in zasebne akterje,
- krepitev strukturiranega in interaktivnega dialoga s socialnimi partnerji, potrošniki in javnostjo,
- trden okvir za mednarodno sodelovanje in dialog, ki bi na podlagi dogovorjenih in preverljivih ciljev združeval stare in na novo industrializirane države.

1.7 V zvezi s cilji, ki bi jih morali začeti uresničevati že kmalu, bi se bilo treba po mnenju EESO takoj osredotočiti na naslednje naloge:

- sprejetje ukrepov za energetske učinkovitost, zlasti v gradbeništvu in prometu, ob večjem upoštevanju evropskih direktiv,
- hitro in obsežno izboljševanje mehanizmov trgovanja z emisijami,
- konkretni sistemi za postopno uvajanje nizkoogljične proizvodnje električne energije in hkrati pospeševanje in širjenje pilotnih projektov v teku,
- močna podpora pilotnim projektom za razvoj portfeljev nizkokcenovnih tehnologij z nizkimi izpusti CO₂,
- davčna in finančna podpora široki rabi alternativnih virov energije,
- krepitev izobraževalnih mehanizmov in sistemov usposabljanja v znanstvenih disciplinah na podlagi integriranih multidisciplinarnih modelov,
- razvoj energetske infrastrukture in vseevropskih omrežij ter širjenje standardiziranih pametnih omrežij prek evropskih sistemov standardizacije
- ter učinkovit okvir za mednarodno sodelovanje.

1.8 Srednjeročno bo treba po mnenju Odbora zagotoviti

- svetovni trg tehnologij z nizkimi emisijami CO₂, z nizkimi stroški in skupnimi tehničnimi standardi na mednarodni ravni,
- podrobno preverjanje vmesnih ciljev, da se zagotovi prevzemanje odgovornost v EU in na svetovnem trgu,
- posodabljanje ciljev v skladu s spremembami, znanstvenimi odkritji ter preobrazbami gospodarskega in trgovinskega zemljevida sveta,
- morebitno ponovno opredelitev strategij, potrebnih za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 60 do 80 %,
- konkretno razširjenje skupnih orodij za upravljanje omrežij in vozlišč za shranjevanje in prenos energije;
- izboljšanje mehanizmov upravljanja, pridobivanja soglasja in interaktivnega dialoga med vsemi vpletenimi akterji,
- razvoj jedrske cepitve s 3. na 4. generacijo v državah članicah, ki želijo to tehnologijo še naprej uporabljati, in razvoj tehnik za ponovno uporabo večine materialov,
- podpora raziskavam na področju jedrske fuzije na podlagi Evropskega sporazuma za razvoj fuzije (EFDA) in zlasti preskušanja JET (*Joint European Torus*), ki ga podpira Evropska komisija, ki bo utrlo pot za začetek uresničevanja reaktorja ITER po letu 2020.
- okrepitev boja proti energetske revščini, ki grozi, da bo izključevala vse več državljanov in celotnih držav.

1.9 EESO meni, da si je treba na začetku prizadevati za

- politične zaveze za integriran sistem EU na področju energije, s skupnimi pravili,
- enotne in stabilne regulativne okvire,
- oblikovanje tehničnih standardov EU,
- evropske elektrarne z združljivimi standardi interoperabilnosti,
- sisteme EU za enotno usposabljanje osebja,
- učinkovite mehanizme za izmenjavo najboljših praks in razpoložljivih tehnologij,

- interoperabilne računalniške nadzorne in varnostne sisteme,
- široko razvejano politiko kulture trajnostne energije.

1.10 Odbor meni, da sta temeljnega pomena razvoj in krepitev dosledne politike komuniciranja na evropski ravni, z učinkovitimi in verodostojnimi sporočili, dostopnimi različnim udeležencem skupinam in zlasti najširši javnosti.

2. Uvod

2.1 Medtem ko so podnebne spremembe na svetovni ravni splošno priznano dejstvo, to ne velja v tolikšni meri za naravo in obseg njihovih posledic.

2.2 EU se mora odločiti, kakšno Evropo želi v letu 2020 in pozneje. Komisija predlaga trajnostno rast z energetske strategije za obdobje 2011–2020, skupaj s časovnim načrtom za nizkoogljični energetske sistem do leta 2050.

2.3 Komisija je EESO zaprosila za dve ločeni raziskovalni mnenji o srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih možnostih, do leta 2020 in do leta 2050. To raziskovalno mnenje obravnava razvojne možnosti do leta 2050.

2.4 Po mnenju EESO bi moral biti časovni načrt za nizkoogljični energetske sistem do leta 2050 zmožen:

- **združiti več različnih možnih poti** konkurenčnega razvoja za pridobivanje in rabo energije v Evropi v skladu z dolgoročnimi cilji glede podnebnih sprememb v svetovnem merilu ter družbenimi in industrijskimi potrebami EU,
- **proučiti sporazumne možnosti** za gospodarski prehod na podlagi odločitev v okviru današnje in prihodnje energetske politike, ki jih sprejmejo socialni partnerji in civilna družba prek stalnega interaktivnega dialoga,
- **opredeliti načine stalnega dialoga** o časovnem načrtu na različnih ravneh med nosilci političnega odločanja, organi oblasti, upravljavci energetskih omrežij in ponudniki energije, industrijo, sindikati, okoljskimi organizacijami, trgovino in storitvami, uporabniki električnega, stanovanjskega, terciarnega in prometnega sektorja, znanstveniki in strokovnjaki za tehnologijo, izobraževalnimi ustanovami, finančnim in kreditnim sistemom, kmeti, potrošniki in državljani,
- **opredeliti potrebne ukrepe** za boljše razumevanje strateških odločitev, potrebnih za doseganje ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 60 do 80 %, zlasti s pomočjo obsežnega uvajanja novih energetskih tehnologij, da bi koncentracijo CO₂ v ozračju dolgoročno ustalili pod 450 ppmv (*parts per million in volume*: delci na milijon po prostornini),

— **zasnovati sisteme** za javno in zasebno financiranje, obdavčenje in načrtovanje proračuna, **ki so z ekonomskega vidika združljivi**, upoštevajo konkurenco in so deležni podpore družbe,

— **izpostaviti nujne elemente prožnosti**, ki izhajajo iz – včasih nenadnih – sprememb, znanstvenih raziskav, gospodarskega razvoja in razvoja družbene kulture.

2.5 EESO meni, da mora v vseh doslej razpoložljivih scenarijih s cilji za zmanjšanje emisij za 80 % do leta 2050 imeti osrednjo vlogo kombinacija politik, ki zajema:

- ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti,
- po sisteme zajemanja in skladiščenja CO₂ (CCS), vzpostavljene po celotnem območju, in okrepljene mehanizme za urejanje trgovanja z emisijami,
- veliko povečanje deleža energije iz obnovljivih virov,
- razvoj jedrske cepitve s 3. na 4. generacijo in podporo raziskavam na področju jedrske fuzije,
- močno povečanje deleža električne energije, pridobljene z nizkoogljičnimi sistemi,
- velike prispevke za pospešitev preusmeritve cestnega, letalskega in pomorskega prometa ter za zmanjšanje porabe energije v stanovanjskih stavbah in v terciarnem sektorju,
- naložbe v raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti, ter v prenos na ravni tržnih inovacij,
- pospešitev dela na področju tehnične standardizacije na ravni EU in na mednarodni ravni ter
- ukrepe za izgradnjo visoko učinkovite kogeneracije (soproizvodnje toplotne in električne energije (CHP)).

2.6 V zvezi z instrumenti integriranega evropskega energetskega trga, ki so nujni ne glede na sprejeto kombinacijo politik in pridobljena spoznanja, EESO meni, da so potrebne naložbe, da bi:

- razvili pametna omrežja in konfiguracije omrežij, ki združujejo tehnologije za skladiščenje električne in toplotne energije,
- v okviru Evropskega raziskovalnega prostora na področju energetskega razvoja in inovacij funkcionalno združili različne programe za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti ter za tehnološke inovacije,
- ustvarili trdno in stabilno politično okolje, v katerem bi vsi udeleženci akterji lahko delovali z razumno stopnjo gotovosti,

- sprejeli odločne ukrepe za krepitev zmogljivosti, da bi oblikovali sistem učinkovitih in jasno opredeljenih ravni upravljanja,
- prepoznati stabilne poti mednarodnega sodelovanja, ki imajo trdno podlago.

2.7 Na svetovni ravni poročilo IEA (Mednarodne agencije za energijo) in več drugih mednarodnih organov navaja vrsto scenarijev, ki kažejo, da je v prihodnost projicirani razvoj sedanjega upravljanja energije nevzdržen z več vidikov: okoljskega, gospodarskega in družbenega.

2.8 Na svetovni ravni bi se morale vse države zavezati, da bodo do leta 2011 za sektorje z visokimi emisijami CO₂ sprejele strategije za razvoj na podlagi nizkih emisij. Sicer obstaja nevarnost, da evropske energetske intenzivne industrijske panoge ne bodo več konkurenčne na svetovnem trgu in bodo tako preselile proizvodnjo (selitev virov CO₂) iz Evrope, ne da bi zmanjšale emisije CO₂. Te strategije bi morale na primer vključevati tudi hitro zmanjšanje krčenja tropskih gozdov.

2.9 Strateška področja ukrepov na svetovni ravni, ki jih je opredelila skupina G20, se delijo v dve skupini: s kratkoročno in srednjeročno usmeritvijo.

2.9.1 V prvo skupino se uvrščajo ukrepi za spodbujanje povpraševanja in podporo dohodkom, med drugim za:

- izboljšanje energetske učinkovitosti,
- izboljšanje infrastrukture za zmanjšanje emisij CO₂,
- podporo trgov s pomočjo čistih tehnologij.

2.9.2 Srednjeročno in dolgoročno pa so usmerjeni ukrepi, namenjeni temu, da bi „obdržali“ vlagatelje in samostojne podjetnike v sektorjih, ki naj bi postali stebri okolju prijaznega razvoja. Ti ukrepi vključujejo:

- začetek izvajanja pilotnih projektov, zlasti na področju zajemanja in skladiščenja CO₂,
- spodbude za raziskave na mednarodni ravni,
- spodbude za naložbe v tehnologije z nizkimi emisijami CO₂.

2.10 Po nekaterih scenarijih bi bilo mogoče emisije na svetovni ravni do leta 2050 zmanjšati za 50 %, k čemur bi prispevali predvsem štirje dejavniki, in sicer v naslednjem obsegu:

- več kot polovico energetska učinkovitost,
- približno petino obnovljivi viri,
- nadaljnjo petino tehnologija zajemanja in skladiščenja CO₂,

- preostalo pa jedrski viri.

V resnici pa nekatere tehnologije, predvidene v tem scenariju, še niso na voljo ali pa jih bo treba še znatno izboljšati in zmanjšati stroške.

2.11 Med tehnologijami, ki naj bi jih uporabljali, sta predlagana CCS in razvoj električnih vozil.

2.11.1 Glede električnih vozil se pričakuje precejšen tehnični napredek, in sicer glede:

- zmogljivosti ponovnega polnjenja akumulatorjev,
- ponovnega polnjenja s pomočjo obnovljivih energetskih virov, povezanih v pametna omrežja,
- premostitvenih tehnik, da bi našli rešitev za nestalno razpoložljivost nekaterih obnovljivih virov energije, ter na področju skladiščenja in ohranjanja energije,
- standardizacije za hitro zamenjavo akumulatorjev, vgrajenih v vozila, na ustrezno opremljenih postajah za ponovno polnjenje.

2.12 Velik napredek se – verjetno po letu 2020 – pričakuje tudi pri razvoju vozil s pogonom na vodikove gorivne celice.

2.13 Pri električnih vozilih za zdaj manjka ustrezen evropski pravni okvir. Komisija namerava vrzel kmalu odpraviti (COM(2010) 186 konč.).

2.14 EESO meni, da bi nizkoogljično pridobivanje električne energije ponujalo precejšnje možnosti za zmanjšanje emisij v sektorjih končnih porabnikov (npr. s prehodom z ogrevanja s fosilnimi gorivi na uporabo učinkovitih toplotnih črpalk na plin).

2.15 „Pozitiven“ scenarij, ki bi omogočil občutno zmanjšanje emisij v ozračju, tvori več kombiniranih ukrepov (med drugim kombinacija obnovljivih virov energije in jedrske energije, energetske učinkovitosti, naložb v nove tehnologije in zajemanje CO₂) in ocenjuje se, da bo za polovično zmanjšanje emisij vlada morala sredstva, namenjena za programe raziskav in razvoja na področju nizkoogljičnih tehnologij, povečati na dva do petkratno sedanjo raven, in da bo treba sprejeti obstoječe najboljše prakse na področju načrtovanja in razširjanja (poročilo Mednarodne agencije za energijo (IEA) *Energy Technology Perspectives (ETP) za leto 2010: Scenarios and strategies to 2050 – Scenariji in strategije 2050*).

2.15.1 Poročilo IEA 2010 o tehnoloških perspektivah na področju energije analizira in primerja različne scenarije, ki kažejo glavne možnosti za varnejšo in bolj trajnostno energetske prihodnost.

2.16 Po mnenju EESO je ključnega pomena upoštevati, da imajo številni energetske izzivi velikanski vpliv na lokalne skupnosti, ki želijo, da bi našli rešitve, prilagojene specifičnim okoljem, v katerih živijo, in se bojijo, da bi se njihova življenjska raven in razvoj zmanjšala ali omejila.

2.17 Napredek, ki ga bo treba v skladu s časovnim načrtom 2050 doseči in/ali načrtovati za pravo energetske revolucije na temelju tehnologij z nizkimi emisijami ogljika, bo vključeval številne možnosti, ki bodo temeljile na petih ključnih sprememljivkah:

- pospeševanju tehničnega, znanstvenega in tehnološkega napredka,
- zavezi vseh držav in vseh udeleženih sektorjev za jasen prevzem odgovornosti,
- vzdržnosti finančnega okvira, zanesljivega v daljšem časovnem obdobju,
- merljivosti vmesnih ciljev in njihovi prilagodljivosti tehničnemu in znanstvenemu razvoju,
- ravnanju različnih akterjev v zvezi z „napovedano politiko“ in nevarnostjo napačnih informacij, ki so bodisi preveč optimistične bodisi preveč črnoglede.

3. Scenariji in možnosti

3.1 Javni in zasebni mednarodni organi ter nepridobitne organizacije so predlagali že več scenarijev in možnosti, katerih namen je ponuditi osnove za strategije, politike in operativne instrumente.

3.2 Osnovni scenarij pri teh prizadevanjih skoraj vedno izhaja iz domneve, da vlade ne bodo uvajale nikakršnih novih ukrepov na področjih energetske in podnebne politike.

3.3 **Ciljno usmerjeni scenariji** se razlikujejo predvsem po različnih časih nastopa vplivov in ne toliko po svojem končnem obsegu; določajo cilje 30-odstotnega zmanjšanja emisij CO₂, povezanih s porabo energije, do leta 2030, in njihovo zmanjšanje za polovico do leta 2050 (v primerjavi z letom 2005), ter proučujejo cenejše in hitrejša možnost za doseganje ciljev z uporabo tehnologij z nizkimi stroški in nizkimi emisijami CO₂:

- naložbe naj bi za 36 bilijonov EUR (1 euro = 1,28 USD) (+ 17 %) presegle naložbe, predvidene v osnovnem scenariju, vendar naj bi pri stroških goriva v primerjavi z osnovnim scenarijem prihranili 87 bilijonov EUR,
- tehnologijo CCS naj bi uporabili za zajem 9,4 gigatone CO₂ iz obratov za pridobivanje električne energije (55 %), industrijskih obratov (21 %) in obratov za pretvorbo goriv (24 %),

— emisije CO₂ iz gospodinjstev in terciarnega sektorja naj bi se zmanjšale za dve tretjini, in sicer z uporabo električne energije z nizkimi stopnjami emisij CO₂, energetske učinkovitostjo in prehodom s tehnologij z nizkimi emisijami CO₂ na tehnologije brez emisij,

— skoraj 80 % prodaje lahkih vozil naj bi predstavljala hibridna vozila s polnjenjem prek električne vtičnice (*plug-in*), električna vozila ali vozila s pogonom na vodikove gorivne celice,

— emisije CO₂ v povezavi s proizvodnjo električne energije naj bi se zmanjšale za 76 %; njihova vsebnost CO₂ pa na 67 g CO₂/kWh,

— industrijske emisije CO₂ naj bi se zmanjšale za približno četrtino, predvsem s povečanjem energetske učinkovitosti, nadomeščanjem goriv, recikliranjem uporabljenih materialov, sistemi za ponovno uporabo (rekuperacijo) energije in tehnologijami CCS.

3.3.1 Da bi dosegli te cilje, bi bil potreben portfelj nizkocevnih tehnologij z nizkimi stopnjami emisij CO₂. Ni ene same tehnologije ali majhne skupine tehnologij, ki bi lahko zagotovila tako veliko spremembo, kot je zahtevana.

3.4 Zmanjšanje emisij CO₂ v sektorju električne energije je ključnega pomena in mora vključevati znatno povečanje deleža obnovljivih virov in jedrske energije – v državah, ki so se odločile za jedrsko energijo – ter uporabo sistemov CCS in kogeneracije v termoelektrarnah na fosilna goriva.

3.5 Prizadevanja za raziskave, predstavitvene dejavnosti in tržne tehnološke aplikacije so temeljnega pomena, vendar morajo biti uresničena v časovnih okvirih, ki so skladni s predlaganimi cilji glede zmanjšanja emisij CO₂.

3.6 Scenarij, povezan z razvojem jedrske fuzije

Fuzija je energijski vir sonca in zvezd. Na Zemlji predstavlja možnost dolgoročne, zanesljive in okolju prijazne energije za pokrivanje potrebe po energiji, ki jih ima rastoče svetovno prebivalstvo. Znanstveniki v okviru Evropskega sporazuma za razvoj fuzije (EFDA) že uporabljajo plazmo pri temperaturah več sto milijonov stopinj v fuzijskih napravah v industrijskem obsegu, od katerih je največja JET (*Joint European Torus*). Na podlagi teh in drugih dosežkov po svetu bo poskusni reaktor ITER, ki ga zdaj gradijo v Franciji – gre za najpomembnejši energetske raziskovalni projekt na svetu – s fuzijo proizvajal energijo, enako proizvodnji srednje velikega reaktorja (500 do 700 MW). ITER bo most k prvi predstavitveni elektrarni in kasneje h komercialnemu reaktorju s povprečno močjo približno 1,5 GW. (Elektrarna na jedrsko fuzijo porabi malo goriva. Elektrarna moči 1 GW potrebuje za enoletno obratovanje okoli 100 kg devterija in 3 tone litija, pri čemer ustvari okoli 7 milijard kWh. Za enako količino energije bi elektrarna na premog potrebovala približno 1,5 milijona ton fosilnih goriv (vir: <http://fusionforenergy.europa.eu>)).

3.6.1 Primarna reakcija, ki je osnova fuzije, ne proizvaja jedrskih odpadkov in tudi ne emisij onesnaževal. (Opozoriti velja, da čeprav stene reakcijske komore postanejo radioaktivne, ta radioaktivnost v času življenjske dobe reaktorja z ustrezno izbiro materialov razpade že v nekaj desetletjih. Po 100 letih je vse materiale mogoče reciklirati v novem reaktorju (vir: www.jet.efda.org.) Reakcija poteka s stapljanjem (fuzijo) atomov, ki so v naravi zelo pogosti, še posebej v morski vodi. Postopek je poleg tega sam po sebi varen.

3.6.2 Elementi, uporabljeni v primarni reakciji, so deuterij, tritij, litij in helij. Proces fuzije atomov teh elementov sprošča veliko energije v obliki toplote, ki se zajema v toplotnem izmenjevalniku pri temperaturi 550 do 650 °C (povprečen reaktor za jedrsko cepitev ustvarja povprečno temperaturo 700 °C). Z razvojem naprednih materialov bi lahko dosegli temperaturo 1 000 °C. Nastala para poganja turbino (rotor), ki v statorju ustvarja vzbujen električni tok.

3.6.3 Jedro deuterija (1 proton + 1 nevtron) se staplja z atomom tritija (1 proton + 2 nevtrona). Iz te fuzije nastane jedro helija (2 protona + 2 nevtrona) in sprosti se 1 nevtron. Ta nevtron se staplja z atomom litija (3 protoni + 3 nevtroni) ter ustvari atom helija (2 protona + 2 nevtrona) in atom tritija (1 proton + 2 nevtrona). V reakcijski komori (poskusnega reaktorja Torusa) je materija v posebnem stanju: tako imenovana plazma, s povprečno temperaturo 200 milijonov °C.

3.6.3.1 Za segrevanje plazme v poskusnem reaktorju ITER je potrebna moč približno 50 MW. Torej je energija, dobljena s postopkom jedrske fuzije, 10-krat tolikšna kot energija, potrebna za sprožitev postopka: $Q > 10$.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO želi v zvezi s časovnim načrtom 2050 opozoriti na naslednja vprašanja:

- **stroški in donosnost naložb:** z letnega povprečja približno 130 milijard EUR v zadnjih treh letih je treba preiti na povprečno 600 milijard EUR letno,
- **zbiranje sredstev za naložbe:** zagotoviti je treba stabilen okvir za vlagatelje, predvideti sisteme za ustrezno donosnost naložb ter zagotoviti finančno in davčno podporo kot olajšavo,
- **zmanjšanje emisij CO₂ v sektorju električne energije:** potrebna je korenita sprememba energetske politike v kombinaciji z velikimi naložbami za odpravo odvisnosti od fosilnih goriv,
- **načrtovanje, delovanje in izvedba električnih omrežij,** ob hkratnem zagotavljanju prožnosti pametnih omrežij in central za pretvorbo za boljše upravljanje koničnih obreme-

nitev ter racionalno zbiranje in prerazdeljevanje različnih oblik energije (prispevek omrežij obnovljivih virov energije s pomočjo uporabe pametnih števecov spreminja režim prenosa energije),

- **programi za energetske učinkovitost,** zlasti za izboljšanje emisij CO₂ iz industrije (22 % vseh emisij),
- **zmanjšanje neposrednih in posrednih emisij v svetovnem merilu na področju stavb** (40 % vseh emisij) na podlagi ukrepov v zvezi z vsemi konstrukcijskimi elementi,
- za **prometni sektor** (38 % vseh emisij), o katerem EESO pripravlja posebno mnenje, bo veliko zmanjšanje emisij CO₂ v obravnavanem obdobju odvisno od manjše uporabe tradicionalnih goriv, povečanja deleža etanola in biodizla, izboljšanih plinskih goriv (utekočinjen naftni plin (LPG), stisnjen zemeljski plin (CNG), bioplin), odkritij in tehnoloških inovacij,
- **mednarodno usklajevanje:** Evropa, ZDA, Japonska, Kitajska, Indija in Brazilija bi morale določiti skupne cilje za obdobje 2030-2050, ob upoštevanju posebnosti vsakega od teh območij glede na gospodarsko razvitost in razpoložljivost naravne vire.

4.2 Cilji zmanjšanja emisij CO₂ za 20 % do leta 2020 so bili že določeni. EESO pripravlja ustrezno mnenje o tej temi.

4.3 EESO meni, da je treba glede perspektiv za časovni načrt do leta 2050 poudariti naslednja ključna vprašanja:

- pospeševanje tehničnega, znanstvenega in tehnološkega napredka: povečanje sredstev in programov, ne le za podnebje in energetske vire, temveč tudi in predvsem za uporabo in ohranjanje naravnih in strateških virov,
- zavezo vseh držav, sektorjev in udeleženi akterjev za jasno določitev in prevzem odgovornosti v EU,
- vzdržnost finančnega okvira, ki je zanesljiv v daljšem časovnem obdobju in ki upošteva proračun EU, Pakt za stabilnost ter proračunske politike držav članic,
- merljivost vmesnih ciljev in njihovo prilagodljivost tehničnemu in znanstvenemu razvoju,
- ravnanje različnih družbenih akterjev v zvezi s „predvideno in napovedano politiko“ in nevarnostjo napačnih informacij,
- podporo znanstveni in tehnični kulturi ter kulturnim in finančnim spodbudam, da bi povečali število študentov na višjih šolah tehničnih usmeritev,

- okrepljeno upoštevanje in izvajanje evropskih direktiv za energetska učinkovitost in varčevanje s strani držav članic (npr. zamude, s katerimi je bila prenesena Direktiva 2002/91/ES o energetske učinkovitosti stavb),
- krepitev mehanizmov za izobraževanje in usposabljanje v znanstvenih disciplinah: inženirstvu, fiziki, bazični kemiji, arhitekturi, prostorskem načrtovanju in načrtovanju obratov, pri čemer je treba pozornost namenjati ustvarjanju modelov integriranih sistemov, zlasti na področju nanoznanosti in nanotehnologij energetskih sistemov za pridobivanje energije z nizko vsebnostjo CO₂,
- politično zavezo za integriran sistem EU na področju energije, s skupnimi pravili; usklajen in stabilen regulativni okvir; tehnične standarde EU; standardizirane evropske elektrarne; sisteme EU za enotno usposabljanje osebja; izmenjavo najboljših praks in informacij o najboljših razpoložljivih tehnologijah (*Best Available Technologies, BAT*); interoperabilne računalniške sisteme za nadzor in varnost.

4.4 Štirim industrijskim pobudam, sproženim junija 2010 (vetrna in sončna energija, CCS, pametna omrežja) je treba dodati še bioenergijo in jedrsko cepitev ter Skupno tehnološko pobudo za gorivne celice in vodik (*Fuel Cell and Hydrogen Joint Technology Initiative, FCH JTI*) ter ITER za jedrsko fuzijo.

4.5 EESO meni, da je temeljnega pomena spodbujanje večje učinkovitosti, ne samo pri rabi energije, temveč vseh naravnih virov, zlasti vodnih.

4.6 EESO poudarja, da je treba dati prednost razvoju alternativnih goriv in tehnologij za prometno energijo, toploto in razsvetljavo. Najboljša strategija za podnebne spremembe je razvoj energetskih možnosti v primerjavi s fosilnimi gorivi (CESE 766/2010).

4.7 EESO meni, da je treba okrepiti ukrepe za boj proti energetski revščini, ki grozi, da bodo izključene vse večje

skupine državljanov (zelene možnosti so lahko drage z vidika višjih tarif in/ali davčnih bremen zlasti za najšibkejše sloje), in zbrati evropske izkušnje za ustvarjanje novih zelenih delovnih mest: učinkovitih, trajnostnih in konkurenčnih, ter zmanjšati neenakosti⁽¹⁾ in zagotoviti „državljanom kot potrošnikom“ [...] „dostop do energetskih storitev in delovnih mest, ki ga ustvarja gospodarstvo z nizkimi izpusti CO₂“⁽²⁾.

4.8 Pridobivanje električne energije je po mnenju EESO prednostno področje delovanja, kjer je treba doseči večji delež obnovljivih energetskih virov in pridobivanja energije z jedrsko cepitvijo z razvojem s 3. na 4. stopnjo (z najmanj odpadki), ob vlaganju v tehnologije ravnanja z odpadki in proučevanju možnosti za njihovo ponovno uporabo v okviru nanoznanosti.

4.9 Sistemi CCS so po mnenju EESO velikega pomena za zmanjšanje emisij in že zdaj „si je treba prizadevati za pospešen razvoj in čim hitrejšo uvedbo tega postopka“⁽³⁾, po dostopnih in konkurenčnih cenah, ne samo v petih pilotnih projektih.

4.10 EESO meni, da je treba okrepiti „vse vidike delovanja notranjega trga z energijo, povezane z infrastrukturo, sistemom javnih naročil, pravilnim delovanjem trga in varstvom potrošnikov“ ter da je „temeljnega pomena razviti energetska infrastrukturo in vseevropska omrežja, da bi vzpostavili notranji trg z energijo.“⁽⁴⁾

4.11 EESO meni, da je nujno potrebna integrirana energetska skupnost v smislu člena 1 Pogodbe (PDEU)⁽⁵⁾, umeščena v integrirani evropski referenčni okvir, ki temelji na konkurenčnosti, blaginji in novih delovnih mestih za evropske državljanke.

V Bruslju, 17. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 65.

⁽²⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 81.

⁽³⁾ UL C 27, 3.2.2009, str. 75.

⁽⁴⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 81.

⁽⁵⁾ UL C 83, 30.3.2010, str. 47.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt za aplikacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS)

COM(2010) 308 konč.

(2011/C 107/09)

Poročevalec: **g. McDONOGH**

Evropska komisija je 14. junija sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij - Akcijski načrt za aplikacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS)

COM(2010) 308 konč.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 112 glasovi za in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepne ugotovitve in priporočila

1.1 Odbor pozdravlja sporočilo Komisije *Akcijski načrt za aplikacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS)*. Meni namreč, da je uspeh evropskih programov GNSS ključnega pomena za prihodnjo blaginjo in varnost EU. Zato poziva Svet, Parlament, Komisijo in države članice, da ustrezno priznajo potencial te življenjsko pomembne infrastrukture, da jo podprejo z ustreznim financiranjem in viri, ki bodo zagotovili njen uspeh.

1.2 Evropski GNSS je ključnega pomena za uresničitev vizije pametne, trajnostne in vključujoče rasti, predvidene v strategiji Evropa 2020 ⁽¹⁾. Uspeh tega programa bo vplival na evropsko rast, inovativnost in ustvarjanje blaginje. Poleg precejšnjih koristi, ki jih prinaša prometnim sistemom, je GNSS pomembna sestavina digitalne agende ⁽²⁾, in sicer v okviru računalništva, ki se zaveda konteksta, pametnih omrežij in interneta stvari.

1.3 Odbor obžaluje, da je Evropa zaradi zapoznelega vzpostavljanja sistema GALILEO zamudila priložnost, da evropski GNSS uveljavi kot prevladujočo tehnologijo v Evropi in širše po svetu. Sistem GPS, ki ga upravljajo ZDA, je danes nedvomno vodilna svetovna tehnologija za rešitve GNSS. Ta zamuda pri uvajanju Evropo še vedno stane drago v smislu izgubljenih prihodkov od prodaje tehnologije in storitev, pa tudi v smislu

zagotavljanja javnih dobrin – inteligentnejših prometnih sistemov, inteligentnejših energetskih sistemov in boljših storitev iskanja in reševanja.

1.4 Evropa mora zagotoviti evropske storitve GNSS z lastno infrastrukturo, katere zanesljivost ne bo odvisna od prednostnih nalog vojaških sil ZDA, Rusije ali Kitajske.

1.5 Glede na razširjenost sistema GPS Odbor poziva industrijo EU, naj se osredotoči na interoperabilnost med sistemom Galileo in sistemom GPS, saj lahko to aplikacijam, ki bodo uporabljale oba sistema, prinese koristi v obliki večje natančnosti in boljšega sprejema signalov.

1.6 EGNOS je v uporabi že več kot eno leto. EU žal že zaostaja pri uresničevanju tega trženjskega in inovacijskega programa. Komisija mora pospešeno spodbujati trženjski razvoj in inovativnost, zlasti ob upoštevanju stroškov zapoznelega uvajanja programa GALILEO (do 3 milijarde EUR/leto) in čedalje večje konkurence iz ZDA, Rusije, Kitajske in Japonske.

1.7 Počasen razvoj nadaljnjih aplikacij GNSS pomeni izgubo na področju inovacij, ustvarjanja blaginje in tržnega položaja. Začetne in nadaljnje gospodarske, družbene in okoljske koristi GNSS, ki bi jih prinesel uspešen trg evropskih aplikacij GNSS, bi bile zelo velike.

⁽¹⁾ EVROPA 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020 konč.

⁽²⁾ Evropska digitalna agenda - COM(2010) 245 konč.

1.8 Odbor čestita Komisiji in nadzornemu organu za GNSS (GSA) za delo, ki sta ga opravila doslej z zelo omejenimi viri. Glede na omejenost teh virov je določitev prednostnih področij v sporočilu logična, strategije, opredeljene za vsako področje, pa so tudi dobro premišljene.

1.9 Evropski GNSS ima trenutno majhen delež svetovnega trga proizvodov in storitev GNSS. Odbor poziva k izdelavi natančnega poslovnega načrta za agresivno povečanje tržnega deleža in ustanovitvi vrhunske ekipe usposobljenih poslovnih strokovnjakov, ki bodo zadolženi za doseganje konkretnih ciljev. Hkrati priporoča, da se sklene pogodba s strokovnim podjetjem, ki bo po navodilih Komisije in GSA doseglo komercializacijo evropskega GNSS.

1.10 Sporočilo ustrezno opredeljuje prednosti „natančnosti in integritete“ programa EGNOS/GALILEO kot velike konkurenčne prednosti na trgu svetovnih storitev GNSS, vendar ta vir konkurenčnosti hitro spodkopavajo konkurenti z vlaganjem in nadgrajevanjem svojih sistemov. Odbor meni, da je treba v sistema EGNOS in GALILEO za ohranitev tehnične prevlade nenehno vlagati in ju nadgrajevati. Odbor poziva Komisijo, da predvsem določi dodatne vire strateške diferenciacije in vlaga v razvoj dolgoročne konkurenčne prednosti.

1.11 Poleg tega meni, da presenetljiva izločitev programa GALILEO iz digitalne agende kaže na pomanjkanje skupnega premisleka na politični ravni v Komisiji. Želi tudi poudariti, da bi morala Komisija poiskati sinergije med programi evropskega GNSS, digitalno agendo in vodilnimi pobudami v okviru Unije inovacij, zlasti na področju inovativnosti, interoperabilnosti med aplikacijami, trženja in proračunskega načrtovanja. Sodelovanje pri razvoju inteligentnih aplikacij in storitev in pri uresničevanju vzajemnih ciljev z najnižjimi možnimi izdatki namreč lahko ustvari precejšnje koristi.

1.12 Odbor poziva Svet, da se nemudoma loti izziva financiranja programa EGNOS/GALILEO. Trenutno stanje spodkopava prizadevanja za vzpostavljanje močne evropske komercialne platforme GNSS.

1.13 Odbor je trdno prepričan, da bi morala Evropa edinstvenost programa GALILEO kot prvega svetovnega v celoti nevojaškega civilnega sistema GNSS izkoristiti za pridobivanje tržnega deleža v neuvršenih državah, zlasti v Afriki in Južni Ameriki. V ta namen bi morala Komisija imeti zelo dejavno vlogo v Mednarodnem odboru Združenih narodov za GNSS ⁽³⁾.

1.14 Odbor poudarja pomen strategije za razvoj blagovne znamke in znaka kakovosti ⁽⁴⁾ za tehnologijo in storitve v okviru programa EGNOS/GALILEO. Odbor poziva Komisijo, da za namen tržne uveljavitve razvije obe navedeni ključni orodji. Viri in prizadevanja bodo zamen brez jasne strategije za razvoj blagovne znamke v podporo trženjskim prizadevanjem. Poleg tega bi ugled utrpel nepopravljivo škodo z uvedbo slabo premišljene, slabo oblikovane ali slabo vodene tehnologije EGNOS/GALILEO.

1.15 Odbor Komisijo opozarja na prejšnja mnenja Odbora o programih GALILEO in EGNOS, strategiji Evropa 2020 ter digitalni agendi ⁽⁵⁾.

2. Ozadje

2.1 Naše vsakdanje življenje je postalo tako zelo odvisno od storitev, ki jih zagotavlja satelitska navigacija, da bi zmanjšanje obsega ali izklop teh storitev privedla do motenj v gospodarstvu, bančništvu, prometu, letalstvu, komunikacijah, če omenimo samo nekaj področij, ki bi nas stale zelo drago (npr. v smislu poslovnih prihodkov, prometne varnosti itd.).

2.2 GPS (ZDA), GLONASS (Rusija) in drugi sistemi, razviti v Indiji, na Japonskem in na Kitajskem, so vojaški sistemi pod vojaškim nadzorom, ki sicer zagotavljajo civilne storitve, ki pa jih je po potrebi, denimo v primeru konflikta, možno izklopiti ali zmanjšati njihovo natančnost.

2.3 Začetki programov EGNOS (skupna evropska geostacionarna navigacijska storitev) in GALILEO segajo v sredino devetdesetih letih 20. stoletja, njun cilj pa je vzpostaviti neodvisni evropski globalni navigacijski satelitski sistem (GNSS). EGNOS je evropski satelitski dopolnilni sistem, ki izboljšuje signale, ki prihajajo od obstoječih satelitskih navigacijskih sistemov, kot je GPS. GALILEO je trenutno v razvoju kot evropski globalni satelitski navigacijski sistem.

2.4 Naloga skupnega podjetja GALILEO (GJU) – javno-zasebnega partnerskega telesa, ustanovljenega leta 2003 in opuščenega leta 2006 – je bila nadzirati dejavnosti tehnološkega razvoja programa GALILEO, vendar je bilo delovanje GJU po mnenju evropskega računskega sodišča „resno omejeno zaradi vprašanj, povezanih z upravljanjem, pomanjkljivim proračunom, zamudami in industrijsko organizacijo razvojne in validacijske faze“.

⁽⁴⁾ Pod izrazom „znak kakovosti“ si Odbor predstavlja sistem zaščite znaka za licenciranje uradno potrjenih ponudnikov tehnologij EGNOS/GALILEO za prodajo tehnologije in rešitev, ki izpolnjujejo stroge tehnične standarde odličnosti. Tak sistem zaščite je na primer uspešno uporabilo globalno zavezništvo WiFi za pospešeno spodbujanje tržnega uspeha brezžične tehnologije LAN. Glej http://en.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi_Alliance.

⁽⁵⁾ UL C 221, 8.9.2005, str. 28.; UL C 317, 23.12.2009, str. 103–104 in mnenje UL C 54, 19.2.2011, str. 58.

⁽³⁾ <http://www.oosa.unvienna.org/oosa/SAP/gnss/icg.html>.

2.5 Zaradi propada tega javno-zasebnega partnerstva je EU leta 2008 sprejela uredbo, da prevzame popoln nadzor in lastništvo nad programoma EGNOS in GALILEO. V skladu s to uredbo je Komisija odgovorna za upravljanje teh programov, vsa vprašanja v zvezi z varnostjo sistemov in upravljanje dodeljenih finančnih sredstev. Nadzorni organ za evropski GNSS (GSA) je odgovoren za varnost programov, prispevanje k pripravi komercializacije sistemov in opravljanje drugih nalog, ki mu jih v zvezi s programoma naloži Komisija.

2.6 Proračun za izvajanje programov med 1. januarjem 2007 in 31. decembrom 2013 znaša 3,405 milijonov EUR. Ta finančna sredstva, dodeljena po načelu ad hoc, pa so nezadostna, jasne zavezanosti k prihodnjemu financiranju programov pa tudi še ni bilo. Ta problem, povezan s financiranjem, resno ovira razvojna prizadevanja.

2.7 Cilj akcijskega načrta za aplikacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS) je evropski industriji zagotoviti dober izhodiščni položaj, da bo lahko z uporabo programov GALILEO in EGNOS v celoti izkoristila svetovni trg nadaljnjih aplikacij, katerega vrednost se giblje okrog 100 milijard EUR. Komisija meni, da bi morala evropska industrija potegniti čim večje koristi iz vlaganj, ki se opravijo v okviru programov. Usklajeno delovanje med državami članicami, ki ga lahko zagotovi Evropska komisija, bo usmerilo čim več pozornosti v nujnost vlaganj v raziskave, zagotovilo splošno razširjanje pomembnih informacij in optimiziralo dejavnosti ozaveščanja. To bo preprečilo navzkrižja standardov in podvajanja prizadevanj, do katerih bi prišlo, če bi države članice delovale samostojno.

2.8 Akcijski načrt za aplikacije GNSS je pomemben tudi za maksimiranje vrednosti, ustvarjene v Evropi, s pomočjo vodilne pobude v okviru strategije Evropa 2020 „Digitalna agenda za Evropo“. Evropski GNSS bi lahko na primer nadomestil ameriško, rusko ali kitajsko tehnologijo, ki bi lahko bila uporabljena za internet stvari.

2.9 Poleg tega lahko Evropa s programom GALILEO izkoristi možnosti, ki jih ponuja satelitska navigacija, v veliko večjem obsegu, kot bi bilo možno brez nje. GALILEO bo Evropi pomagal, da vzdržuje in razvija svoje znanje v vesoljskem sektorju, sektorju sprejemnikov in sektorju aplikacij, in tako zagotovil gospodarske prihodke in delovna mesta. Neodvisne ankete in tržne projekcije kažejo, da se bo vrednost te dejavnosti in zunanjih dejavnosti v okviru zagotavljanja javnih dobrin (nove aplikacije, ki bodo povečale učinkovitost prevoza, izboljšale upravljanje cest, zmanjšale onesnaževanje iz prometa, povečale učinkovitost reševalnih akcij itd.) gibala okrog 90 milijard EUR v prvih dvajsetih letih.

2.10 Dejstvo pa je, da se evropski GNSS poskuša uveljaviti v industriji, ki jo že obvladuje sistem GPS, ki so ga razvile ZDA. Poleg tega svoje javne storitve hitro razvija in nadgrajuje ruski sistem GLONASS, kitajski sistem COMPASS pa bo začel ponujati storitve predvidoma prihodnje leto.

2.11 Kitajska razširja svoj regionalni navigacijski sistem Beidou v globalni sistem COMPASS z izrecnim namenom ponujati konkurenčne civilne storitve na svetovnem trgu. V

zasledovanju te ambicije si je prisvojila del radijskega spektra, dodeljenega programu GALILEO, s trditvijo, da ga Evropa ne uporablja in da je Kitajska zato do njega upravičena. EU zdaj skuša rešiti to vprašanje na najvišji diplomatski ravni.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Za uresničitev ekonomskega potenciala in kakovosti storitve evropskega GNSS morata GALILEO in EGNOS postati standard GNSS v Evropi, izpodriniti sistem GPS z vodilnega položaja in preprečiti drugim (Kitajski, Rusiji itd.), da se uveljavijo.

3.2 Interoperabilnost med programom GALILEO in sistemom GPS je priložnost, ki jo industrija EU mora zgrabiti, saj lahko to aplikacijam, ki uporabljajo oba sistema, prinese koristi v obliki večje natančnosti in boljše razpoložljivosti signalov.

3.3 Programa EGNOS in GALILEO potrebujeta odločno vodenje in nedvoumno in polno podporo EU, da popravita načeto tržno zaupanje, ki je posledica propada JZP GJU.

3.4 Ustvarjanje in krepitev konkurenčne prednosti evropskega GNSS sta ključna za njegov uspeh. EU lahko deluje v njegovo korist z uvajanjem zakonodajnih in drugih tržnih ukrepov.

3.5 Uspešna tržna strategija mora upoštevati usmerjenost v proizvode/trg/vrednostno verigo za vse sektorje, ki sestavljajo evropsko industrijo GNSS: elektronika, programska oprema, mobilna telefonija, radio, strojna oprema, sateliti in storitve.

3.6 Ob spoštovanju mednarodne zakonodaje na področju konkurence bi morala EU tudi opredeliti sektorje, kjer bi lahko uvedla nove predpise, da izkoristi prednosti, ki jih prinaša GNSS, zlasti EGNOS in GALILEO: morda bi lahko sprejemala zakonodajo za posebna področja, kot so aeronavtični navigacijski sistemi, ki v aplikacijah in proizvodih zahtevajo uporabo sprejemnikov GALILEO (kot so to Rusi že storili za sistem GLONASS). EU bi lahko morda določila standarde za minimalno natančnost in integriteto za nekatere aplikacije, da izkoristi prednosti, ki jih prinaša GALILEO, in onemogoči konkurenco.

3.7 Glede na pomen čipja za sprejemnike ⁽⁶⁾ za tržni prodor in strategijo za razvoj aplikacij je ključnega pomena razvoj nizkstroškovnega dvojnega čipja za sprejemnike (GPS + GALILEO). Raziskovalno-razvojna sredstva bi morala biti posebej usmerjena v ta cilj.

⁽⁶⁾ Nabor čipov ali čipje je skupina integriranih vezij ali čipov, ki so narejeni, da delujejo skupaj. Običajno se tržijo kor en sam proizvod. Čipje je običajno narejeno tako, da dela s posebno družino mikroprocesorjev. Ker nadzira komunikacije med procesorjem in zunanjimi napravami, ima čipje ključno vlogo pri doseganju učinkovitosti sistema.

3.8 Učinki krivulje izkušnosti, ki jih ustvari proizvodnja velikih količin, so bistvenega pomena za nizkstroškovno proizvodnjo čipja za sprejemnike. Izvesti bi bilo treba posebno raziskavo, da bi ugotovili, kako lahko EU zagotovi, da komponente za sprejemnike GALILEO dosežejo dovolj velike proizvodne količine, da postanejo konkurenčne proizvodnji sprejemnikov, ki se uporabljajo izključno v sistemu GPS.

3.9 Pri razmišljanju o razvoju industrije aplikacij za evropski GNSS bi morala Komisija zagotoviti smernice za vzpostavljanje in razvoj inovacijskih grozdov.

3.10 Komisija bi lahko pomagala spodbujati razvoj aplikacij, proizvodov in storitev z najemanjem velikih podjetij kot spodbujevalcev projekta. Ti spodbujevalci bi lahko bili v ospredju razvoja grozdov MSP na posebnih področjih aplikacij ali proizvodnih /tržnih prostorih.

3.11 Spodbujanje in podpora za podjetništvo in inovacije bosta ključnega pomena za uspešno vključevanje MSP v razvoj trga za aplikacije GNSS. Za spodbujanje vključevanja MSP bi lahko uporabili program za podjetništvo in inovativnost.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Strategija

4.1.1 GALLILEO in EGNOS morata postati temeljni standard GNSS v Evropi.

4.1.2 EU bi morala nujno izkoristiti priložnost in EGNOS razširiti, da pokrije vsa pomembna letališča v Afriki. To bi bila preudarna dolgoročna strateška poteza in bi jo bilo treba potegniti, preden nas prehitijo konkurenti, zlasti Kitajska.

4.1.3 EGNOS je v uporabi že več kot eno leto. V programe trženja in inovacij bi bilo treba vnesti več dinamike.

4.1.4 Komisija in GSA sta opravila odlično delo, če upoštevamo, da jima je bila naložena težka naloga, njuni viri pa so zelo omejeni. Morda bi bilo treba kmalu najeti strokovno podjetje, ki bo poskrbelo za komercializacijo evropskega GNSS. Komercialni razvoj programov EGNOS in GALILEO je ključen za dolgoročen uspeh, v ta življenjsko pomemben, zapleten izziv pa je bilo doslej vloženega premalo dela.

4.1.5 EU potrebuje agresivno strategijo tržnega razvoja, ki jo bo pripravila visoko usposobljena ekipa na podlagi jasnih in merljivih ciljev.

4.1.6 EU mora zagotoviti odločno usmerjanje in polno podporo, da odpravi vse negotovosti okrog GNSS.

4.1.7 Zaupanje v vodenje in upravljanje programov GNSS je bistveno za podporo znotraj EU in na trgu. Sedanje strukture vodenja in upravljanja bi bilo treba pregledati in oceniti, ali bi bilo treba uvesti kakšne spremembe.

4.1.8 Treba bi bilo najti dodatno financiranje za programe trženja in inovacij na podlagi ustvarjalnega sodelovanja in iskanja sinergij z drugimi pobudami, kot sta digitalna agenda in Unija inovacij.

4.1.9 Pripraviti je treba trženjsko in inovacijsko strategijo na podlagi vrednostne verige/proizvodov/tržnih segmentov za vsak del industrije nadaljnjih aplikacij: elektronika, programska oprema, mobilna telefonija, radio, strojna oprema in storitve.

4.1.10 Komisija bi morala proučiti sektorje, v katere bi bilo treba uvesti nove predpise, da se izkoristijo prednosti, ki jih prinašajo aplikacije in tehnologije evropskega GNSS.

4.1.11 Določiti bi bilo treba ureditvene ukrepe, ki bodo izbiri tehnologij EGNOS/GALILEO dali prednost pred slabšimi tehnologijami, zlasti za aplikacije, ki zahtevajo zaupanje v neprekinjenost storitev ali visoko raven natančnosti in integritete, ali za varnost.

4.1.12 EU bi morala uveljaviti svoj vpliv v forumih evropskih industrijskih standardov (promet, letalstvo, kmetijstvo itd.), da zagotovi prednostno obravnavo tehnologije EGNOS/GALILEO in da spodbuja obstoječo interoperabilnost med programom GALILEO in sistemom GPS.

4.1.13 Znižanje cene čipja za sprejemnike EGNOS/GALILEO pod ceno čipja, ki se uporablja izključno za GPS, bi moralo biti pomembna strateška prednostna naloga. Učinki krivulje izkušnosti, ki jih ustvari proizvodnja velikih količin, so bistvenega pomena za nizkstroškovno proizvodnjo čipja za sprejemnike, kar je tudi razlog, da se morajo uveljaviti med razvijalci rešitev.

4.1.14 Vložiti bi bilo treba velika prizadevanja v iskanje sinergij z digitalno agendo in Unijo inovacij za skupno izvajanje inovacijskih in trženjskih programov.

4.1.15 Posebno pozornost bi bilo treba nameniti spodbujanju in podpori podjetništva med MSP, da se slednja vključijo v zagotavljanje aplikacij GNSS.

4.1.16 Uvesti bi bilo treba premišljen program razvoja inovacijskih grozdov, ki bo zajel vse proizvodne in tržne priložnosti za EGNOS in GALILEO.

4.1.17 Pripraviti bi bilo treba zemljevid vrednosti, ki bo pokazal vsa podjetja in organizacije, ki bi lahko bili ali bi morali biti vključeni v ustvarjanje tehnologije, aplikacij in storitev za EGNOS/GALILEO. Zemljevid vrednosti bi pokazal obstoječe in možne povezave med številnimi akterji. Bil bi učinkovito strateško orodje za ugotavljanje priložnosti, analiziranje problemov in pripravljane načrtov.

4.1.18 Imenovati in najeti bi bilo treba velika podjetja, ki bodo uradno spodbujala in vodila razvoj aplikacij GNSS v Evropi.

4.2 Inovacije

4.2.1 Standard kakovosti tehnologije EGNOS/GALILEO in storitev, uvedenih na trg, mora biti vedno najvišji, kar je lahko. Vzdrževati je treba strog nadzor kakovosti pri razvoju tehnologije in njenem uvajanju na raven končnega uporabnika.

4.2.2 Poleg natančnosti in integritete je treba najti nove vire razlikovanja, morda na podlagi inovativnega poslovnega modela, ki ustvarja novo izboljšano ponudbo, ki je združljiva z drugimi tehnologijami in storitvami.

4.2.3 Spodbujati bi bilo treba inteligentne proizvode in storitve z uporabo integriranih tehnologij in storitvenih komponent v povezavi s programi v okviru digitalne agende in Unije inovacij.

4.2.4 Forum za aplikacije bi moral iskati udeležence zunaj obstoječega tehnološkega in storitvenega sektorja. Tako vključevanje bi spodbudilo inovacije in ustvarjalno razmišljanje, ki bodo preseгли že ugotovljene vire.

4.2.5 Razvoj nizkstroškovnega dvojnega čipja GPS/EGNOS/GALILEO bi moral biti ena od prednostnih nalog.

4.2.6 Pripraviti je treba strategijo, ki bo ustrezno zajela učinke krivulje izkušenosti, ki jih ustvari proizvodnja velikih količin, ki so bistvenega pomena za nizkstroškovno proizvodnjo čipja za sprejemnike, da bo lahko čipje EGNOS/GALILEO stroškovno konkurenčno čipju, ki se uporablja izključno za GPS.

4.3 Trženje

4.3.1 Naloga razvoja trga za aplikacije GNSS bi morala biti dodeljena trženjskim strokovnjakom. V skladu s to zahtevo bi bilo treba pregledati obstoječe strukture in kadre. Morda bo treba za to nalogo najeti strokovno podjetje, ki bo delalo po navodilih Komisije in GSA.

4.3.2 Za uspešno izvedbo akcijskega načrta je bistvenega pomena natančen, dobro premišljen in v celoti financiran načrt trženja.

4.3.3 Zastaviti bi bilo treba „pametne“ cilje za povečanje svetovnega deleža prihodkov iz nadaljnjih aplikacij GNSS. Cilje bi bilo treba zastaviti na podlagi ciljnega trga/segmenta vrednostne verige.

4.3.4 Pripraviti bi bilo treba globalno strategijo za razvoj blagovne znamke za EGNOS/GALILEO, da se uskladijo cilji, poudari vrednost blagovne znamke, poenostavijo tržne komunikacije in vnese jasnost v trženjske prednostne naloge.

4.3.5 Uvesti bi bilo treba dobro financirano in ustrezno ciljno usmerjeno kampanjo javnega komuniciranja in ozaveščanja za spodbujanje EGNOS/GALILEO med državljani. To kampanjo bi bilo treba izvajati izključno v okviru ustrezne strategije za razvoj blagovne znamke.

4.3.6 Za vso uradno potrjeno tehnologijo EGNOS/GALILEO bi bilo treba uvesti znak kakovosti, da bo blagovno znamko EGNOS/GALILEO mogoče zaščititi pred škodo, ki jo lahko utрпи njen ugled.

4.3.7 Angažirati je treba „pridigarje“ (vnete zagovornike), ki bodo širili besedo in pridobivali na svojo stran MSP za izkoriščanje razvojne možnosti.

4.3.8 Na vseh ciljnih trgih bi bilo treba iskati in snubiti pomembne akterje in vplivne subjekte, zlasti med velikimi podjetji.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi varnostnih skenerjev na letališčih EU

COM(2010) 311 konč.

(2011/C 107/10)

Poročevalec: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Evropska komisija je 15. junija 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 PDEU Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi varnostnih skenerjev na letališčih EU

COM(2010) 311 konč.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 104 glasovi za, 1 glasom proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepne ugotovitve

1.1 EESO se strinja, da je varnost v letalskem prometu pravna dobrina, ki jo je treba zaščititi, vendar meni, da bi morala Komisija uporabiti bolj celosten pristop, pri katerem bi bili v prihodnosti ključni elementi povečana izmenjava obveščevalnih informacij in analiza človeškega dejavnika, ne pa samo uporaba zelo dvomljivih tehnologij s tveganji, ki še do danes niso ustrezno razčiščena.

1.2 Z uporabo te vrste skenerjev bi bile lahko še posebej ogrožene temeljne pravice, kot so človeško dostojanstvo, zasebnost in varstvo podatkov, če bi slike neupravičeno shranjevali, natisnili, pošiljali ali zadržali in jih kasneje razširjali. EESO meni, da bi morali potniki ne glede na to imeti pravico, da zavrnejo takšen pregled (*opt-out*), in ohraniti pravico do potovanja ne glede na način, ki so ga izbrali. Vsekakor je treba določiti jasna pravna jamstva, da v takem primeru potniki, ki zavrnejo pregled s skenerjem, ne bi imeli nikakršnih dodatnih nevarnosti, kot so dolga čakanja v vrstah za pregled ali izjemno natančni pregledi.

1.3 V zvezi z varovanjem zdravja EESO poziva Komisijo, da ponudi prepričljive študije o možnih posledicah teh naprav za zdravje potnikov in letališkega osebja zaradi pogoste izpostavljenosti iz službenih razlogov; če obstaja dvom, bi bilo najbolje uporabiti druge vrste naprav.

1.4 EESO Komisijo opozarja, da v sporočilu ni izrecno navedeno učinkovito pravno varstvo šibkejši strani, tj. letalskih

potnikov kot strank letalskih družb in letališč, saj brez zadostnih postopkovnih jamstev ni zagotovljeno varstvo posameznikovih pravic.

1.5 Odbor meni, da bi bilo treba resno preučiti alternative za uporabo varnostnih skenerjev oziroma naprav za skeniranje telesa. Kot alternativna možnost se ponuja uporaba tehničnih sistemov za shematično ugotavljanje in prepoznavanje virov groženj, ki bi jih bilo mogoče natančneje določiti z naknadno ročno kontrolo.

2. Uvod in vsebina sporočila

2.1 Sporočilo Komisije obravnava vse večjo uporabo varnostnih skenerjev na letališčih Evropske unije, ki je urejena na nacionalni ravni.

2.2 Po mnenju Komisije lahko samo skupni evropski standardi za varnost v letalskem prometu zagotovijo okvir za zagotavljanje usklajenega pristopa k uporabi varnostnih skenerjev na letališčih.

2.3 Na področju varnosti v letalskem prometu se po mnenju Komisije danes srečujemo z novimi vrstami nevarnosti. Tradicionalne varnostne tehnologije, ki se uporabljajo na letališčih, niso ustrezen in učinkovit odgovor nanje. Zato so nekatere države članice EU začele na svojih letališčih preskušati in uporabljati varnostne skenerje. Posledično se znotraj EU uporabljajo različni predpisi.

2.3.1 Varnostni skener je generični izraz za tehnologijo, ki lahko odkriva predmete pod obleko. Za odkrivanje predmetov, ki se razlikujejo od človeške kože, se uporablja več oblik sevanja z različno valovno dolžino in oddano energijo.

2.4 V skladu s pravom EU lahko države članice uvedejo uporabo varnostnih skenerjev na letališčih i) z uveljavljanjem pravice do uporabe varnostnih ukrepov, ki so strožji od obstoječih zahtev EU, ali ii) začasno, z uveljavljanjem pravice do izvajanja preskusov novih tehničnih postopkov ali metod za največ 30 mesecev.

2.5 Kar zadeva varstvo zdravja in, natančneje, uporabo ionizirajočega sevanja, evropska zakonodaja v skladu s Pogodbo Euratom določa meje za količino sevanja (*ad hoc* in na leto), zahteva legitimno upravičenost za izpostavljanje ljudi sevanju in zaščitne ukrepe, ki zagotavljajo čim manjšo možno izpostavljenost.

2.6 Komisija navaja, da je glavno načelo evropskih in mednarodnih predpisov preprečevanje prinašanja nevarnih predmetov, npr. orožja, nožev ali eksplozivnih sredstev („prepovedanih predmetov“), na letalo.

2.6.1 Ta skupni pravni okvir omogoča „enkratni varnostni pregled“, ki se v nekaterih državah članicah EU že uporablja, čeprav ne še v polni meri, in bo v prihodnosti tako za panogo kot za potnike najpomembnejši element za poenostavitev letalskih formalnosti.

2.7 V skladu s sedanjim pravnim okvirom EU za varnost v letalskem prometu dobijo države članice in/ali letališča seznam metod in tehnologij za pregledovanje in nadzor, iz katerega morajo izbrati potrebne elemente za učinkovito in uspešno izvajanje svojih nalog na področju varnosti v letalskem prometu.

2.7.1 Komisija navaja, da trenutna zakonodaja letališčem ne dovoljuje sistematične zamenjave katerekoli priznane metode in tehnologije za pregledovanje z varnostnimi skenerji. Samo sklep Komisije, v skladu s komitološkim postopkom in ki ga podpirajo države članice in Evropski parlament, je lahko osnova za to, da se dovoli, da varnostni skenerji postanejo dodatna primerna metoda za zagotavljanje varnosti v letalskem prometu.

3. Ugotovitve

3.1 EESO ima resne in izrecne zadržke glede pristopa, navedenega v sporočilu Komisije. EESO je načelno proti hipotetičnemu sprejetju in izvajanju bodoče uredbe, ki bi lahko ogrožala uresničevanje posameznikovih temeljnih pravic.

Tehnologije se hitro razvijajo. Najprej je treba razviti povsem zanesljiv sistem, ki ne bo ogrožal temeljnih pravic ali zdravja ljudi. V takšnem primeru bi bil EESO pripravljen podpreti mehanizem za kontrolo varnosti, ki bi uporabljal manj invazivno tehnologijo.

3.1.1 Nekateri vidiki tega sporočila so s pravnega vidika zelo pomanjkljivi.

3.1.2 Prvič, EESO dvomi, da je glavni cilj tega zakonodajnega akta (splošna uvedba varnostnih skenerjev na vseh letališčih v EU) res najbolj primeren način za doseganje varnosti v letalskem prometu. Čeprav Komisija trdi, da uvedba skenerja ne bi bila obvezna, pa potniki ne bi imeli izbire zavrniti takšnega pregleda. Preden se ukrep sprejme na taki ravni, je treba ugotoviti, ali izpolnjuje merilo sorazmernosti, pri katerem se potreba po takšnem ukrepu primerja z drugimi dejavniki, kot so stroški, povezani z uvedbo teh varnostnih skenerjev. Uvedba teh sistemov (strošek nabave osnovne opreme in dodatne logistične podpore) na vseh letališčih v EU bi bila glede na resne dvome o njihovi zanesljivosti ter možno ogrožanje zdravja izpostavljenih ljudi in temeljnih pravic za javne finance predraga. Po mnenju EESO bi bilo glede na hitro razvijajoči se trg bolj logično počakati na nove, bolj izpopolnjene tehnologije, ki bodo manj invazivne in bolj v skladu z zastavljenim ciljem, tj. varnostjo v letalskem prometu. Odbor meni, da bi bilo treba resno preučiti alternative za uporabo varnostnih skenerjev oziroma naprav za skeniranje telesa. Kot alternativna možnost se ponuja uporaba tehničnih sistemov za shematično ugotavljanje in prepoznavanje virov groženj, ki bi jih bilo mogoče natančneje določiti z naknadno ročno kontrolo.

3.1.3 EESO ima pripombe tudi glede hudega omejevanja temeljnih pravic, ki bi jih izvajanje takšne uredbe povzročilo. Tako so na primer na nekem sodišču v Floridi, kjer uporabljajo tehnologijo milimetrskih valov, varnostniki hranili 35 000 slik, ki so bile kasneje razširjene po internetu, s čimer so bile kršene temeljne pravice tisočev oseb.

3.1.4 Vprašljiva pa je tudi izbira pravnega instrumenta in postopka za njegovo sprejetje, ki ju predlaga Komisija.

3.2 Glede na merila, ki so se v veliki meri uveljavila s sodno prakso Sodišča EU in Evropskega sodišča za človekove pravice, se zdi, da sporočilo Komisije ne upošteva v celoti vseh treh meril – potrebnosti, sorazmernosti in zakonitosti – ki jih morajo izpolnjevati vsi ukrepi javnih organov v pravni državi ali uniji, da ne bi zmanjšali ali omejili spoštovanja človekovih pravic in svoboščin.

3.2.1 V zvezi s prvim navedenim vidikom obstajajo resni dvomi glede nejasne povezave med predlaganim ukrepom (uvedbo „varnostnih skenerjev“) in doseganjem večje varnosti v letalskem prometu.

3.2.2 V zvezi z oceno uvedbe novih metod in tehnologij Komisija v istem sporočilu zaradi različnih incidentov na področju varnosti v letalskem prometu v zadnjih letih sama izrecno priznava, da je to „vedno bolj neučinkovito“, in zato zahteva „celosten pristop, pri katerem bi bili v prihodnosti ključni elementi povečana izmenjava obveščevalnih informacij in analiza človeškega dejavnika“.

3.2.3 Ni naključje, da ta ocena sovpada s stališčem Evropskega nadzornika za varstvo podatkov, ki je na zaprosilo Evropske komisije pripravil *ad hoc* poročilo o sporni zakonodaji in to stališče uporabil tudi v vseh svojih mnenjih v zvezi z uporabo evropskih varnostnih ukrepov ob terorističnih grožnjah.

3.2.4 Najti je treba ravnovesje med potrebo po nediskriminatornem reševanju problema varnosti v letalskem prometu na evropski ravni in dokončno uvedbo „enkratnega varnostnega pregleda“, ob spoštovanju temeljnih pravic, zlasti v primeru prostovoljne privolitve v pregled s takšno tehnologijo.

3.2.5 Še strožje je stališče delovne skupine, ustanovljene na podlagi člena 29 Direktive 95/46/ES, ki v poročilu z dne 11. februarja 2009 pravi, da ti skenerji niso alternativa drugim načinom, ki se že uporabljajo za odkrivanje groženj varnosti v letalskem prometu, in da do danes ni dokazov za potrebo po nadomestitvi sedanjih nadzornih ukrepov na letališčih s temi skenerji.

3.3 Drugi zadržek EESO je povezan s precejšnjimi posledicami, ki bi jih izvajanje uredbe, kakor je predlagana v tem sporočilu, lahko imelo za uresničevanje temeljnih pravic.

3.3.1 Med prizadetimi temeljnimi pravicami in temeljito analizo ocene finančnih stroškov uvedbe skenerjev na letališčih je prevelik kontrast, da bi upravičili koristnost skenerjev.

3.3.2 Pri tem je treba najti primerno ravnovesje med svobodo in varnostjo, za kar je iz več razlogov potrebna previdna razlaga zakonodaje.

3.3.3 Po eni strani so najbolj prizadete pravice in svoboščine skoraj izključno pravice, ki jih je Evropsko sodišče človekovih pravic razglasilo za nedotakljivi temelj javnega reda, določen z Evropsko konvencijo človekovih pravic.

3.3.4 Zato je kakršnokoli omejevanje teh pravic možno samo v izrednih primerih, kadar dejansko ni manevrskega prostora za druge možnosti, ki so s pravnega vidika manj zavezujoče; omejevanje mora biti podvrženo nadzoru na nadnacionalni ravni in v skladu s prakso napredne demokratične družbe. Da bi odpravila morebitne kršitve temeljnih pravic, bo morala Komisija v bodoči uredbi vsekakor določiti skrajšane in prednostne postopke ali pa navesti postopke, ki že obstajajo v državah članicah.

3.3.5 Po drugi strani – kakor je dejala tudi generalna pravobranilka Eleanor Sharpston v svojih sklepnih predlogih v zadevi C-345/06 (Heinrich), ki se ravno tako nanaša na sprejetje zakonodajnega akta Evropske komisije o varnosti v letalskem prometu – v EU ni mesta za argumente, ki bi upravičevali odpravo ali omejevanje jamstva temeljnih pravic, da bi preprečili tveganje za javno varnost, ki je lahko v težkih časih ali okoliščinah izredno veliko.

3.4 EESO je še posebej zaskrbljen zaradi zdravja potnikov in osebja, ki so izpostavljeni takšni kontroli iz službenih razlogov. EESO v zvezi s tem zahteva, da mora biti za ponavljajočo se uporabo visokotehnoloških aparatov odgovorno ustrezno usposobljeno osebje. Pri tem so bistvenega pomena ustrezni plačilni in delovni pogoji. Z zaposlitvijo usposobljenega osebja bi se zagotovil prispevek k zmanjšanju večkratnih in zdravju škodljivih kontrol z detektorji kovin.

3.5 EESO upa, da bo predlog Komisije določil visoko stopnjo zaščite zdravja, na podlagi preverjenih, prepričljivih in zanesljivih znanstvenih raziskav in mnenj, ki bodo zadovoljili potnike, da bi zagotovili čim manjšo izpostavljenost morebitnim negativnim učinkom. Poleg tega je treba določiti posebna pravila za posebej občutljive in/ali ranljive potnike, kot so nosečnice, otroci, invalidi in osebe z nekaterimi boleznimi, za katere bi bila takšna kontrola odsvetovana.

3.6 Navsezadnje ni nobenega zanesljivega dokaza, da ti skenerji ne povzročajo tveganja za zdravje ljudi. Ravno tako za primer, da bi ti skenerji prešli v splošno rabo, ni pravil ravnanja v skladu z zakonskimi zahtevami po varstvu osebnih podatkov. Zato bi morala Komisija podrobneje določiti vsebino protokolov, da bi primerno odgovorili na dvome v zvezi z uresničevanjem temeljnih pravic. Treba jih je tudi ustrezno objaviti, da bi potniki predvsem vedeli, da je uporaba teh skenerjev povsem prostovoljna in nikakor obvezna.

3.6.1 Vsekakor je treba omogočiti možnost, da oseba zavrne pregled s takšnim skenerjem, in določiti jasna zakonodajna jamstva, da v takem primeru ta oseba ne bi bila deležna nikakršnih dodatnih nevarnosti, kot so dolga čakanja v vrsti za pregled ali izjemno natančni pregledi. Teh dveh določb v sporočilu Komisije ni.

3.7 Zadrego pa povzročata tudi izbrana terminologija in način predstavitve tega vprašanja v predlogu Komisije.

3.7.1 Komisija na novo uporablja izraz „varnostni skener“ namesto izraza „naprave za skeniranje telesa“, ki se je uporabljal v javnem posvetovanju, ki ga je organizirala Komisija v skladu z zahtevo iz resolucije Evropskega parlamenta z dne 23. oktobra 2008.

3.7.2 Sprememba terminologije je poskus, da bi sporočilo v smislu sprejemljivosti napravili politično bolj „privlačno“; to je razvidno tudi iz naklonjenosti Komisije do uvedbe teh naprav kot dela varnostnih ukrepov v letalskem prometu v vseh državah članicah EU.

3.7.3 Tako na primer Komisija v točki 34 svojega sporočila navaja, da lahko skenerji v celoti nadomestijo druge načine zagotavljanja varnosti v letalskem prometu.

3.7.4 Podobno točka 45 sporočila navaja, da je glede na tehnologijo, ki je danes na voljo, jasno, da bi „z uporabo varnostnih skenerjev povečali verjetnost odkritja nevarnih predmetov in si zagotovili precej večjo zmožnost preprečevanja“.

3.7.5 Točka 82 ponavlja, da bi uporaba varnostnih skenerjev „lahko zlasti velikim letališčem omogočila večjo prilagodljivost in zvišala njihov potencial za boljšo varnost letalstva“.

3.7.6 Glede na različne dvome, povezane z uporabo teh naprav, in njihove nedvomne posledice za državljanske pravice in svoboščine, bi bilo primerneje predlagati besedilo, ki z različnih vidikov predstavlja sedanji položaj in možne alternative na bolj objektivni način.

3.7.7 Nenavadne se ne zdijo samo formulacije, ki jih je v tem dokumentu uporabila Komisija, temveč tudi zadnji od zgoraj

navedenih vidikov, ki se nanaša tako na izbiro vrste akta (uredba) kot na primernost izbranega postopka (komitološki postopek).

3.8 Če povzamemo, obstajajo v zvezi s sporočilom resni dvomi – ne v zvezi z njegovo zakonitostjo, temveč legitimnostjo.

3.8.1 Komisija seveda res lahko ukrepa na tem področju na podlagi pristojnosti, ki jih določa člen 4(2) Uredbe št. 300/2008 Evropskega parlamenta in Sveta.

3.8.2 Kljub temu pa bi lahko Komisija tako sporen predlog lahko pripravila veliko skrbneje, zlasti glede na nedavne izkušnje, ko je morala na zahtevo Sodišča spremeniti lastne akte ravno s tega področja.

3.8.3 V teh okoliščinah se zdi, da bi bil primernejši sklep, namenjen vsem državam članicam, ali pa priporočilo, da bi tako pristojnim oblastem omogočili večji manevrski prostor in več časa, da (prostovoljno) preskusijo skenerje.

3.8.4 Podobno je treba poudariti, da je komitološki postopek, ki ga je izbrala Komisija za sprejetje prihodnjega zakonodajnega predloga, sicer popolnoma zakonit, vendar preveč omejevalen in premalo pregleden za tako pomemben akt.

3.8.5 Vse to je še toliko bolj pomembno glede na to, da so bile z Lizbonsko pogodbo in novim členom 290 PDEU določene podlage za novi mehanizem, po katerem lahko Komisija ukrepa v skladu s pooblastili, ki jih nanjo preneseta Svet in Evropski parlament, kar pa lahko prekličeta brez kakršnegakoli pojasnila (člen 290(2)(a)). Zato bi morala Komisija dobro premisliti, ali ne bi bilo – glede na precejšnje posledice, ki bi jih uveljavitev predlagane uredbe imela za obstoječe pravice ljudi – bolje ta predlog postaviti v širši institucionalni okvir, odprt za javno razpravo z vsemi udeleženi stranmi in politično razpravo z reprezentativnimi političnimi strankami, kar zahteva parlamentarna demokracija, in v kateri bi moral imeti Evropski parlament, ker gre za temeljne pravice, ključno vlogo. Vse to pa v komitološkem postopku ni možno.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi prvega programa za politiko radiofrekvenčnega spektra

COM(2010) 471 konč. – 2010/0252 (COD)

in o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropske širokopasovne povezave: naložbe v rast, ki jo poganja digitizacija

COM(2010) 472 konč.

(2011/C 107/11)

Poročevalec: **g. McDONOGH**

Evropski parlament in Svet sta 7. oktobra 2010 sklenila, da v skladu s členoma 114 in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi prvega programa za politiko radiofrekvenčnega spektra

COM(2010) 471 konč. – 2010/0252 (COD).

Evropska komisija je 20. septembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske Unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropske širokopasovne povezave: naložbe v rast, ki jo poganja digitizacija

COM(2010) 472 konč.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 108 glasovi za in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi

1.1 EESO čestita Komisiji za vse tri dokumente, ki jih je pripravila v tem „širokopasovnem svežnju“. Dokumenti prihajajo ob pravem času, so uravnoteženi in celoviti v svojem obsegu.

1.2 EESO odločno podpira cilje digitalne agende za zagotavljanje trajnostnih gospodarskih in družbenih koristi enotnega digitalnega trga, ki se opira na hitri in ultrahitri internet, in v celoti podpira ambiciozen cilj glede širokopasovnega dostopa, vključen v to vodilno pobudo ⁽¹⁾. Toda Odbor je prepričan, da

⁽¹⁾ COM(2010)245konč./2: Do leta 2020 naj bi vsi Evropejci imeli dostop do interneta s hitrostjo več kot 30 megabitov na sekundo (Mbps), 50 % ali več evropskih gospodinjstev pa naj bi bilo naročenih na hitrosti, večje od 100 Mbps. Digitalna agenda tudi ponovno potrjuje cilj, ki ga je sprejel Evropski svet, in sicer da se vsem Evropejcem do leta 2013 zagotovi osnovni širokopasovni dostop.

bo čez nekaj let morda treba zastaviti še bolj ambiciozne cilje povezljivosti, da bo Evropa ostala konkurenčna v svetovnem merilu ⁽²⁾.

1.3 Odbor z veliko zaskrbljenostjo opaža, da brezposelnost v Evropski uniji še naprej narašča, zlasti med mladimi (mlajšimi od 25 let) ⁽³⁾. Odbor je prepričan, da je uspešno izvajanje „širokopasovnega svežnja“ ključnega pomena za obvladovanje brezposelnosti, in sicer z zagotavljanjem pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropi, kakor je predvideno v strategiji Evropa 2020.

⁽²⁾ Južna Koreja je pripravila načrt, po katerem bo do leta 2012 standardna hitrost povezave znašala 1000 Mbps. Vlada spodbuja podjetja, naj vložijo 34 trilijonov vonov (KRW) (23 milijard EUR), kolikor je potrebno za uresničitev tega načrta. Za primerjavo – ta številka je približno enaka kot letni proračun za izobraževanje v tej državi. (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/click_online/9093991.stm).

⁽³⁾ Eurostat news release euro indicator - 5/2011, 7. januar 2011: novembra 2010 je stopnja brezposelnosti mladih (mlajših od 25 let) znašala 20,7 % na **območju evra** in 21 % na **EU 27**. Novembra 2009 je znašala 20,1 % in 20,5 %.

1.4 EESO z zadovoljstvom ugotavlja, da so regulativna načela iz „širokopasovnega svežnja“ skladna z revidiranim zakonodajnim okvirom za elektronske komunikacije ⁽⁴⁾.

1.5 EESO meni, da je načelo nevtralnosti omrežja ⁽⁵⁾ bistvenega pomena za prihodnost internetnih storitev v Evropi. EESO je seznanjen s poročilom Komisije o javnem posvetovanju glede odprtega interneta in nevtralnosti omrežja ⁽⁶⁾ in pozdravlja podporo, ki jo je temu načelu izrekla podpredsednica Komisije Neelie Kroes ⁽⁷⁾. Vendar je hkrati zaskrbljen, da so prisotne močne komercialne spodbude za ponudnike storitev s pomembno tržno močjo, da bi delovali v nasprotju z načelom nevtralnosti omrežja in zoper interese državljanov. EESO meni, da bi bilo treba določbe telekomunikacijskega okvira ⁽⁸⁾ ustrezno spremeniti, da bi okrepili pristojnosti nacionalnih regulativnih organov (NRO) ter zagotovili, da internet v Evropi ostane odprt in da ponudniki storitev v celoti spoštujejo načelo nevtralnosti omrežja.

1.6 EESO Komisijo opozarja na številna mnenja, ki jih je sprejel v preteklosti in v katerih je poudaril svojo podporo informacijski družbi, strategiji EU2020 in digitalni agendi, ter na mnenja, v katerih je obravnaval potrebo po internetnih povezavah visoke kakovosti in visokih hitrosti, ki morajo biti na voljo državljanom po vsej Evropi, in potrebo po vzpostavitvi uravnoteženega zakonodajnega okolja za komunikacijske storitve, ki bi zagotovilo storitve visoke kakovosti po sprejemljivih cenah ⁽⁹⁾.

1.7 Strategija za širokopasovni dostop

1.7.1 EESO je prepričan, da je učinkovito izvajanje strategije EU za širokopasovne povezave bistvenega pomena za bodočo gospodarsko in socialno dobrobit vseh državljanov. Ker pa

⁽⁴⁾ Direktivi 2009/140/ES in 2009/136/ES.

⁽⁵⁾ Nevtralnost omrežja je načelo, ki se zavzema, da ponudniki internetnih storitev in vladne službe ne bi na noben način omejevali vsebine, spletnih strani, platform, vrst opreme, ki jo je mogoče priključiti, in dovoljenih načinov komunikacije. Če določen uporabnik plača za določeno raven internetnega dostopa, drug uporabnik pa plača za enako raven dostopa, mora biti obema uporabnikoma omogočeno, da se med seboj povežeta glede na raven dostopa, na katero sta naročena. Pojavljajo se pomisleki glede možnosti ponudnikov širokopasovnih storitev, da z uporabo lastne lokalne infrastrukture preprečijo dostop do internetnih aplikacij in vsebine (npr. spletnih strani, storitev, protokolov), še posebej tistih, ki jih nudijo konkurenčni ponudniki, ali da spremenijo svoje poslovne modele ter tako zmanjšajo kakovost in obseg dostopa, ki ga uporabljajo različni uporabniki. Take spremembe v poslovnih modelih bi lahko povzročile diskriminacijo na podlagi nepoštenih cen in kakovosti storitev. O možnosti sprejetja predpisov, s katerimi bi uvedli obvezno nevtralnost internetnega omrežja, potekajo žgoče razprave.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/doc/library/public_consult/net_neutrality/report.pdf

⁽⁷⁾ GOVOR/10/643 na vrhu Evropske komisije in Evropskega parlamenta o Odprtem internetu in nevtralnosti omrežja v Evropi.

⁽⁸⁾ Direktivi 2009/140/ES in 2009/136/ES.

⁽⁹⁾ Glej UL C 120, 20.5.2005, str. 22; UL C 28, 3.2.2006, str. 88; UL C 318, 23.12.2006, str. 222; UL C 97, 28.4.2007, str. 27; UL C 324, 30.12.2006, str. 42; UL C 151, 17.6.2008, str. 25; UL C 44, 16.2.2008, str. 50; UL C 224, 30.8.2008, str. 50; UL C 77, 31.3.2009, str. 60; UL C 175, 28.7.2009, str. 87; UL C 175, 28.7.2009, str. 8; UL C 182, 4.8.2009, str. 56; UL C 218, 11.9.2009, str. 41; UL C 317, 23.12.2009, str. 103; UL C 255, 22.9.2010, str. 116; UL C 44, 11.2.2011, str. 178; UL C 54, 19.2.2011, str. 58.

bodo finančne okoliščine še mnogo let težavne, je EESO zaskrbljen, da bo doseganje ciljev na področju širokopasovnih povezav za Evropo velik izziv. EESO zato poziva Svet, Komisijo, države članice ter lokalne in regionalne organe, da storijo vse, kar je v njihovi moči, in podprejo izvajanje ciljev na področju širokopasovnih povezav, ki izhajajo iz digitalne agende.

1.7.2 EESO je prepričan, da je splošen dostop do hitrih širokopasovnih storitev ključnega pomena za spodbujanje socialne in teritorialne kohezije ⁽¹⁰⁾. EESO pozdravlja načrte za razširitev uporabe strukturnih skladov in sklada za razvoj podeželja, s katerimi bi podprli vzpostavitev komercialno izvedljive širokopasovne infrastrukture. Vendar je treba pri tem zagotoviti, da bodo od tovrstnih naložb imeli koristi tudi državljanji, in sicer v obliki visokokakovostnih storitev in znatnega znižanja stroškov za vse končne uporabnike. Odbor poziva tudi države članice ter lokalne in regionalne oblasti, naj zagotovijo brezplačne vstopne točke WiFi v javnih prostorih, da bi tako podprle digitalno agendo.

1.7.3 EESO opozarja Komisijo na multiplikativne učinke, ki jih ima znižanje stroškov zagotavljanja širokopasovne infrastrukture v celotni Evropi na gospodarstvo in kakovost življenja. EESO poziva Komisijo, države članice ter lokalne in regionalne organe, naj si prizadevajo za znižanje tovrstnih stroškov.

1.7.4 EESO sicer pozdravlja ukrepe za spodbujanje in podporo naložbam v širokopasovno infrastrukturo, vendar bi želel, da se vse naložbe izvajajo na način, ki krepi konkurenčnost. EESO bi bil zaskrbljen, če bi se podpora izvajala na način, ki bi prinesel nesorazmerne koristi ponudnikom storitev s pomembno tržno močjo.

1.7.5 EESO je hkrati razočaran, ker so države članice do sedaj počasi črpale sredstva, namenjena širokopasovnim povezavam ⁽¹¹⁾. Načrtovana navodila državam članicam, kako pospešiti programe in črpanje razpoložljivih sredstev, so dobrodošla.

1.8 Politika radiofrekvenčnega spektra

1.8.1 EESO z zadovoljstvom ugotavlja, da bo program za politiko radiofrekvenčnega spektra (RSPP) zagotovil in dal na razpolago dovolj ustreznega spektra za potrebe pokritosti in zmogljivosti brezžičnih širokopasovnih tehnologij, da se lahko doseže cilj za leto 2020. EESO tudi meni, da se razvoj širokopasovnih storitev lahko spodbudi z ukrepi za spodbujanje konkurence, npr. z uvedbo trgovanja s spektrom in ukrepi za preprečevanje morebitnih izkrivljanj pri spreminjanju veljavnih dovoljenj.

⁽¹⁰⁾ UL C 175, 28.7.2009, str. 8.

⁽¹¹⁾ Do septembra 2009 je bilo porabljenih le 18 % načrtovanih odhodkov za obdobje 2007-2013.

1.8.2 EESO tudi izraža zadovoljstvo, ker program za politiko radiofrekvenčnega spektra izrecno zasleduje cilj, da bi bil pas digitalne dividende 800 MHz na voljo za zagotavljanje širokopasovne pokritosti do leta 2013, še posebej na podeželskih območjih. Odbor poziva države članice, naj brez odlašanja dajo ta spekter na voljo.

1.8.3 EESO je seznanjen tudi z načrti glede uporabe cenovno dostopnih širokopasovnih povezav prek satelita, s katerim bi zagotovili pokritost na odmaknjenih področjih, ki jih ni mogoče doseči s prizemnimi sredstvi.

1.8.4 EESO se pridružuje pozivu Komisije državam članicam, naj k čim hitrejšemu doseganju cilja širokopasovne pokritosti pripomorejo tako, da nemudoma sprejmejo politike za:

- zagotavljanje dovolj velikih pasov spektra ⁽¹²⁾;
- hitro dodeljevanje pravic do uporabe;
- povečanje prožnosti in konkurence;
- omogočanje sekundarnega trgovanja s spektrom, s katerim se bodo prilagodile razvoju dogodkov na trgu.

1.9 Omrežja za dostop naslednje generacije (NGA)

1.9.1 Zagotavljanje omrežij za dostop naslednje generacije je izjemno drago, prinaša pa tudi precejšnje tveganje za vlagatelje. EESO ugotavlja, da predlogi upoštevajo tovrstna tveganja in omogočajo vključitev premije za tveganja v stroške reguliranega dostopa.

1.9.2 EESO pozdravlja ustvarjalen pristop, ki ga je zavzela Komisija za zagotavljanje močne podpore sovlaganju, ki lahko zmanjša raven tveganja, ki ga prevzamejo posamezna podjetja.

1.9.3 EESO se zaveda, da bo uspešno izvrševanje predpisov, ki urejajo dostop do omrežij NGA, v veliki meri odvisno od tega, kako bodo nacionalni regulativni organi v posameznih državah članicah te predpise izvajali. EESO poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo ustrezno podporo nacionalnim regulativnim organom in Organu evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC), da bodo lahko uspešno opravili to težko nalogo.

2. Priporočila

2.1 Da bi zagotovili nadaljnjo uporabo odprtega interneta in zaščitili nevtralnost omrežja, morajo Komisija in nacionalni regulativni organi natančno spremljati metode, ki jih operaterji

⁽¹²⁾ Pri določanju spektra je bistveno, da je ta zagotovljen učinkovito; to pomeni, da ga je treba zagotoviti z odpiranjem novega spektra (npr. 2,6 GHz in 800 MHz) in sprostitev uporabe obstoječega spektra (npr. pas 900/1 800 MHz – glej revidirano direktivo o GSM in sklep o 900/1 800 MHz).

uporabljajo za upravljanje pretoka podatkov v svojih omrežjih, in morebitne učinke, ki jih imajo te metode na izkušnjo uporabnikov interneta.

2.2 Komisija bi morala na podlagi izkušenj preučiti ustreznost telekomunikacijskega okvira, da bi se lahko uspešno soočila z izzivi, ki jih postavljajo ponudniki storitev z ogrožanjem odprtega interneta in nevtralnosti omrežja.

2.3 V kratkem bi bilo treba posodobiti tudi nacionalne širokopasovne načrte, ki morajo vsebovati projektne načrte za zagotavljanje hitrih in ultrahitrih širokopasovnih povezav.

2.4 Nacionalni načrti na področju širokopasovnega dostopa morajo upoštevati običajne najboljše prakse za projektne načrte in vsebovati podrobnosti glede potrebnih virov za izpolnjevanje ciljev in z njimi povezanih rokov.

2.5 EU mora redno pregledovati nacionalne načrte na področju širokopasovnega dostopa, da bi se odzvala na vrzeli pri porabi virov in druga vprašanja, povezana z načrti.

2.6 Nacionalni načrti na področju širokopasovnega dostopa morajo vsebovati podrobne podatke o vseh programih neposredne državne pomoči ter naložbah v infrastrukturo in gradbena dela, ki bi lahko olajšali doseganje ciljev digitalne agende.

2.7 EESO prosi Komisijo, naj posebno pozornost posveti vplivu na konkurenco v državah članicah, da bi nadzorovala, kako se znižujejo stroški širokopasovnih omrežij.

2.8 Komisija mora z vsemi ustreznimi mehanizmi zagotoviti, da bodo cene radiofrekvenčnega spektra vedno na ustrezni ravni, tako da bo zagotavljanje konkurenčnih storitev rentabilno.

2.9 Da bi spodbudile digitalno gospodarstvo, morajo države članice in regionalni organi spodbujati vzpostavitev vstopnih točk brezplačnega brezžičnega interneta (WiFi) v javnih prostorih.

2.10 Pri izvajanju infrastrukturnih projektov s pomočjo sovlaganj in javno-zasebnih partnerstev morajo biti države članice in regionalni organi previdni, da ne škodujejo zdravi konkurenci na trgu ⁽¹³⁾.

2.11 Pri razvoju radijskih tehnologij in storitev je treba največjo pozornost posvetiti pomislekom glede javnega zdravja, ki izhajajo iz možnih nevarnih učinkov elektromagnetnih polj, in v zvezi s tem zagotoviti javnosti, da bo za varnost poskrbljeno z učinkovitimi ukrepi za spremljanje teh učinkov.

⁽¹³⁾ Glej UL C 48, 15.2.2011, str. 72.

2.12 EESO meni, da morajo lokalni organi pri izdajanju dovoljenj za vzpostavitev brezžičnih omrežij učinkovito izvrševati okoljske in zdravstvene predpise, tako da je storitve, ki te predpise v celoti izpolnjujejo, mogoče zagotoviti na hiter in stroškovno učinkovit način.

2.13 Da bi zagotovili enotno izvajanje predpisov o dostopu naslednje generacije v EU in določili vse morebitne težave glede virov, mora Komisija predlagati, naj bodo nacionalni regulativni organi podvrženi rednim revizijam. Takšne revizije bi se mogoče lahko izvajale v obliki medsebojnega pregledovanja pod okriljem Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC).

2.14 EU mora preučiti možnosti za zagotavljanje sredstev Organu evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) za naslednje namene:

- vzpostavitev skupine strokovnjakov, ki bi lahko po potrebi dopolnila strokovno znanje nacionalnih regulativnih organov;
- financiranje programa strokovnega izpopolnjevanja za osebe nacionalnih regulativnih organov;
- financiranje enote za revizijo in najboljše prakse, ki bi pripomogla k zagotavljanju enotne ravni odličnosti pri izdajanju predpisov na območju celotne Evrope.

3. Ozadje

3.1 Razvoj hitrih komunikacijskih omrežij ima danes enak revolucionaren učinek, kot ga je imel razvoj električnega in prometnega omrežja pred sto leti. Čeprav je Evropa ena izmed regij z največjo razširjenostjo omrežij na svetu⁽¹⁴⁾, številna področja EU še vedno nimajo dostopa do osnovnih internetnih storitev, hitre povezave pa so redke celo v urbanih območjih.

3.2 Državlani in podjetja po vsem svetu vse pogosteje zahtevajo veliko hitrejša omrežja za dostop naslednje generacije. Na tem področju Evropa še vedno zaostaja za nekaterimi glavnimi mednarodnimi partnerji: 30 % Evropejcev še vedno ni nikoli uporabilo interneta, Evropa pa ima le 1-odstotno stopnjo prodora hitrih optičnih omrežij, medtem ko je ta na Japonskem 12-odstotna, v Južni Koreji pa 15-odstotna.

3.3 Ambiciozni cilji na področju širokopasovne povezljivosti v Evropi so bili določeni v digitalni agendi⁽¹⁵⁾ – eni izmed vodilnih pobud strategije Evropa 2020⁽¹⁶⁾ za pametno, trajnostno in vključujoče gospodarstvo: do leta 2020 naj bi vsi Evropejci imeli dostop do interneta s hitrostjo več kot 30 megabitov na sekundo (Mbps), 50 % ali več evropskih gospodinjstev pa naj bi bilo naročenih na hitrosti, večje od 100 Mbps. Digitalna agenda tudi ponovno potrjuje cilj, ki ga je sprejel Evropski svet, in sicer da se vsem Evropejcem do leta 2013 zagotovi osnovni širokopasovni dostop. Za doseg te visoko zasta-

vljenih ciljev je treba oblikovati vseobsegajočo politiko, ki bo temeljila na kombinaciji tehnologij, ter dolgoročno skrbno spremljati napredek⁽¹⁷⁾.

3.4 „Širokopasovni sveženj“, ki ga obravnava to mnenje, zajema dokumente Komisije, ki so oblikovani tako, da omogočajo uveljavitev ciljev glede povezljivosti, navedenih v digitalni agendi. Sveženj vsebuje:

- niz predlogov, ki obravnavajo zahteve za načrtovanje in financiranje, potrebne za doseganje ciljev na področju povezljivosti – *Evropske širokopasovne povezave: naložbe v rast, ki jo poganja digitalizacija* (COM(2010) 472);
- zakonodajni predlog za vzpostavitev prvega programa za politiko radiofrekvenčnega spektra, ki je nujen za ureditev in uskladitev brezžične infrastrukture, potrebne za nudenje podpore ciljem iz strategije Evropa 2020 – *Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi prvega programa za politiko radiofrekvenčnega spektra* (COM(2010) 471);
- priporočilo o tem, kako naj bi nacionalni regulativni organi urejali dostop do omrežij za dostop naslednje generacije, ki so potrebna za vzpostavitev hitre in ultrahitro širokopasovne povezljivosti, določene v digitalni agendi – C(2010) 6223/3.

4. Ugotovitve

4.1 Strategija za širokopasovni dostop

4.1.1 Ambiciozne cilje strategije EU2020 in digitalne agende bo mogoče uresničiti le, če bodo države članice razvile in izvajale učinkovite nacionalne širokopasovne načrte. Čeprav imajo že vse države članice svoje strategije za širokopasovni dostop, je treba te v kratkem posodobiti, da bodo vsebovale načrte za ultrahitro omrežja, vključno s konkretnimi cilji in ustreznimi izvedbenimi ukrepi.

4.1.2 Načrtovanje in izvajanje nacionalnih strategij za širokopasovni dostop sta bistvenega pomena za uspeh. Pomembno je tudi, da države članice vzpostavijo omrežja za dostop naslednje generacije na način, ki ne bo zapostavljal nobene regije EU, saj se bo sicer v prikrajšanih regijah, ki ne morejo sodelovati v razvijajočem se digitalnem gospodarstvu, ponovno razširil digitalni razkorak in upočasnil gospodarski razvoj.

4.1.3 V pomoč bi bila tudi ocena rentabilnosti nacionalnih širokopasovnih načrtov, s katero bi preverili, ali so načrti določili (človeške in druge) vire, potrebne za njihovo izvedbo, in glavne roke posameznih projektov. Poleg tega je treba spremljati izvajanje projektnih načrtov in jih nenehno posodabljalati.

⁽¹⁴⁾ Svetovni gospodarski forum – Poročilo o informacijski tehnologiji po svetu 2009–2010, <http://www.networkedreadiness.com/gitr/>.

⁽¹⁵⁾ Digitalna agenda za Evropo, COM(2010) 245 konč./2.

⁽¹⁶⁾ EVROPA 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast – COM(2010) 2020 konč.

⁽¹⁷⁾ Tako bi lahko npr. pričakovali, da bi bilo, če bi želeli doseči cilj 100 Mbps, leta 2015 približno 15 % evropskih gospodinjstev naročenih na take hitrosti.

4.1.4 Kakovost omrežij, njihove stroški zagotavljanja storitev in konkurenčne cene za končnega uporabnika so pomembna upravljaljska merila pri programih za izgradnjo omrežij. Glede na to da gradbena dela predstavljajo 80 % vseh stroškov omrežne infrastrukture, je bistvenega pomena, da si nacionalni in lokalni organi prizadevajo za znatno zmanjšanje stroškov s pomočjo učinkovitega usklajevanja infrastrukturnih projektov.

4.1.5 Kakovostne informacije omogočajo kakovostno načrtovanje in upravljanje. Nacionalni širokopasovni načrti morajo vsebovati podrobne podatke o vseh programih neposredne državne pomoči in načrtovanih naložbah, vključno z gradbenimi deli, ki lahko olajšajo vzpostavitev infrastrukture.

4.1.6 Če ne bodo nacionalni regulativni organi spretno obravnavali tovrstnih težav, bi lahko prevladujoči položaj ponudnikov storitev s pomembno tržno močjo škodoval razvoju konkurenčnosti in vzpostavitvi infrastrukture.

4.1.7 Sodelovanje in izmenjava izkušenj med zasebnimi ponudniki infrastruktur je izjemno pomembna za učinkovitost in hitrost izvedbe, trajnostni razvoj okolja in razpoložljivost konkurenčnih cen za končne uporabnike.

4.1.8 Žal pa konkurenčna podjetja le stežka sodelujejo, razen če je to zanje obvezno. EESO z zadovoljstvom ugotavlja, da bo „širokopasovni sveženj“ od zasebnih ponudnikov infrastruktur zahteval objavo ustreznih informacij o obstoječi in načrtovani infrastrukturi, ki bodo olajšale primerno načrtovanje in učinkovito rabo virov.

4.1.9 Preglednost stroškov in cen komunikacijskih storitev je ključnega pomena, če želimo zagotoviti, da bodo državljani imeli koristi od vlaganj EU, držav članic in regionalnih organov v širokopasovno infrastrukturo.

4.1.10 EESO je navdušen nad naborom in raznolikostjo finančnih podpor, ki so na voljo za doseganje splošnih ciljev na področju širokopasovnega dostopa, ki izhajajo iz digitalne agende. EESO pozdravlja tudi načrte za nove finančne instrumente, ki naj bi bili vključeni v naslednji večletni finančni okvir.

4.2 Politika radiofrekvenčnega spektra (RSP)

4.2.1 Program za politiko radiofrekvenčnega spektra (RSPP) je pomemben zaradi vedno večje vloge, ki jo bodo brezžične komunikacije imele v pametnem, trajnostnem in vključujočem

gospodarstvu, predvidenem v strategiji Evropa 2020. Poleg zagotavljanja komunikacije med ljudmi in uporabe interneta so brezžične tehnologije bistvenega pomena za zagotavljanje bodočih aplikacij na vseh ravneh delovanja družbe – od pametnih meritev porabljene energije do inteligentnih transportnih sistemov in interneta stvari.

4.2.2 EESO se še posebej zaveda pomena programa za politiko radiofrekvenčnega spektra za vzpostavitev pametnih omrežij po celotni Evropi, ki bodo ključnega pomena za doseganje trajnostne rasti.

4.2.3 EESO ugotavlja, da na širokopasovnem trgu EU najhitreje rastejo mobilne širokopasovne povezave, pri katerih se je uporaba lansko leto več kot podvojila. Pri zadovoljevanju potreb po širokopasovnih komunikacijskih storitvah so zato vedno pomembnejše brezžične tehnologije.

4.2.4 Elektromagnetna polja bi lahko predstavljala nevarnost za dobro počutje državljanov. Odbor je zadovoljen, da program za politiko radiofrekvenčnega spektra priznava, da je treba nenehno spremljati učinke spektra na zdravje.

4.3 Omrežja za dostop naslednje generacije (NGA)

4.3.1 Predlogi glede reguliranega dostopa za omrežja za dostop naslednje generacije odražajo vse znanje, ki ga je Komisija pridobila v zadnjih letih, o tem, kako doseči pravo ravnotežje med spodbujanjem naložb v infrastrukturo in zaščito konkurenčnega okolja. Poleg tega predlogi komunikacijski industriji nudijo tudi vsa potrebna pojasnila glede predpisov, ki bodo vplivali na njihovo odločanje o naložbah in načrtih za omrežja NGA.

4.3.2 Nekateri nacionalni regulativni organi nimajo niti strokovnega znanja niti sposobnosti, da bi se soočili z nalogami, ki jih je treba opraviti. Zato bi nacionalne regulativne organe pri izvajanju teh zahtevnih nalog morda lahko podprla skupina strokovnjakov, ki bi se vzpostavila in delovala pod okriljem Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC).

4.3.3 Strokovno znanje in sposobnost nacionalnih regulativnih organov bi se skozi sodelovanje z organom BEREC lahko izboljšalo, če bi ta organizacija zagotovila program strokovnega izpopolnjevanja za svoje člane in podporo pri izvajanju najboljših praks.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropski agenciji za varnost omrežij in informacij (ENISA)

COM(2010) 521 konč.

(2011/C 107/12)

Poročevalec: **g. MORGAN**

Svet je 19. oktobra 2010 sklenil, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropski agenciji za varnost omrežij in informacij (ENISA)

COM(2010) 521 konč.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 17. februarja) s 173 glasovi za in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO se zaveda stopnje odvisnosti civilne družbe od storitev, ki se zagotavljajo prek spleta. Prav tako ga skrbi sorazmerno nezanimanje civilne družbe za lastno kibernetško varnost. EESO meni, da je Evropska agencija za varnost omrežij in informacij (ENISA) odgovorna za pomoč državam članicam in ponudnikom storitev pri izboljšanju splošnih standardov varnosti, tako da bodo vsi internetni uporabniki izvajali ustrezne ukrepe za zagotovitev svoje osebne kibernetške varnosti.

1.2 Zato EESO podpira predlog za razvoj agencije ENISA, ki naj bi prispevala k visoki ravni varnosti omrežij in informacij v Uniji, ozaveščala ter razvijala kulturo varnosti omrežij in informacij v družbi v korist državljanov, potrošnikov, podjetij in organizacij javnega sektorja Unije ter tako prispevala k nemotenemu delovanju notranjega trga.

1.3 Naloga ENISA je ključna za varen razvoj omrežne infrastrukture vlade, industrije, trgovine in civilne družbe v EU. EESO pričakuje, da bo Evropska komisija določila najvišje standarde uspešnosti za ENISA ter spremljala njeno delovanje v okviru razvijajočih se in nastajajočih groženj kibernetški varnosti.

1.4 Vse kibernetške strategije, ki so jih predstavili NATO, Europol in Evropska komisija, so odvisne od učinkovitega sodelovanja z državami članicami, ki že same razpolagajo z množico notranjih agencij, ki se ukvarjajo z vprašanji kibernetške varnosti. Strategije organizacije NATO in Europa so pro-

aktivne in operativne. V okviru strategije Evropske komisije je agencija ENISA pomemben del sestavljanke agencij in misij za zaščito kritične informacijske infrastrukture. Nova uredba agenciji ENISA ne daje operativne vloge, vendar EESO še vedno meni, da ima ENISA glavno odgovornost za zaščito kritične informacijske infrastrukture v civilni družbi EU.

1.5 Operativna odgovornost za kibernetško varnost na ravni držav članic pripada državam članicam, vendar se standardi glede zaščite kritične informacijske infrastrukture v 27 državah članicah jasno razlikujejo. Naloga agencije ENISA je, da tudi slabše opremljene države članice dosežejo sprejemljivo raven. ENISA mora zagotoviti sodelovanje med državami članicami ter jim pomagati pri uporabi najboljših praks. Kar zadeva čezmejne grožnje, mora biti naloga ENISA opozarjanje in preprečevanje.

1.6 Prav tako bo morala biti ENISA vključena v mednarodno sodelovanje s silami zunaj EU. Takšno sodelovanje je zelo politično in vključuje številna področja EU, vendar EESO meni, da mora ENISA najti svoj prostor na mednarodnem prizorišču.

1.7 Odbor je prepričan, da lahko agencija ENISA s prispevanjem k raziskovalnim projektom na področju varnosti in z dajanjem pobud zanje ima zelo pomembno vlogo.

1.8 V okviru ocene učinka EESO trenutno ne bo podprl polnega obsega izvajanja četrte in pete možnosti, na podlagi katerih bi ENISA postala operativna agencija. Kibernetška varnost je ob dinamičnem razvoju groženj tako velik problem, da morajo države članice ohraniti sposobnost proaktivnega boja proti tem grožnjam. Razvoj operativnih agencij EU

običajno privede do zmanjšanja strokovne usposobljenosti držav članic. Na področju kibernetске varnosti velja nasprotno; države članice morajo pridobiti dodatna strokovna znanja.

1.9 EESO razume stališče Komisije, da bi morala imeti ENISA natančno opredeljeno in dobro nadzorovano nalogo z ustreznimi viri. Kljub temu pa EESO izraža zaskrbljenost, da bi lahko dokončen petletni mandat agencije ENISA omejil dolgoročne projekte ter ogrozil razvoj človeškega kapitala in znanja v agenciji. To bo dokaj majhna agencija, ki se bo ukvarjala z velikim in nenehno rastočim problemom. Agencija ENISA bo zaradi obsega in pomembnosti svoje naloge morala zaposlovati skupine strokovnjakov. Njeno delo bo mešano: kratkoročne naloge in dolgoročni projekti. Zato se EESO zavzema za dinamičen in nedoločen čas trajanja mandata agencije ENISA, ki bi se sproti potrjeval z rednimi ocenjevanji in vrednotenji. Tako bi se sredstva lahko dodeljevala postopoma in glede na upravičenost.

2. Uvod

2.1 To mnenje obravnava uredbo za nadaljnji razvoj ENISA.

2.2 Komisija je svoj prvi predlog za politični pristop k varnosti omrežja in informacij predstavila v svojem sporočilu iz leta 2001 (COM(2001) 298 konč.). G. Retureau je v odgovor na to sporočilo pripravil obsežno mnenje⁽¹⁾.

2.3 Komisija je nato predlagala uredbo o ustanovitvi agencije ENISA (COM(2003) 63 konč.). Mnenje EESO⁽²⁾ o tej uredbi je pripravil g. Lagerholm. Agencija je bila dejansko ustanovljena z Uredbo ES št. 460/2004.

2.4 Varnost informacij je z nadaljnjo izjemno hitro rastjo uporabe interneta zbuvala vse večjo zaskrbljenost. Leta 2006 je Komisija objavila sporočilo, v katerem je predstavila strategijo za varno informacijsko družbo (COM(2006) 251 konč.). Mnenje EESO⁽³⁾ je pripravil g. Pezzini.

2.5 Zaradi vse večje zaskrbljenosti glede varnosti informacij je Komisija leta 2009 predložila predlog o zaščiti kritične informacijske infrastrukture (COM(2009) 149 konč.). Mnenje⁽⁴⁾, ki ga je EESO sprejel na plenarnem zasedanju decembra 2009, je pripravil g. McDonogh.

2.6 Zdaj se predlaga krepitev in izboljšanje delovanja agencije ENISA, ki naj bi prispevala k visoki ravni varnosti omrežij in informacij v Uniji, ozaveščala ter razvila kulturo varnosti omrežij in informacij v družbi v korist državljanov, potrošnikov, podjetij in organizacij javnega sektorja Unije ter tako prispevala k nemotenemu delovanju notranjega trga.

2.7 Vendar pa agencija ENISA ni edina agencija, predvidena za zagotavljanje varnosti kibernetiskega prostora EU. Odzivanje na kibernetiske vojne in kibernetiski terorizem je dolžnost vojske. Na tem področju ima glavno vlogo NATO. V skladu s svojim novim strateškim konceptom, objavljenim v Lizboni novembra 2010 (na voljo na spletni strani <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>), bo NATO nadalje razvijal svojo sposobnost preprečevanja in odkrivanja kibernetiskih napadov, obrambe pred njimi ter okrevanja po njih, tudi z uporabo svojega postopka načrtovanja, da bi tako okreplil in uskladil nacionalne zmogljivosti za kibernetisko obrambo, pri tem pa vsem organom organizacije NATO zagotovil centralizirano kibernetisko zaščito in bolje povezal orodja organizacije NATO za ozaveščanje o kibernetiski nevarnosti ter opozarjanje in odzivanje nanjo v državah članicah.

2.8 Po kibernetiskem napadu na Estonijo leta 2007 je bil 14. maja 2008 uradno ustanovljen Center odličnosti za sodelovanje pri kibernetiski obrambi (CCD COE), ki naj bi okreplil zmogljivost organizacije NATO za kibernetisko obrambo. Center s sedežem v Talinu v Estoniji je plod mednarodnega prizadevanja, ki ga trenutno podpirajo Estonija, Latvija, Litva, Nemčija, Madžarska, Italija, Slovaška in Španija.

2.9 Za boj proti elektronskemu kriminalu na ravni EU je odgovoren Europol. Sledi izvleček iz pisnega dokazila, ki ga je Europol posredoval zgornjemu domu britanskega parlamenta (glej <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200910/ldselect/lddeucom/68/68we05.htm>):

Jasno je, da morajo organi pregona iti v korak s tehnološkim razvojem storilcev kaznivih dejanj in tako zagotoviti učinkovito preprečevanje ali odkrivanje takšnih dejanj. Glede na to, da se visoka tehnologija ne mena za državne meje, mora biti tudi standard zmogljivosti enako visok po vsej EU, da se prepreči nastanek „šibkih točk“, kjer bi se visokotehnološki kriminal lahko nekaznovano razvijal. Ta zmogljivost v EU še zdaleč ni enotna. Razvoj je namreč izrazito asimetričen; nekatere države članice prednjačijo z zelo naprednimi dosežki na določenih področjih, medtem ko ostale z vidika tehnologije zaostajajo. Zato nastaja potreba po centralizirani službi, ki bi vsem državam članicam pomagala usklajevati skupne dejavnosti, spodbujala standardizacijo pristopov in standarde kakovosti ter prepoznavala in izmenjevala najboljše prakse; samo na ta način je mogoče zagotoviti enotno izvrševanje zakonodaje EU v boju proti visokotehnološkemu kriminalu.

⁽¹⁾ UL C 48, 21.2.2002, str. 33.

⁽²⁾ UL C 220, 16.9.2003, str. 33.

⁽³⁾ UL C 97, 28.4.2007, str. 21.

⁽⁴⁾ UL C 255, 22.9.2010, str. 98.

2.10 Leta 2002 je bil pri Europolu ustanovljen Center za kriminaliteto visokih tehnologij (HTCC). Ta sorazmerno majhna enota se bo v prihodnje kot osrednji del Europolovih prizadevanj na tem področju predvidoma povečala. HTCC ima pomembno vlogo pri usklajevanju, operativni podpori, strateški analizi in usposabljanju. Funkcija usposabljanja je še posebno pomembna. Europol je ustanovil tudi Evropsko platformo za kibernetično kriminaliteto, ECCP. Slednja se osredotoča na naslednje tematike:

- spletni sistem za poročanje o internetnem kriminalu (I-CROS);
- analitična delovna datoteka (Cyborg);
- portal za internetno forenziko (I-FOREX).

2.11 Strategija EU za kibernetično varnost je predstavljena v poglavju „Zaupanje in varnost“ sporočila Evropska digitalna agenda. Izzivi so navedeni kot sledi:

Zaenkrat se je internet izkazal kot izredno varen, odporen in stabilen, vendar pa omrežja IT in končne postaje končnih uporabnikov ostajajo ranljivi za številne nove grožnje: v zadnjih letih je obseg neželene

elektronske pošte narasel toliko, da je močno zgoščil promet z elektronsko pošto (različne ocene se gibajo med 80 % in 98 % vse elektronske pošte, ki kroži), s tako pošto pa se tudi širi široka paleta virusov in škodljivih programov. Nastaja prava epidemija kraj identitete in spletnih prevar. Napadi so vedno bolj prefinjeni (trojanci, botneti itd.) in imajo pogosto finančen motiv. Lahko pa so tudi politično motivirani, kot kažejo nedavni kibernetični napadi na Estonijo, Litvo in Gruzijo.

2.12 Komisija je v Agendi napovedala naslednja ukrepa:

ključni ukrep št. 6: v letu 2010 bo predstavila ukrepe, katerih cilj je **okrepljena politika varnosti omrežij in informacij na visoki ravni**, vključno z zakonodajnimi pobudami, kot je posodobljena ENISA, ter ukrepi, ki omogočajo hitrejše odzivanje na kibernetične napade, vključno s skupino za odzivanje na računalniške grožnje (CERT) za institucije EU;

ključni ukrep št. 7: do leta 2010 bo predstavila ukrepe, vključno z zakonodajnimi pobudami, za **boj proti kibernetičnim napadom na informacijske sisteme** ter do leta 2013 še s tem povezana pravila o pristojnostih v kibernetičnem prostoru na evropski in mednarodni ravni.

2.13 V sporočilu iz novembra 2010 (COM(2010) 673 konč.) je Komisija nadalje razvila Agendo z opredelitvijo strategije notranje varnosti EU. Ta ima pet ciljev, od katerih je tretji zvišanje ravni varnosti v kibernetičnem prostoru za državljane in podjetja. Predvideni so trije ukrepi, podrobnosti o teh ukrepih pa so opredeljene v naslednji preglednici (vzeti iz sporočila, ki je na voljo na spletni strani http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/malmstrom/archive/internal_security_strategy_in_action_en.pdf).

CILJI IN UKREPI	PRISTOJNOST	ČASOVNI NAČRT
CILJ 3: Zvišanje ravni varnosti v kibernetičnem prostoru za državljane in podjetja		
<i>Ukrep 1: Vzpostavljane zmogljivosti na področju kazenskega pregona in sodstva</i>		
Ustanovitev centra EU za kibernetično kriminaliteto	Ob upoštevanju študije KOM o izvedljivosti, končane leta 2011	2013
Razvoj zmogljivosti za preiskovanje in pregon kibernetičnih kaznivih dejanj	DČ s CEPOL, Europolom in Eurojustom	2013
<i>Ukrep 2: Sodelovanje z industrijo za vključevanje in zaščito državljanov</i>		
Vzpostavitev zmogljivosti za obveščanje o kibernetičnih kaznivih dejanjih ter navodila državljanom o kibernetični varnosti in kibernetičnih kaznivih dejanjih	DČ, KOM, Europol, ENISA in zasebni sektor	v teku
Smernice za sodelovanje pri ukrepanju proti nezakonitim internetnim vsebinam	KOM z DČ in zasebnim sektorjem	2011
<i>Ukrep 3: Izboljšanje sposobnosti reagiranja na kibernetične napade</i>		
Vzpostavitev omrežja skupin za odzivanje na računalniške grožnje z eno skupino v vsaki DČ in eno za institucije EU, redni nacionalni načrti ukrepov ter vaje za odzivanje na incidente in odpravo posledic	DČ in institucije EU ter ENISA	2012
Vzpostavitev evropskega sistema za izmenjavo informacij in opozarjanje (EISAS)	DČ s KOM in ENISA	2013

2.14 Vse kibernetске strategije, ki so jih predstavili NATO, Europol in Evropska komisija, so odvisne od učinkovitega sodelovanja z državami članicami, ki že same razpolagajo z množico notranjih agencij, ki se ukvarjajo z vprašanji kibernetске varnosti. Strategije organizacije NATO in Eurola so proaktivne in operativne. V okviru strategije Evropske komisije predstavlja agencija ENISA pomemben del zapletene sestavljanke agencij in misij za zaščito kritične informacijske infrastrukture (CIIP). Nova uredba agenciji ENISA ne daje operativne vloge, vendar EESO še vedno meni, da ima ENISA glavno odgovornost za zaščito kritične informacijske infrastrukture v civilni družbi EU.

3. Predlog uredbe o Evropski agenciji za varnost omrežij in informacij (ENISA)

3.1 Težava, ki jo mora obravnavati ENISA, je pogojena s sedmimi dejavniki:

- (1) razdrobljeni in raznoliki nacionalni pristopi,
- (2) omejena evropska sposobnost za zgodnje opozarjanje in odzivanje,
- (3) premalo zanesljivih podatkov in omejeno znanje o nastajajočih težavah,
- (4) premalo ozaveščenosti o tveganjih in izzivih varnosti omrežij in informacij,
- (5) mednarodna razsežnost težav na področju varnosti omrežij in informacij,
- (6) potreba po modelih sodelovanja, s katerimi bi se zagotovilo ustrezno izvajanje politike,
- (7) potreba po učinkovitejših ukrepih za preprečevanje kibernetске kriminala.

3.2 Predlog uredbe o ENISA zagotavlja izhodišče tako za veljavne določbe politike kot za nove pobude iz Evropske digitalne agende.

3.3 Obstoječe politike, ki naj bi jih podpirala ENISA, vključujejo:

- (i) Evropski forum za države članice (EFMS), ki naj bi pospešil razpravo o dobrih praksah in njihovo izmenjavo, s čimer naj bi se na področju varnosti in odpornosti infrastrukture IKT določili skupni cilji politik in prednostne naloge;
- (ii) evropsko javno-zasebno partnerstvo za odpornost (EP3R) kot prožen evropski upravni okvir za odpornost infrastrukture IKT, ki spodbuja sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem pri vprašanih varnosti in odpornosti;

(iii) stockholmski program, ki ga je 11. decembra 2009 sprejel Evropski svet in podpira ukrepe, ki zagotavljajo varnost omrežij ter pri kibernetских napadih v Uniji omogočajo hitrejše ukrepanje.

3.4 Novosti, ki naj bi jih podpirala ENISA, vključujejo:

- (i) krepitev dejavnosti Evropskega foruma za države članice (EFMS);
- (ii) podpiranje evropskega javno-zasebnega partnerstva za odpornost (EP3R) z razpravami o inovativnih ukrepih in instrumentih za izboljšanje varnosti in odpornosti;
- (iii) uporabo varnostnih zahtev regulativnega paketa o elektronskih komunikacijah v praksi;
- (iv) podpiranje pripravljavnih vaj za kibernetско varnost po vsej EU;
- (v) ustanovitev skupine CERT za institucije EU;
- (vi) mobiliziranje in podpiranje držav članic pri izpopolnitvi in po potrebi pri ustanovitvi nacionalnih/vladnih CERT, da se vzpostavi dobro delujoča mreža CERT, ki bo pokrivala vso Evropo;
- (vii) ozaveščanje o izzivih na področju varnosti omrežij in informacij.

3.5 Pred dokončanjem tega predloga je bilo preučeni pet možnosti politike. Vsaka možnost je vključevala poslanstvo in možnosti glede sredstev v povezavi z njo. Izbrana je bila tretja možnost. Ta vključuje razširitev trenutnih nalog ENISA ter vključitev organov pregona in organov za zaščito zasebnosti kot akterjev.

3.6 Pri tretji možnosti bi posodobljena agencija za varnost omrežij in informacij prispevala k:

- manjši razdrobljenosti nacionalnih pristopov (težava št. 1), razširitvi politike in sprejemanju odločitev na podlagi znanja in informacij (težava št. 3) ter boljši splošni ozaveščenosti o tveganjih in izzivih varnosti omrežij in informacij ter njihovem reševanju (težava št. 4) tako, da bi prispevala k:
- učinkovitejšemu zbiranju ustreznih informacij o tveganjih, nevarnostih in dovzetnostih v posameznih državah članicah;
- večji razpoložljivosti informacij o trenutnih in prihodnjih izzivih in tveganjih varnosti omrežij in informacij;
- kakovostnejšim določbam politike varnosti omrežij in informacij v državah članicah.

- izboljšanju evropske zmogljivosti za zgodnje opozarjanje in odzivanje (težava št. 2) tako, da bi:
 - Komisiji in državam članicam pomagala pri pripravi vseevropskih vaj, s čimer bi pri evropskih incidentih dosegli ekonomijo obsega;
 - olajšala delovanje EP3R, kar bi zaradi skupnih ciljev politike in evropskih standardov za varnost in odpornost lahko zagotovilo več naložb;
- spodbujanju skupnega globalnega pristopa do varnosti omrežij in informacij (težava št. 5) tako, da bi:
 - spodbujala izmenjavo informacij in znanja z državami nečlanicami EU;
- učinkovitejšemu in uspešnejšemu boju proti kibernetickemu kriminalu (težava št. 7) tako, da bi:
 - se pri pregonu in sodelovanju na področju pravosodja vključila v neoperativne naloge v zvezi z vidiki varnosti omrežij in informacij, npr. v medsebojno izmenjavo informacij in usposabljanja (npr. v sodelovanju z Evropsko policijsko akademijo CEPOL).

3.7 V skladu s tretjo možnostjo bi agencija ENISA razpolagala z vsemi sredstvi, ki jih potrebuje, da bi zadostno in temeljito opravljala naloge ter imela dejanski vpliv. Z več sredstvi ⁽⁵⁾ ima lahko agencija ENISA veliko proaktivnejšo vlogo ter lahko predlaga več pobud, s katerimi bi spodbujala aktivno udeležbo zainteresiranih strani. Poleg tega bi s tem novim položajem pridobila več prožnosti in se hitro odzivala na spremembe v stalno spreminjajočem se okolju varnosti omrežij in informacij.

3.8 Četrta možnost vključuje operativni nalogi v zvezi s preprečevanjem kibernetičkih napadov in odzivanjem na kibernetičke incidente. Poleg zgoraj omenjenih dejavnosti bi agencija prevzela tudi operativne naloge, tj. zavzela aktivnejšo vlogo pri zaščiti kritične informacijske infrastrukture v EU, npr. pri preprečevanju incidentov in odzivanju nanje, zlasti tako, da bi delovala kot evropska skupina za odzivanje na računalniške grožnje (CERT) ter kot krizni center EU za varnost omrežij in informacij usklajevala nacionalne CERT pri vsakdanjih dejavnostih upravljanja kot tudi v izrednih primerih.

3.9 Četrta možnost bi poleg učinkov, predvidenih pri tretji možnosti, imela večji učinek tudi na operativni ravni. V vlogi evropskega CERT za varnost omrežij in informacij in z usklajevanjem nacionalnih CERT bi agencija pri evropskih incidentih prispevala k večjim ekonomijam obsega ter z večjo varnostjo in odpornostjo npr. zmanjšala operativna tveganja za podjetja. Pri četrti možnosti bi bilo treba znatno povečati proračunska

sredstva in človeške vire agencije, kar vzbuja pomisleke glede njene sposobnosti absorpcije in učinkovite uporabe proračunskih sredstev v primerjavi s pridobljenimi prednostmi.

3.10 Peta možnost vključuje kot operativno nalogo pomoč organom pregona in pravosodnim organom pri preprečevanju kibernetičkega kriminala. Poleg dejavnosti, predvidenih pri četrti možnosti, bi ta agenciji ENISA omogočila:

- zagotavljati podporo pri vprašanjih, ki se nanašajo na procesno pravo (prim. Konvencijo o kibernetickem kriminalu): npr. zbiranje podatkov o prometu, prestrezanje podatkov o vsebini, spremljanje podatkovnih tokov pri napadih z ohromitvijo storitev;
- biti center odličnosti pri preiskavi kriminalnih dejanj, vključno z vidiki varnosti omrežij in informacij.

3.11 Peta možnost bi zaradi novih operativnih nalog, h katerim spadajo zagotavljanje pomoči organom pregona in pravosodnim organom, zagotovila večjo učinkovitost v boju proti kibernetickemu kriminalu kot tretja in četrta možnost.

3.12 Pri peti možnosti bi bilo treba znatno povečati sredstva agencije, kar bi ponovno vzbudilo pomisleke glede njene sposobnosti absorpcije in učinkovite uporabe proračunskih sredstev.

3.13 Medtem ko bi četrta in peta možnost imeli večji pozitivni učinek kot tretja možnost, Komisija meni, da obstajajo številni razlogi proti tema možnostima:

- bili bi politično občutljivi za države članice zaradi njihovih pristojnosti na področju zaščite kritične informacijske infrastrukture (npr. nekatere države članice ne bi podprle njenih centraliziranih operativnih nalog);
- razširitev mandata, ki je predvidena pri četrti in peti možnosti, bi lahko povzročila nejasnosti glede položaja agencije;
- te nove in popolnoma drugačne operativne naloge, ki bi se dodale mandatu agencije, bi se lahko kratkoročno izkazale za zelo zahtevne, poleg tega pa obstaja tudi nevarnost, da agencija takšnih nalog ne bi mogla opraviti uspešno v razumnem časovnem obdobju;
- navsezadnje so tudi stroški izvajanja pri četrti in peti možnosti bistveno višji – potrebno bi bilo štiri- do petkrat več sredstev, kot jih ima ENISA trenutno.

⁽⁵⁾ Sklicevanje na več sredstev je pogojeno s sprejetjem predloga uredbe o agenciji ENISA v sedanji obliki.

4. Določbe uredbe

4.1 Agencija pri izpolnjevanju pravnih in regulativnih zahtev, ki se nanašajo na varnost omrežij in informacij, pomaga Komisiji in državam članicam.

4.2 Upravni odbor določi splošno usmeritev delovanja agencije.

4.3 Upravni odbor sestavljajo po en predstavnik vsake države članice, trije predstavniki, ki jih imenuje Komisija, ter po en predstavnik stroke informacijskih in komunikacijskih tehnologij, skupin potrošnikov in znanstvenih strokovnjakov s področja IT.

4.4 Agencijo vodi neodvisni izvršni direktor, ki je odgovoren za pripravo programa dela agencije, ki ga sprejme upravni odbor.

4.5 Izvršni direktor je odgovoren za pripravo letnega proračuna, ki podpira delovni program. Upravni odbor mora proračun in delovni program predložiti v potrditev Komisiji in državam članicam.

4.6 Po nasvetu izvršnega direktorja upravni odbor ustanovi stalno skupino zainteresiranih strani, ki jo sestavljajo strokovnjaki iz panoge informacijskih in komunikacijskih tehnologij, skupin potrošnikov, akademskih krogov, organov pregona in organov za zaščito zasebnosti.

4.7 Ker je uredba še v fazi predloga, so številke še negotove. Trenutno šteje agencija 44-50 zaposlenih, njen proračun pa znaša 8 milijonov eurov. V tem smislu bi tretja možnost vključevala 99 zaposlenih in proračun v višini 17 milijonov eurov.

4.8 Uredba predlaga mandat za določen čas petih let.

V Bruslju, 17. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o programu za podporo nadaljnjemu oblikovanju celostne pomorske politike

COM(2010) 494 konč. – 2010/0257 (COD)

(2011/C 107/13)

Poročevalec: g. SIMONS

Svet je 20. oktobra 2010 sklenil, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o programu za podporo nadaljnjemu oblikovanju celostne pomorske politike

COM(2010) 494 konč. – 2010/0257 (COD).

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 111 glasovi za in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor ocenjuje, da je obravnavani predlog logično nadaljevanje, ki omogoča končno priti do celostne pomorske politike, in ta dokument v glavnem odobrava.

1.2 Glede razdelitve pristojnosti Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da Komisija v tem predlogu govori o deljeni pristojnosti, razen pri temah, ki so povezane z morskimi biološkimi viri, za katere je pristojna izključno Komisija.

1.3 Odbor bi od Komisije želel pojasnilo glede uporabljene pravne podlage. Sprašuje se, v kolikšni meri sta člena 74 in 77 PDEU, ki ne sledita rednemu zakonodajnemu postopku, skladna z drugimi pravnimi podlagami, ki pa mu sledijo.

1.4 Medsektorski in čezmejni značaj pomorskih dejavnosti ter sinergije med sektorskimi politikami po mnenju Odbora v zadostni meri upravičujejo sprejetje ukrepov, ki prispevajo k celostni pomorski politiki. Zato Odbor meni, da je načelo subsidiarnosti upoštevano.

1.5 Presoja Odbora glede upoštevanja načela sorazmernosti v obravnavanem predlogu je enaka. Dejansko razpoložljiva finančna sredstva za financiranje potrebnih ukrepov v preostanku obdobja 2011–2013 ne zadostujejo.

1.6 Ob upoštevanju posebej težkega finančnega položaja Unije Odbor meni, da predhodna ocena Komisije, ki je zajeta

v predlogu, ni popolna. Želel bi si, da bi Komisija predstavila trdnjše argumente, v glavnem glede konkretnih tem in področij ukrepanja.

1.7 Odbor opozarja na dejstvo, da predlog ne pojasnjuje dovolj, katera so nepovratna sredstva, omenjena v 2. odstavku člena 5. Prav tako bi bilo primerno v uvodnih izjavah pojasniti, da ni predvideno financiranje pomorske infrastrukture, zlasti pristanišč.

1.8 Znano je, da se Odbor zavzema za medsektorski pristop h gospodarjenju z morji. Čeprav obravnavani predlog ne obravnava vsebine politik, Odbor v točki „splošne ugotovitve“ tega mnenja opozarja na teme, ki si zaslužijo posebno pozornost v okviru celostne pomorske politike, kot je to naredil že v predhodnih mnenjih.

2. Uvod

2.1 Komisija je 29. septembra 2010 objavila *predlog uredbe o programu za podporo nadaljnjemu oblikovanju celostne pomorske politike* (COM(2010) 494 konč.) in v skladu s členom 304 PDEU Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosila za mnenje o tej temi.

2.2 Odbor se toliko raje loteva izpolnjevanja te zahteve, ker ugotavlja, da je obravnavani predlog logično nadaljevanje razvoja celostne pomorske politike, katere začetek je bila objava sporočila Komisije („modra knjiga“) dne 10. oktobra 2007.

2.3 V tem sporočilu je Komisija izpostavila potrebo po oblikovanju in izvajanju procesov celostnega, skladnega in skupnega sprejemanja odločitev glede oceanov, morij, obalnih območij in pomorskih sektorjev.

2.4 Medsektorski pristop h gospodarjenju z morji je v središču pojma celostne pomorske politike, ki v ospredje postavlja sinergije med politikami na področju okolja, pomorskega prometa, energije, raziskav, industrije, ribolova ter regionalne politike.

2.5 „Modro knjigo“ je spremljal akcijski načrt, v katerem je Komisija predlagala določeno število ukrepov, s katerimi je celostni pomorski politiki dala vsebino.

2.6 Evropski svet je 14. decembra 2007 izrazil podporo zamisli o celostni pomorski politiki Evropske unije, nato pa je Komisija 15. oktobra 2009 sprejela poročilo o napredku na tem področju.

2.7 V njem je navedeno, kateri izmed ukrepov akcijskega načrta iz leta 2007 so bili izvedeni, podane pa so tudi smernice za naslednjo fazo izvajanja.

2.8 Svet za splošne zadeve je v sklepih z dne 16. novembra 2009 poudaril pomen financiranja za nadaljnji razvoj in izvajanje celostne pomorske politike ter Komisijo pozval, „naj v okviru veljavne finančne perspektive predloži predloge za financiranje ukrepov celostne pomorske politike, ki naj bi začeli veljati do leta 2011“.

2.9 Komisija v obravnavanem sporočilu ugotavlja, da sta nadaljnji razvoj in izvajanje celostne pomorske politike ogrožena zaradi nezadostnih sredstev za financiranje potrebnih ukrepov v preostalem obdobju (2011–2013) sedanje finančne perspektive. Ta sredstva pa so po oceni Komisije potrebna za doseg ciljev modre knjige, ki jih je v svojih sklepih dne 16. novembra 2009 potrdil Svet za splošne zadeve.

2.10 Glede na to, da vseh prednostnih nalog in ciljev celostne pomorske politike ni mogoče vključiti v druge sklade Unije, je treba pripraviti program za podporo razvoju celostne pomorske politike.

2.11 Po mnenju Komisije mora izvajanje programa prispevati tudi k razvojnim ciljem tretjih držav in potekati v skladu z drugimi instrumenti sodelovanja Unije ter s cilji in prednostnimi nalogami politike Unije na določenem področju.

2.12 Komisija tudi meni, da zaradi obsega in učinkov ukrepov, ki bodo financirani v okviru programa, države ne morejo same zadovoljivo doseči ciljev obravnavanega predloga uredbe. Bolje bi bilo ukrepati na ravni Unije in sprejeti ukrepe v

skladu z načelom subsidiarnosti, kot to predvideva člen 5 Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije.

2.13 Komisija v zvezi z načelom sorazmernosti ocenjuje, da obravnavani predlog uredbe ne presega tega, kar je potrebno za doseg zastavljenih ciljev.

2.14 Cilj obravnavanega predloga uredbe je priprava programa podpore za razvoj celostne pomorske politike.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Odbor je v prejšnjih mnenjih⁽¹⁾ pozdravil način, kako Komisija želi priti do celostne pomorske politike. Obravnavani predlog je logična faza tega procesa.

3.2 Predlagana uredba opredeljuje splošne in posebne cilje programa, ukrepe, upravičene do financiranja, in možne načine financiranja. Poleg tega predlog predvideva ocenjevanje, ki ga je treba opraviti najpozneje do konca leta 2014, in ustanovitev posvetovalnega odbora, ki bo Komisiji pomagal pri pripravi letnih programov dela. Komisija ocenjuje, da je za izvajanje programa v obdobju 2011–2013 potrebnih 50 milijonov evrov. Tudi Odbor se strinja, da so vse te določbe potrebne.

3.3 Komisija je oblikovala okvirni predlog, ki predvideva določeno število tehničnih instrumentov, v nobenem primeru pa to ni predlog, ki bi vseboval politične instrumente. Njegov cilj tudi ni financiranje pomorske infrastrukture, vključno s pristanišči. Odbor meni, da je treba to dejstvo v predlogu – na primer v uvodnih izjavah – jasno navesti.

3.3.1 Prvi stavek druge točke člena 5 obravnavanega predloga določa, da se lahko v okviru programa dodelijo tako nepovratna sredstva za ukrepe kot tudi nepovratna sredstva za poslovanje. Odbor poudarja, da kljub temu, da povzetek sredstev v prilogi predloga nakazuje okvir programa, pa besedilo predloga ne navaja jasno, katera vrsta sredstev za poslovanje je predvidena.

3.3.2 Odbor priporoča, da se ta vidik prav tako natančno navede v predlogu, zato da Komisija ne bi delovala v nasprotju s pravili o konkurenci, ki jih določajo pogodbe, saj je čezmejna konkurenca danes skoraj vsakodneven pojav v pomorskih zadevah. Pri tem je treba upoštevati, da morajo imeti tudi posamezne države članice EU še naprej možnost spodbujati svoj pomorski promet.

⁽¹⁾ UL C 44, 11.2.2011, str. 173;
UL C 255, 22.9.2010, str. 103;
UL C 306, 16.12.2009, str. 46;
UL C 277, 17.11.2009, str. 20;
UL C 211, 19.8.2008, str. 31;
UL C 168, 20.7.2007, str. 50.

3.4 Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da obravnavani predlog temelji na načelu delitve pristojnosti, razen pri vprašanih ohranjanja morskega biološkega bogastva, ki je v izključni pristojnosti Komisije.

3.5 Odbor bi želel pojasniti glede pravne podlage, za katero se je Komisija odločila. Člena 74 in 77 PDEU ne sledita rednemu zakonodajnemu postopku. Odbor se sprašuje, v kolikšni meri je pravna podlaga, ki jo uporablja Komisija, skladna z drugimi pravnimi podlagami, ki so skladne z rednim zakonodajnim postopkom. S tem v zvezi je treba tudi dodati, da postopki, ki jih predvidevata člena 74 in 77 PDEU, niso zakonodajni postopki v smislu člena 289 PDEU.

3.6 Čezmejni značaj pomorskih dejavnosti in sinergije med sektorskimi politikami po mnenju Odbora upravičujejo sprejemanje ukrepov na področju celostne pomorske politike – raziskave, prispevke k pilotnim projektom, spodbujanje in lažje izvajanje celostne pomorske politike v državah članicah na ravni EU.

3.7 Odbor meni, da utemeljitev predhodnega ocenjevanja, ki jo je podala Komisija, ni močna stran tega predloga. Glede na druge možne izbire se mu zdi možnost 2 – tj. zanemarljiv finančni prispevek EU za raziskovanje drugih možnosti in nadaljevanje izvajanja celostne pomorske politike hkrati z njenim oblikovanjem – bolj slaba izbira. Odbor Komisiji priporoča, naj poišče trdnejšo podlago, zlasti za izbiro tem in določitev konkretnih področij delovanja.

3.8 Odbor meni, da ukrepi, ki jih je Komisija predvidela v členu 4 predloga, niso dovolj za izvedbo ciljev, navedenih v predhodnih členih. Komisiji priporoča, naj predlaga jasnejše smernice glede vprašanj, pri katerih je čutiti potrebo po večjem usklajevanju in večji jasnosti glede odgovornosti in pristojnosti ob spoštovanju načela subsidiarnosti.

3.9 Komisija predlaga, da se Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 31. decembra 2014 predloži poročilo o naknadnem ocenjevanju. Odbor ta predlog podpira, vendar opozarja na potrebo po bolj dokumentiranem predhodnem ocenjevanju, če hočemo naknadno ugotoviti, da so bili zastavljeni cilji doseženi.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Znano je, da se Odbor zavzema za medsektorski pristop k gospodarjenju z morji. V tem okviru poudarja pomen sodelovanja vseh akterjev. Odbor meni, da je aktivna udeležba vseh zainteresiranih strani pri izvajanju ukrepov ključ do uspeha. Poziv k sodelovanju in obveščanje o rezultatih celostne pomorske politike v državah članicah in v okviru njihovega sodelovanja sta bistvenega pomena za doseg zastavljenih ciljev.

4.2 Čeprav se obravnavani predlog ne nanaša na vsebino politik, želi Odbor tokrat ponoviti stališče, ki ga je izrazil že v prejšnjih mnenjih, namreč da je treba v okviru celostne pomorske politike nameniti posebno pozornost vidikom, navedenim v nadaljevanju.

4.2.1 Treba je uravnoteženo upoštevati okoljske skrbi obalnih regij EU in potrebo po mednarodni trgovini, ki pomeni povečanje pomorskega prometa.

4.2.2 Odbor želi spomniti na dve veliki pomorski nesreči: Erika leta 1999 in Prestige leta 2002, ki sta bili deležni velike medijske pozornosti, in priporoča pripravo „najhujšega scenarija“. Kljub obsežnemu zakonodajnemu paketu, ki vključuje kakih 15 novih uredb in direktiv, pa Odbor meni, da prizadevanja držav članic pri naslednjih dveh pomembnih zadevah še vedno niso zadostna:

- namestitve sprejemnih objektov za naftne ostanke ladij v pristaniščih; ker teh ni, še danes prihaja do izlita nafte v morje;
- nezadostno število „pribežališč“ za ladje v težavah ter nejasnosti glede odgovornosti in pristojnosti v primeru nesreč.

Ukrepe za odpravo teh problemov bi bilo treba uvrstiti med cilje, za katere je upravičena finančna podpora.

4.2.3 Sedaj, ko so Konvencijo Združenih narodov o pomorskem pravu (UNCLOS) ratificirale vse države članice EU, je treba začeti nadzorovati njeno izvajanje. Odbor meni, da je treba tretje države, ki Konvencije še niso ratificirale in začele izvajati, pozvati, da to storijo, predvsem zaradi morij, ki so skupna državam članicam EU in tretjim državam, ki so z EU podpisale pridružitvene sporazume ali začele pristopna pogajanja, saj je ta konvencija del evropskega pravnega reda.

4.2.4 Odbor predlaga, da bi za zagotovitev pravilnega poteka procesa vsaj enkrat letno organizirali srečanje ministrov Unije za Sredozemlje, posvečeno celostni pomorski politiki. Odbor upa, da se bo ta praksa v bližnji prihodnosti lahko razširila tudi na druga morska območja, kot je Baltsko morje, severni Atlantski ocean in Črno morje.

4.2.5 Po mnenju Odbora bi morala Komisija za okrepitev mednarodne razsežnosti celostne pomorske politike posvetiti več pozornost izboljšanju delovnih pogojev na morju ter varnosti in okoljski učinkovitosti ladij.

4.2.6 Odbor opozarja, da je za boljše delovanje celostnega pomorskega trga potrebno boljše sodelovanje med inšpekcijskimi službami, obalnimi stražami ter mornaricami držav članic, po možnosti s pomočjo Evropske agencije za pomorsko varnost.

4.2.7 Pravilno delovanje zahteva tudi uvedbo skupnega sistema za obveščanje o pomorskih zadevah in celostnega sistema za pomorski nadzor. V mnenju o tej temi ⁽²⁾ je EESO

poudaril, da bi takšen sistem moral biti zasnovan tako, da bi na trajnosten način zagotavljal točne, aktualne, kakovostne in stroškovno učinkovite podatke.

4.2.8 Kot je navedel že v enem od predhodnih mnenj ⁽³⁾, lahko Odbor odigra svojo vlogo pri izvajanju političnih odločitev na področju pomorskih zadev, zlasti pri pomorskem prostorskem načrtovanju. To zavezo želi ponovno poudariti.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽²⁾ UL C 44, 11.2.2011, str. 173.

⁽³⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 31.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe (EU) [...] Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost

COM(2010) 611 konč. – 2010/0303 (COD)

(2011/C 107/14)

Poročevalec: **g. SIMONS**

Svet in Evropski parlament sta 22. oziroma 10. novembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 100(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe (EU) [...] Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost

COM(2010) 611 konč. – 2010/0303 (COD).

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 114 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor pozdravlja prispevek Evropske agencije za pomorsko varnost (EMSA) k izboljšanju pomorske varnosti v državah članicah in meni, da bo tudi v prihodnje zelo pomembno odgovorno širiti obseg delovnih nalog in pristojnosti EMSA.

1.2 Za Odbor „odgovorna širitev“ pomeni, da se delovne naloge, odgovornosti in pristojnosti EMSA opredelijo in določijo jasneje, kot so bile do zdaj, da ne bi bilo nesporazumov glede porazdelitve nalog med EMSA, Komisijo in državami članicami.

1.3 Glede načela sorazmernosti želi Odbor poudariti, da se v nekaterih delih predloga Komisije že vnaprej predvideva, kakšno vlogo bi v prihodnje lahko imela Agencija. Odločitve glede tega vprašanja je treba najprej sprejeti na ravni EU.

1.4 Odbor s presenečenjem ugotavlja, da so v členu 2(2)(d) nenadoma omenjene „celinske plovne poti“, čeprav niso bile omenjene nikjer drugje, ne v obstoječi uredbi, ki se – kot je razvidno iz naslova – nanaša zgolj na področje pomorstva, ne v obrazložitevmemorandumu, omeni učinka ali uvodnih izjavah predloga spremembe uredbe. V dokumentu niso pojasnjeni razlogi, potreba, obseg in tehnična izvedba, pa tudi ne, kako naj se obravnavajo razlike med politikami na področju pomorskega prometa oziroma prometa po celinskih plovnih poteh, pa tudi popolnoma drugačne upravne strukture in strukture upravljanja teh dveh načinov prevoza tako na nacionalni kot mednarodni ravni. To je že sam po sebi zadosten razlog za

črtanje te navedbe, še zlasti spričo pomembnega dejstva, da so zaradi velikih razlik med obema načinoma prevoza že bili vzpostavljeni različni sistemi za nadzor plovbe.

1.5 Odbor si seveda lahko predstavlja, da se lahko zelo hitro vzpostavi pravna podlaga in nato tudi potrebna proračunska sredstva, ki bodo Agenciji omogočili, da na podlagi svojih izkušenj na področju pomorstva Komisiji pomaga z ustreznim in specifičnim strokovnim znanjem, vendar pa bi v tem primeru ta pristop morali uporabiti za vse načine prevoza in tudi druga področja politike.

1.6 Poleg tega Odbor podpira predlog, da se uredba o ustanovitvi Agencije bolje uskladi z zakonodajo EU, ki izhaja iz tretjega svežnja ukrepov za pomorsko varnost.

1.7 Odbor predlaga, da se pojasni vloga EMSA, Komisije, držav članic in upravnega odbora Agencije, zlasti na področju organizacije inšpekcijskih pregledov.

1.8 Odbor zato podpira predlog Komisije, da se na področju inšpekcijskih pregledov ravna po operativnih delovnih postopkih Evropske agencije za varnost v letalstvu.

1.9 EMSA je že dokazala, da lahko prinese dodano vrednost, zato Odbor meni, da bi ji morali zagotoviti potrebne človeške vire in finančna sredstva, da bi lahko tudi v prihodnje ustrezno izvajala svoje naloge. Po mnenju Odbora to pomeni predvsem nadaljnje izvajanje rednih zunanjih ocenjevanj Agencije.

2. Uvod

2.1 Komisija je 28. oktobra 2010 objavila Predlog uredbe o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost (COM(2010) 611 konč.) in Evropski ekonomsko-socialni odbor v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije zaprosila za pripravo mnenja o tem dokumentu.

2.2 Odbor se je z veseljem odzval na to zaprosilo, saj je predlog spremembe Uredbe (ES) št. 1406/2002 po njegovem mnenju pomemben korak k izboljšanju pomorske varnosti.

2.3 Spomniti je treba, da je pomorska varnost postala politično vprašanje šele po nesreči tankerja za prevoz nafte Erika, ki je povzročila resno onesnaženje z nafto.

2.4 Komisija je konec leta 2000 pripravila predlog uredbe o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost (EMSA), ki naj bi delovala kot tehnični organ, ki bi zagotavljal visoko, enotno in učinkovito raven pomorske varnosti ter preprečeval onesnaževanje z ladjami.

2.5 Uredba je začela veljati avgusta 2002, Agencija pa je začela delovati marca 2003. Od takrat je bila Uredba spremenjena trikrat.

2.6 Prva sprememba (Uredba (ES) št. 1644/2003) se je nanašala predvsem na finančne in proračunske postopke in naj bi zagotovila večjo preglednost.

2.7 Z drugo spremembo (Uredba (ES) št. 724/2004), ki je bila predlagana zaradi nesreče tankerja Prestige leta 2002, so bile Agenciji dodeljene številne nove naloge, predvsem v zvezi z nadzorom in preprečevanjem onesnaževanja. V spremenjeni uredbi so bile upoštevane tudi najnovejše pristojnosti EU na področju pomorske varnosti.

2.8 V skladu s spremenjeno uredbo se je od Agencije zahtevalo, da zagotovi tehnično podporo pri inšpekcijskih pregledih Komisije v okviru Uredbe (ES) št. 725/2004 o povečanju zaščite na ladjah in v pristaniščih.

2.9 EMSA je bila tudi zaprosena za podporo Komisiji pri oceni postopkov potrjevanja pomorščakov in izobraževalnih zavodov v državah članicah EU in v tretjih državah. Ta naloga se nanaša na standarde za usposabljanje, izdajanje spričeval in ladijsko stražarjenje, določene v Konvenciji STCW Mednarodne pomorske organizacije.

2.10 Tretja sprememba je bila sprejeta leta 2006 (Uredba (ES) št. 2038/2006). S to spremembo je EMSA dobila večletni

finančni okvir v višini 154 milijonov EUR za dejavnosti odzivanja na onesnaženje za obdobje 2007–2013.

2.11 Na tem področju smo pričali stalnim spremembam. Za nadaljnje uspešno in učinkovito delovanje EMSA je bilo treba pripraviti predlog za četrto spremembo Uredbe (ES) št. 1406/2002.

2.12 Cilj spremembe, ki jo je predlagala Komisija, je jasneje opredeliti obstoječe delovne naloge in vlogo EMSA ter dodatno razširiti delovne naloge EMSA na nova področja, ki se pojavljajo na mednarodni ravni ali ravni EU.

2.13 Med obstoječe delovne naloge EMSA sodi zagotavljanje tehnične in znanstvene podpore državam članicam in Komisiji, da bi lahko pravilno uporabljale zakonodajo Skupnosti na področju pomorske varnosti, pomorske zaščite in preprečevanja onesnaževanja z ladjami. EMSA nadzira tudi izvajanje te zakonodaje in ocenjuje učinkovitost veljavnih ukrepov. Zagotavlja pa tudi pomoč pri pripravi novih ukrepov.

2.14 V sporočilu *Strateški cilji in priporočila za pomorsko prometno politiko EU do leta 2018* Komisija izjavlja svoj namen „spremeniti mandat in delovanje Evropske agencije za pomorsko varnost, s čimer bi [EU in države članice] dodatno okrepile tehnično in znanstveno pomoč, ki jo Agencija nudi državam članicam in Komisiji“.

2.15 V svojih sklepih z dne 30. marca 2009 je Svet Komisijo pozval, naj pripravi ukrepe, da bo mogoče ob upoštevanju prihodnjih izzivov okrepiti prizadevanja Agencije za tehnično in znanstveno podporo, ki jo zagotavlja državam članicam in Komisiji.

2.16 Komisija je na zahtevo Evropskega parlamenta in Sveta to vprašanje preučila in ugotovila, da bi sinergije na ravni EU pri nekaterih dejavnostih obalne straže lahko okrepili dejavnostmi EMSA. To bi lahko izvedli s širitvijo delovnih nalog EMSA predvsem na področje nadzora pomorskega prometa in plovnih poti kot tudi podpore državam članicam pri odkrivanju možnih onesnaževalcev.

2.17 V skladu z Uredbo (ES) št. 1406/2002 je konec leta 2007 upravni odbor EMSA naročil neodvisno zunanje ocenjevanje izvajanja uredbe. Poročilo, ki ga je pripravila zunanja družba, navaja, da so na nekaterih področjih možne dodatne izboljšave in pojasnila, vendar pa na splošno ocenjuje, da je Agencija dodala vrednost celotnemu sektorju ter še posebej glavnim zainteresiranim stranem, tj. državam članicam in Komisiji.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Odbor je v prejšnjih mnenjih ⁽¹⁾ ⁽²⁾ poudaril, da Evropska agencija za pomorsko varnost bistveno prispeva k izboljšanju pomorske varnosti v državah članicah. Glede na stalen razvoj na področju pomorske varnosti in nujne potrebe po inšpekcijskih pregledih in odzivu na onesnaževanje je po mnenju Odbora zelo pomembno, da se razširi obseg delovnih nalog in pristojnosti EMSA.

3.2 Predlagana razširitev se med drugim nanaša na: pomoč, ki jo zagotavlja EMSA v mednarodnih organizacijah, kot je Mednarodna pomorska organizacija; delovne naloge, ki se zagotavljajo z operativnimi storitvami, npr. mrežo SafeSeaNet, in prispevajo k celostni pomorski politiki in zagotavljajo interoperabilnost sistemov; odzivanje v primeru onesnaženja morja, ki ga povzročijo naftne ploščadi; tehnično sodelovanje s tretjimi državami ter podporo Komisiji pri izvajanju inšpekcijskih pregledov na področju varnosti.

3.3 Glavni razlogi za spremembo uredbe so predvsem tretji sveženj ukrepov za pomorsko varnost, vključitev novih področij v petletno strategijo EMSA za obdobje 2010–2014 in priporočila upravnega odbora EMSA, predložena na podlagi zunanjega ocenjevanja Agencije.

3.4 Jasneje in natančneje je treba opredeliti naloge, ki jih mora EMSA zagotavljati Komisiji in državam članicam, zlasti ob upoštevanju najnovejšega razvoja dogodkov na tem področju, kot so tretji sveženj ukrepov za pomorsko varnost, celostna pomorska politika EU, pomorski nadzor, možnosti, ki jih ponuja evropska služba obalne straže itd.

3.4.1 Odbor s presenečenjem ugotavlja, da so v členu 2(2)(d) nenadoma omenjene „celinske plovne poti“, čeprav niso bile omenjene nikjer drugje, ne v obstoječi uredbi, ki se – kot je razvidno iz naslova – nanaša zgolj na področje pomorstva, ne v obrazložitevmem memorandumu, oceni učinka ali uvodnih izjavah predloga spremembe uredbe. V dokumentu niso pojasnjeni razlogi, potreba, obseg in tehnična izvedba, pa tudi ne, kako naj se obravnavajo razlike med politikami na področju pomorskega prometa oziroma prometa po celinskih plovnih poteh, ter popolnoma drugačne upravne strukture in strukture upravljanja teh dveh načinov prevoza tako na nacionalni kot mednarodni ravni. To je že sam po sebi zadosten razlog za črtanje te navedbe, še zlasti spričo pomembnega dejstva, da so zaradi velikih razlik med obema načinoma prevoza že bili vzpostavljeni različni sistemi za nadzor plovbe.

3.4.2 Odbor si seveda lahko predstavlja, da se lahko zelo hitro vzpostavi pravna podlaga in nato tudi potrebna proračunska sredstva, ki bodo Agenciji omogočili, da na podlagi

svojih izkušenj na področju pomorstva Komisiji pomaga z ustreznim in specifičnim strokovnim znanjem, vendar pa bi v tem primeru ta pristop morali uporabiti za vse načine prevoza in tudi druga področja politike.

3.4.3 V členu 2(1) so navedena področja, na katerih Agencija zagotavlja podporo Komisiji. Člen 2(2) navaja, da se podpora zagotavlja v okviru delovnih nalog EMSA, vendar se področja podpore navajajo nedosledno ali pa sploh niso navedena, besedilo je včasih dvoumno, v členu 2(2)(e) pa celo nejasno. To bi lahko rešili s črtanjem delov člena 2(2), ki so že navedeni v členu 2(1).

3.5 Glede načela sorazmernosti Odbor podpira predlog, da se Uredba bolje uskladi z evropsko zakonodajo, ki izhaja iz tretjega svežnja ukrepov za pomorsko varnost, kljub temu pa opozarja, da se v nekaterih delih predloga Komisije (ustanovitev območnih centrov) vnaprej predvideva, kakšno vlogo bi Agencija lahko imela v prihodnje, čeprav se o tem še sploh ni odločalo.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Odbor ugotavlja, da predlog glede vidikov upravljanja navaja, da je zlasti za „organizacijo inšpekcijskih pregledov treba jasneje določiti vloge Agencije, Komisije, upravnega odbora in držav članic“.

4.2 Dejansko se predstavniki držav članic v upravnem odboru soočajo z možnimi navzkrižji interesov: na eni strani odločajo o dejavnostih in sredstvih EMSA, predvsem o politiki inšpekcijskih obiskov, na drugi strani pa predstavljajo državne organe, ki so sami po sebi predmet inšpekcij, ki jih EMSA opravlja v imenu Komisije za preverjanje skladnosti državnih prepisov in prakse z veljavno zakonodajo EU.

4.3 Odbor tako podpira predlagano spremembo člena 3 o inšpekcijskem nadzoru in predlog Komisije, da se na področju inšpekcij ravna po operativnih delovnih postopkih Evropske agencije za varnost v letalstvu (postopek komitologije).

4.4 Prednost tega pristopa je, da zagotavlja sodelovanje vseh zainteresiranih strani, torej agencije EMSA, Komisije in držav članic, ob upoštevanju nalog in pristojnosti posamezne zainteresirane strani.

4.5 Poleg tega Odbor meni, da je treba preučiti življenjske in delovne pogoje pomorščakov, zlasti kar zadeva izvajanje mednarodnega sporazuma o pomorščakih (Mednarodna konvencija o delu v pomorstvu Mednarodne organizacije dela) in kadar je to seveda v pristojnosti EMSA.

⁽¹⁾ UL C 28, 3.2.2006, str. 16.

⁽²⁾ UL C 108, 30.4.2004, str. 52.

4.6 Odbor želi podati pripombo na predlagano spremembo člena 5(3). V skladu s predlagano spremembo območni centri, ki jih je treba ustanoviti, ne bi imeli samo naloge spremljanja ladijskega prometa. Odbor opozarja, da bo njihovo učinkovito delovanje zagotovljeno samo v primeru, da države članice in EMSA sklenejo jasen sporazum o porazdelitvi svojih odgovornosti in pristojnosti.

4.7 Druge spremembe, predvidene za člene 10–19, se nanašajo predvsem na obstoječe organe in organe, ki jih je treba še ustanoviti v okviru EMSA, na njihove naloge in pristojnosti, povečanje človeških virov in na vire financiranja.

4.8 Odbor meni, da je treba agenciji EMSA na vseh področjih, na katerih je že pokazala veliko dodano vrednost, z ustreznimi sredstvi omogočiti, da še naprej odgovorno izvaja obstoječe in prihodnje naloge. Vsako načrtovano zmanjšanje človeških in finančnih virov, s čimer bi se zmanjšalo število nalog, ki jih lahko izvaja Agencija, je treba vedno pretehtati glede na negativne posledice, ki bi jih to imelo z vidika neizvajanja dejavnosti.

4.9 Odbor podpira priporočilo upravnega odbora EMSA, naj zunanje ocenjevanje dejavnosti Agencije odslej redno izvaja neodvisna zunanja družba.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o razveljavitvi določenih zastarelih aktov Sveta s področja skupne kmetijske politike

COM(2010) 764 konč. – 2010/0368 (COD)

(2011/C 107/15)

Evropski parlament in Svet sta 18. oziroma 27. januarja 2011 sklenila, da v skladu s členoma 43(2) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o razveljavitvi določenih zastarelih aktov Sveta s področja skupne kmetijske politike

COM(2010) 764 konč. – 2010/0368 (COD).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja (seja z dne 16. februarja) s 128 glasovi za in 1 vzdržanim glasom sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (prenovitev)

COM(2010) 784 konč. – 2010/0387 (CNS)

(2011/C 107/16)

Svet je 25. januarja 2011 sklenil, da v skladu s členom 113 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Sveta o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic

COM(2010) 784 konč. – 2010/0387 (CNS).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga, poleg tega je to vprašanje že obravnaval v svojem prejšnjem mnenju o predlogu direktive Sveta o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic; UL 2009/C 182/18, str. 77, sprejetem 14. januarja 2009, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 115 glasovi za, nobenim glasom proti in 3 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje in zavzel enako stališče kot v zgoraj navedenem mnenju.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o vgradnji, legi, delovanju in označevanju upravljal kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana različica)

COM(2010) 717 konč. – 2010/0348 (COD)

(2011/C 107/17)

Svet in Evropski parlament sta 17. januarja 2011 oziroma 16. decembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o vgradnji, legi, delovanju in označevanju upravljal kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih

COM(2010) 717 konč. – 2010/0348 (COD).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 114 glasovi za, brez glasov proti in 4 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zavornih napravah kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana različica)

COM(2010) 729 konč. – 2010/0349 (COD)

(2011/C 107/18)

Svet in Evropski parlament sta 17. januarja 2011 oziroma 16. decembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zavornih napravah kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih

COM(2010) 729 konč. – 2010/0349 (COD).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 111 glasovi za, 1 glasom proti in 5 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o delovnem prostoru, dostopu do voziškega prostora ter vratih in oknih kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana raličica)

COM(2010) 746 konč. – 2010/0358 (COD)

(2011/C 107/19)

Svet in Evropski parlament sta 17. januarja 2011 oziroma 16. decembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o delovnem prostoru, dostopu do voziškega prostora ter vratih in oknih kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih

COM(2010) 746 konč. – 2010/0358 (COD).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 108 glasovi za, brez glasov proti in 6 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu sklepa Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

COM(2011) 6 konč. – 2011/0007 (CNS)

(2011/C 107/20)

Svet je 26. januarja 2011 sklenil, da v skladu s členom 148 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog sklepa Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

COM(2011) 6 konč. – 2011/0007 (CNS).

Odbor se strinja z vsebino predloga, poleg tega je to vprašanje že obravnaval v svojem prejšnjem mnenju CESE 763/2010, sprejetem 27. maja 2010 ⁽¹⁾, zato je na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 119 glasovi za in 3 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje in zavzeti enako stališče kot v zgoraj navedenem dokumentu.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Mnenje Odbora o *smernicah za politike zaposlovanja*, UL C 21 z dne 21.1.2011, str. 66.

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina (nadaljevanje)	Stran
2011/C 107/13	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o programu za podporo nadaljnjemu oblikovanju celostne pomorske politike – COM(2010) 494 konč. – 2010/0257 (COD)	64
2011/C 107/14	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe (EU) [.../....] Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost – COM(2010) 611 konč. – 2010/0303 (COD)	68
2011/C 107/15	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o razveljavitvi določenih zastarelih aktov Sveta s področja skupne kmetijske politike – COM(2010) 764 konč. – 2010/0368 (COD)	72
2011/C 107/16	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (prenovitev) – COM(2010) 784 konč. – 2010/0387 (CNS)	73
2011/C 107/17	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o vgradnji, legi, delovanju in označevanju upravljal kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana različica) – COM(2010) 717 konč. – 2010/0348 (COD)	74
2011/C 107/18	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o zavornih napravah kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana različica) – COM(2010) 729 konč. – 2010/0349 (COD)	75
2011/C 107/19	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o delovnem prostoru, dostopu do voziškega prostora ter vratih in oknih kmetijskih ali gozdarskih traktorjih na kolesih (kodificirana različica) – COM(2010) 746 konč. – 2010/0358 (COD)	76
2011/C 107/20	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu sklepa Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic – COM(2011) 6 konč. – 2011/0007 (CNS)	77

Cena naročnine 2011 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 100 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni DVD	22 uradnih jezikov EU	1 200 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	770 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni DVD	22 uradnih jezikov EU	400 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), DVD, ena izdaja na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	300 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaji	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku prodaja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem DVD-ju.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljalne akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

